

II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

RÅDET

RÅDETS HENSTILLING

af 21. juni 2002

om de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Fællesskabets økonomiske politikker

(2002/549/EF)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

som henviser til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 99, stk. 2,

som henviser til henstillingen fra Kommissionen,

som henviser til drøftelserne i Det Europæiske Råd i Sevilla den 21. juni 2002, og

som tager i betragtning, at Europa-Parlamentet har vedtaget en beslutning om Kommissionens henstilling,

HENSTILLER:

INDHOLDSFORTEGNELSE

	<i>Side</i>
I. Generelle økonomisk-politiske retningslinjer	3
1. Indledning	3
2. Hovedprioriteringer og økonomisk-politiske krav	3
2.1. Det økonomiske opsving er ved at komme i gang	3
2.2. De vigtigste udfordringer	4
3. Politikkenstillinger	9
3.1. Sikre vækst- og stabilitetsorienterede makroøkonomiske politikker	9
3.2. Forbedre de offentlige finansers kvalitet og holdbarhed	11
3.3. Stramme arbejdsmarkederne op	12
3.4. Ny dynamik i strukturreformerne på produktmarkederne	14
3.5. Fremme af effektiviteten og integrationen på EU's marked for finansielle tjenester	16
3.6. Fremme af en iværksætterkultur	17
3.7. Fremme af en videnbaseret økonomi	17
3.8. Fremme af miljømæssig bæredygtighed	19
II. Landespecifikke retningslinjer for den økonomiske politik	20
1. Belgien	20
2. Danmark	22
3. Tyskland	24
4. Grækenland	27
5. Spanien	29
6. Frankrig	31
7. Irland	33
8. Italien	35
9. Luxembourg	38
10. Nederlandene	39
11. Østrig	41
12. Portugal	42
13. Finland	45
14. Sverige	47
15. Det Forenede Kongerige	48

I. GENERELLE ØKONOMISK-POLITISKE RETNINGSLINJER

1. INDLEDNING

EU har en veldefineret økonomisk-politisk strategi. Den tager udgangspunkt i, at der gennemføres vækst- og stabilitetsorienterede makroøkonomiske politikker, der i tilstrækkeligt omfang kan imødegå skiftende økonomiske omstændigheder på kort sigt, og sigter derudover på at forbedre den langsigtede evne til at opnå en holdbar, jobskabende og ikke-inflationær vækst. De overordnede økonomiske retningslinjer for 2002 tilpasser og opdaterer denne strategi i lyset af de politiske retningslinjer fra Det Europæiske Råd i Barcelona (15. og 16. marts 2002), der også tager hensyn til strategien om en bæredygtig udvikling. De er udarbejdet på baggrund af en gennemgang af implementeringen af de overordnede økonomiske retningslinjer for 2001 og en vurdering af den økonomiske situation og de økonomiske udsigter som beskrevet i Kommissionens økonomiske prognoser fra foråret 2002.

Afsnit 2 beskriver den økonomiske baggrund for disse retningslinjer og udpeger de vigtigste økonomisk-politiske udfordringer. Afsnit 3 indeholder derefter en beskrivelse af de generelle økonomisk-politiske henstillinger for medlemsstaterne og Fællesskabet. Inden for rammerne af den overordnede strategi er de økonomisk-politiske prioriteter forskellige for medlemsstaterne som følge af forskelle i økonomisk vækst, økonomiske udsigter, strukturer og institutioner. Der tages hensyn til disse forskelle i de landespecifikke økonomisk-politiske retningslinjer, der findes i del II.

I tråd med de fortsatte bestræbelser på at høste erfaringerne af en styrket koordinering og i overensstemmelse med den indstændige opfordring fra Det Europæiske Råd i Barcelona til at strømline de relevante processer og fokusere på handling i forbindelse med implementeringen snarere end på den årlige udarbejdelse af retningslinjerne kan udformningen af de overordnede økonomisk-politiske retningslinjer og tidsintervallet mellem deres udarbejdelse blive ændret fra 2003. På denne baggrund ligger de overordnede økonomisk-politiske retningslinjer i forlængelse af sidste års retningslinjer.

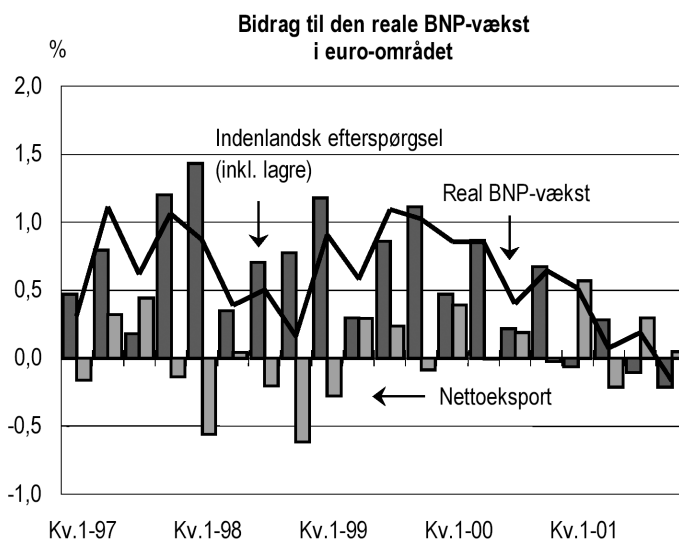
2. HOVEDPRIORITERINGER OG ØKONOMISK-POLITISKE KRAV

2.1. *Det økonomiske opsving er ved at komme i gang*

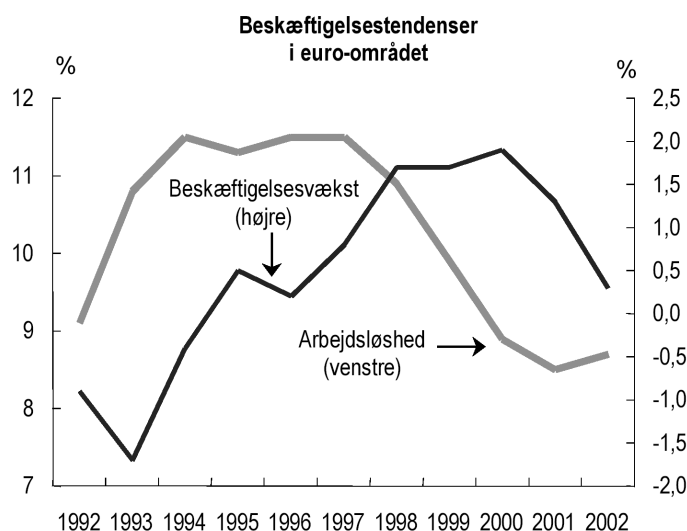
EU-økonomien var i 2001 kendetegnet ved en pludselig og uventet afmatning i den økonomiske aktivitet. De makroøkonomiske politikker blev sat på prøve, og væksten i beskæftigelsen aftog.

Der er imidlertid nu flere og flere tegn på, at økonomien har stabiliseret sig og allerede nu er i bedring. Den økonomisk-politiske reaktion, sunde fundamentale økonomiske forhold, en øget tillid og en stigning i efterspørgslen fra udlandet kombineret med, at virkningen af en række negative økonomiske chok er ved at fortage sig, har dannet grundlag for dette opsving. Den gnidningsløse indførelse af euroen i 1999 og af sedlerne og mønterne i 2002 giver en velkommen baggrundstone af stabilitet og tillid. Trods vedvarende risikomomenter og usikkerhed forventes det, at EU-økonomien kan blive så stærk, at væksten kommer tæt på eller overstiger den potentielle vækstrate i anden halvdel af 2002 og i 2003, dvs. i den periode, hvor henstillingerne i disse retningslinjer skal implementeres.

Da udviklingen på arbejdsmarkedet afspejler den økonomiske situation med en vis forsinkelse, vil beskæftigelses- og arbejdsløshedstendenserne sikkert først blive synligt forbedret i 2003. Det forventes, at inflationspresset vil forblive afdæmpet på det mellemlange sigt, og at HICP-inflationen i løbet af 2002 vil stabilisere sig på omkring 2 %.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

2.2. De vigtigste udfordringer

Hovedudfordringen for den økonomiske politik er at forbedre velfærd for EU's nuværende og fremtidige borgere. Med dette for øje bør den økonomiske politik sigte på at skabe en velafbalanceret og holdbar økonomisk ekspansion. Det Europæiske Råd i Lissabon lod denne hovedudfordring komme til udtryk i den overordnede målsætning om inden 2010 at gøre Europa til »den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden, en økonomi, der kan skabe en holdbar økonomisk vækst med flere og bedre job og større social samhørighed«.

Sunde fundamentale økonomiske forhold, egnede økonomiske politikker samt fraværet af afgørende ubalancer giver økonomien en god udgangsposition. De fremskridt, der er gjort indtil nu med at gennemføre strukturreformer, har bidraget til en forbedring af den økonomiske udvikling og jobskabelse i de seneste år. Udfordringen består nu i at bygge videre på disse resultater og yderligere styrke grundlaget for den fremtidige vækst. På grund af den forestående udvidelse er det desuden vigtigt, at EU bliver tilstrækkelig dynamisk og fleksibel til, at den kan tjene som en økonomisk model og klare udfordringerne i forbindelse med udvidelsen.

Trods de allerede gjorte fremskridt må den potentielle vækst fortsat styrkes for at øge råderummet i økonomien til at lade et opsving slå fuldt igennem, inden kapacitetsbegrænsninger resulterer i et opadgående pres på priserne. På lang sigt, når arbejdsudbuddet bliver strammere, efterhånden som virkningen af befolkningens aldring slår igennem med fuld styrke, vil den potentielle vækstrate have tendens til at falde, hvis der ikke træffes foranstaltninger til at accelerere produktiviteten og øge erhvervsfrekvensen og beskæftigelsen.

Der er behov for at øge tempoet i de økonomiske reformer for at styrke den økonomiske udvikling og modtage de udfordringer, der er opstillet i dagsordenen fra Lissabon med henblik på at genskabe betingelserne for fuld beskæftigelse. Indsatsen skal koncentreres om fire områder: i) bevare og yderligere styrke den makroøkonomiske ramme; ii) skabe flere og bedre job, øge erhvervsfrekvensen og tackle den vedvarende arbejdsløshed; iii) forbedre forudsætningerne for en høj produktivitetsvækst; iv) fremme en holdbar udvikling til fordel for nuværende og fremtidige generationer.

i) Bevare og yderligere styrke den makroøkonomiske ramme

Ved at bevare og yderligere styrke den makroøkonomiske ramme åbnes der muligheden for at føre en hensigtsmæssig politik under alle økonomiske omstændigheder, hvorved der skabes et miljø, i hvilket der sikres en stabil og bæredygtig makroøkonomisk vækst og udjævning af konjunkturbevægelser, og i hvilket intern dynamik og fleksibilitet styrkes. Et sådant miljø understøtter vækst på mellemlang sigt, iværksætter- og innovationskultur samt forøgelse af velstanden, efterhånden som økonomien fuldt ud kan drage fordel af fremskridtene med økonomiske reformer.

Den seneste økonomiske afmatning har understreget betydningen af en klar økonomisk-politisk ramme og en hurtig overgang til de mellemfristede budgetstillinger, der er aftalt inden for rammerne af stabilitets- og vækstpakten.

En stærk makroøkonomisk ramme

Det overordnede mål med pengepolitikken i euro-området er at fastholde prisstabiliteten. Ud over at tilgodese dette formål støtter den desuden Fællesskabets øvrige økonomiske politikker. I forbindelse med at fastholde prisstabilitet spiller pengepolitikken en væsentlig rolle med hensyn til at stabilisere outputtet omkring output-trenden og med hensyn til at skabe et miljø, der bidrager til at styrke økonomiens udbudsside og potentielle vækst. Forpligtelsen til at sikre prisstabilitet har skabt en stabilitetskultur og bidrager dermed til at reducere usikkerhed og skabe gode betingelser for lønmoderation, således at der skabes et nødvendigt grundlag for et investeringsvenligt miljø. De meget stabile inflationsforventninger på under 2 % vidner om dette.

En sund budgetpolitik er den anden søjle i den makroøkonomiske ramme i EU. Som et generelt princip er det vigtigt, at budgetpolitikkerne ikke bliver procykliske, hvilket fører til uønskede udsving i den økonomiske aktivitet, uholdbare strukturelle balancer og underminerer den fælles pengepolitikks målsætning om prisstabilitet. I betragtning af de risici og usikkerhedsmomenter, der er forbundet med finanspolitisk finjustering, navnlig hvad angår timing, effektivitet og irreversibilitet, bør normen for budgetpolitikkerne være, at de automatiske stabilisatorer får lov til at indvirke symmetrisk på den økonomiske cyklus, uden at grænsen på 3 % underskud af BNP overskrides. Ud over at skabe spillerum for, at de automatiske stabilisatorer kan virke frit og symmetrisk, vil budgetstillinger, der på mellem-lang sigt nærmer sig balance eller overskud, give mulighed for at reducere den offentlige gæld og rentebetalinger i forhold til BNP, hvilket styrker de offentlige financers bæredygtighed og evnen til at tackle budgetudfordringer — bl.a. de problemer, der følger af befolkningens aldring. Endvidere bør medlemsstater, der ønsker at føre en aktiv finanspolitik, skabe det nødvendige spillerum. Den grundlæggende filosofi er en hjørnesteen i stabilitets- og vækstpakten. Hvis den følges, vil det være lettere at opfylde den pengepolitiske målsætning om at fastholde prisstabilitet, hvilket vil skabe gunstige betingelser for økonomisk vækst og varig jobskabelse.

Tæt samordning af de økonomiske politikker fra de politiske aktørers side og en fortsat og frugtbar dialog mellem Rådet, Eurogruppen og ECB med deltagelse af Kommissionen og under hensyntagen til alle aspekter af ESCB's uafhængighed er fundamentale elementer i en harmonisk økonomisk udvikling. De sociale parters deltagelse ved hjælp af den makroøkonomiske dialog spiller ligeledes en betydelig rolle.

Den voksende indbyrdes afhængighed mellem økonomierne i euro-området nødvendiggør en regelmæssig gennemgang af metoderne og procedurerne i forbindelse med at samordne de økonomiske politikker, styrke gennemførelsen og øge gennemsigtigheden.

Fuldendelse af overgangen til sunde offentlige finanser

Fuldendelse af overgangen til budgetstillinger, der nærmer sig balance eller overskud på mellemlang sigt, er en forudsætning for at opnå de fulde fordele ved ØMU'en og ved de budgetpolitiske samordningsarrangementer inden for rammerne af stabilitets- og vækstpagten. Indtil da og for at undgå en overskridelse af referenceværdien på 3 % vil der under vanskelige økonomiske forhold fortsat skulle foretages en afvejning mellem, på den ene side, budgetkonsolidering for at realisere de mellemfristede budgetstillinger og, på den anden side, en stabilisering af output-svingninger via de automatiske stabilisatorers fulde indvirken. Derfor er der behov for at fremskynde bestræbelserne på så hurtigt som muligt i alle medlemsstater og senest i 2004 at opnå budgetstillinger, der ligger tæt på balance eller udviser overskud. Ud over at skabe råderum for de automatiske stabilisatorers frie spil bør budgetpolitikkerne være styret af behovet for at forbedre de offentlige finansers kvalitet og holdbarhed. De muligheder, der findes, inden virkningerne af befolkningens aldring slår igennem med større styrke, bør udnyttes for at skabe sunde offentlige finanser.

ii) Skabe flere og bedre job, øge beskæftigelsesfrekvensen og tackle den vedvarende arbejdsløshed

En analyse af beskæftigelsesvæksten i EU på det mellemlange sigt viser, at der er gjort en stor indsats. Ud over de gunstige makroøkonomiske vilkår afspejler den kraftige jobskabelse, der er sket siden 1997, også de arbejdsmarkedsreformer, som medlemsstaterne har gennemført, blandt andet inden for rammerne af den europæiske beskæftigelsesstrategi og de overordnede økonomisk-politiske retningslinjer. Disse reformer omfatter foranstaltninger, der sigter på at sænke lønomkostningerne og/eller forbedre arbejdsstyrkens tilpasningsevne, vedholdende løntilbageholdenhed, forbedret reallønsfleksibilitet, reform af skattesystemet og i mindre omfang af overførselsindkomssystemet. Arbejdsmarkederne har også vist tendens til at blive mere fleksible, hvilket blandt andet viser sig ved, at deltidsarbejde og midlertidig beskæftigelse tegner sig for en stigende del af den samlede jobskabelse.

Trods de forbedrede resultater i sidste halvdel af 1990'erne er de menneskelige ressourcer fortsat underudnyttet i Den Europæiske Union, og der består fortsat strukturproblemer. Arbejdsløsheden — og særlig langtidsarbejdsløsheden — er stadig høj i en række medlemsstater, og den forventede konjunkturbetingede stigning i arbejdsløsheden i 2002 må forhindres i også at føre til en stigning i den strukturelle arbejdsløshed. Arbejdsløsheden er ofte koncentreret i de mere tilbagestående regioner og blandt de mest sårbare grupper af arbejdstagere. I en række medlemsstater opstår der imidlertid situationer, hvor en høj arbejdsløshed findes sideløbende med manglen på arbejdskraft, og arbejdsmarkedsvilkårene varierer ofte betydeligt fra region til region, hvilket tyder på en mismatch mellem udbuddet af og efterspørgslen efter arbejdskraft, hvilket delvis kan tilskrives hindringer for geografisk og faglig mobilitet, mangel på de efterspurgte kvalifikationer og differentiering i lønudviklingen.

Erhvervsfrekvensen, specielt for kvinder og ældre arbejdstagere, er desuden uacceptabelt lav, og der er behov for at gøre en betydelig indsats for at øge beskæftigelsesfrekvensen op til de mål, der blev opstillet i Lissabon og Stockholm, også med henblik på at forberede sig på konsekvenserne af befolkningens aldring. Hvis målene fra Lissabon skal realiseres, indebærer det en forøgelse på 15 millioner job i EU mellem 2002 og 2010. Som forberedelse til at håndtere virkningen af befolkningens aldring opfordrede Det Europæiske Råd i Barcelona til at øge den effektive gennemsnitlige pensionsalder i EU med omkring fem år inden 2010.

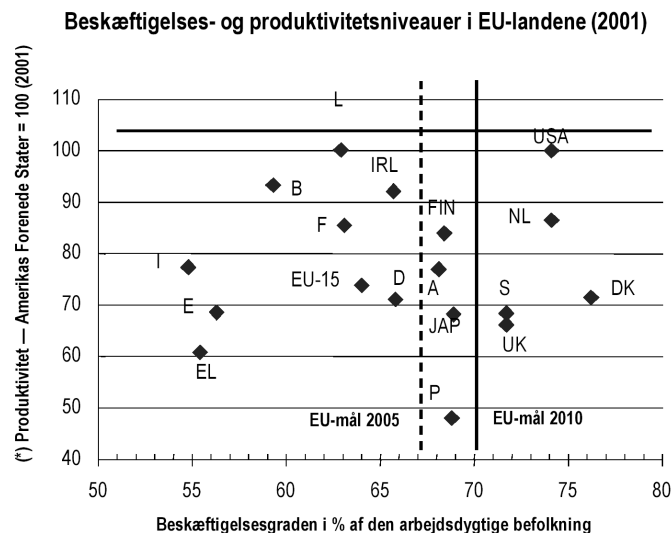
Det er derfor nødvendigt at fortsætte den indsats, der udfoldes for at reducere arbejdsløsheden, og at følge en omfattende strategi for at øge erhvervsfrekvensen som godkendt på Det Europæiske Råd i Barcelona. Dette omfatter en reform af skatte- og overførselsindkomssystemerne og andre foranstaltninger, der bidrager til at modernisere arbejdsmarkedet, styrke incitamenterne til at tage arbejde, sætte folk i stand til at deltage på arbejdsmarkedet, forbedre informationen om jobmuligheder, understøtte langtidslediges tilbagevenden til arbejdsmarkedet via aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger, fremme iværksætterkultur og forbedre virksomhedernes vilkår for med fordel at kunne beskæftige mere arbejdskraft. I denne sammenhæng kan det fungere som en katalysator, hvis man fremmer investeringer i menneskelig kapital med henblik på at skabe bedre kvalifikationer og sikre arbejdstagerne en livslang læring, hvilket også giver dem en bedre arbejdskvalitet. Der er ved at blive udviklet yderligere indikatorer for arbejdskvalitet i forbindelse med de strukturelle indikatorer.

iii) Forbedre forudsætningerne for en høj produktivitetsvækst

Opretholdelsen af høje levestandarder på længere sigt vil, efterhånden som andelen af befolkningen i den arbejdsdygtige alder begynder at falde som følge af befolkningens aldring, i voksende grad afhænge af produktivitetstigninger. Væksten i arbejdsproduktiviteten i EU er relativ lav og faldt faktisk med et halvt procentpoint i gennemsnit mellem første og anden halvdel af 1990'erne, i det væsentlige som et resultat af en mere arbejdsintensiv end kapitalintensiv vækst sideløbende med strukturreformerne, og har været præget af, at ufaglærte og andre arbejdstagere med et produktivitetspotentiale under gennemsnittet i højere grad er blevet integreret i arbejdsmarkedet. Den seneste lave stigning i arbejdsproduktiviteten giver ikke mulighed for at nå den holdbare BNP-vækstrate på 3 %, som anses for at være nødvendig for at opfylde målene på Lissabon-dagsordenen.

Private investeringer og innovation antages at blive stimuleret af et konkurrencebetonet og entreprenørvenligt miljø, hvilket fører til en stigning i produktiviteten pr. arbejdstager og dermed i levestandarden. Investeringsbetingelserne kunne forbedres væsentligt ved hjælp af reformer på produkt-, kapital- og arbejdsmarkedene. Lige så væsentligt er overordnede rammebetingelser, effektive offentlige tjenester og netværksindustrier, investeringer i uddannelse og videreuddannelse og arbejdskraftens tilpasningsevne.

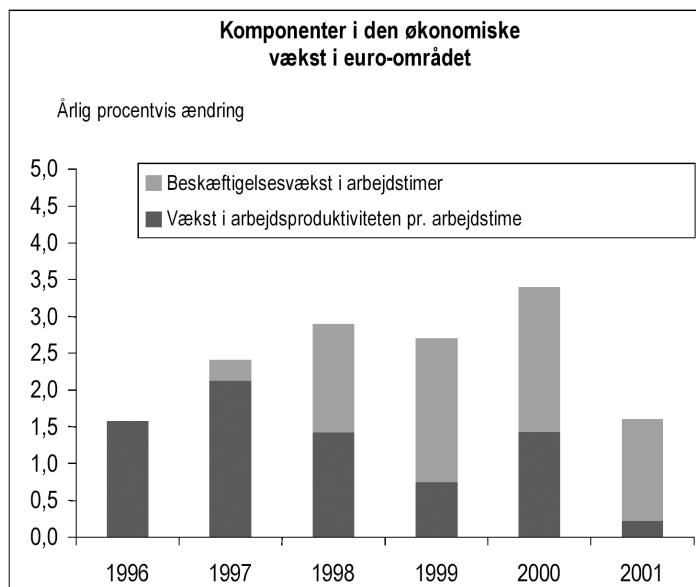
Trods opmuntrende fremskridt er store segmenter af de europæiske produktmarkeder fortsat utilstrækkeligt integreret til at gøre EU til et attraktivt område at foretage investeringer i. Der er behov for yderligere reformer for at integrere energi- og kommunikationsnettene i Europa. For at fremme den grænseoverskridende udveksling af tjenesteydelser, specielt i distributionssektoren, og øge mobiliteten af både kvalificerede og ufaglærte arbejdstagere er det nødvendigt med en øget samordning af nationale og EU-politikker. Med hensyn til finansielle tjenester og kapitalmarkederne har ØMU'en allerede skabt nye muligheder for effektivitetsgevinster. Der er dog fortsat behov for, at såvel de nationale myndigheder som de private markedsdeltagere tager et medansvar for at nå yderligere finansiell integration, idet der stadig er en lang og uafsluttet dagsorden, der skal kompletteres, og som beskrives nærmere i disse retningslinjer. Bestræbelserne på at fremme konkurrencen inden for det indre marked finder sit logiske komplement i øget konkurrence på verdensplan. Den Europæiske Union bør derfor fortsat have en fælles handelspolitik, som fremmer international frihandel, og presse på, for at alle medlemsstaterne tilslutter sig WTO's regler.

(*) Produktivitet er BNP pr. beskæftiget person.

Anmærkning: Beskæftigelsesdataene er baseret på antal jobs, uanset om der er tale om fuldtidsjob eller deltidsjob.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

iv) Fremme en holdbar udvikling til fordel for nuværende og fremtidige generationer

Ved at tage hensyn til nuværende og fremtidige generationers behov, herunder miljømæssig bæredygtighed og social og regional samhørighed, sikres det, at foranstaltninger, der sigter på at øge velstanden, fuldt ud vil bidrage til at forbedre borgernes velfærd. Den økonomiske politik kan give et betydeligt bidrag til dette mål, men målets realisering ville i princippet kræve omfattende foranstaltninger på en række områder, der normalt ligger uden for rent økonomisk-politiske betragtninger.

For eksempel kan den økonomiske politik give et væsentligt bidrag til at forbedre miljømæssig bæredygtighed ved at sørge for, at økonomiske aktiviteter eksterne virkninger på miljøet skal indregnes i priserne. Endvidere kan den økonomiske politik skabe gunstige betingelser for ressource- og energieffektivitet og dermed fremme innovation og jobskabelse. På samme måde kan den økonomiske politik give et væsentligt bidrag til at afklare de problemer, som befolkningens aldring skaber, blandt andet for så vidt angår erhvervsfrekvensen og de hermed forbundne økonomiske konsekvenser. Målet er et positivt samspil mellem økonomiske og sociale foranstaltninger med henblik på at sikre et holdbart arbejdsliv på lang sigt, samtidig med at det menneskelige ressourcepotentiale anvendes optimalt, og den sociale samhørighed i højere grad sikres.

Endelig kan den økonomiske politik bidrage til social og økonomiske samhørighed på forskellige måder. En god økonomisk udvikling understøtter jobskabelse, og job er den bedste beskyttelse mod fattigdom og social udstødning. En moderne og aktiv velfærdsstat, der tilskynder folk til at arbejde, er også vigtig i denne forbindelse. En vækst- og stabilitetsorienteret makroøkonomisk ramme og effektive produkt-, kapital- og arbejdsmarkeder er vigtige determinanter for indhentningsprocessen (catching-up) på både nationalt og regionalt plan. Den økonomiske politik kan forbedres på nogle politikområder derved, at der tages større hensyn til specifikke lokale betingelser. Med henblik på at lette tilpasningen af arbejdsmarkederne bør der gøres en yderligere indsats for at tilskynde til, at løndannelsesprocessen afspejler forskelle i de lokale betingelser, navnlig hvad angår niveauet af produktivitet og kvalifikationer, og for at reducere barriererne for arbejdskraftens geografiske mobilitet. Endvidere kunne det nærmere undersøges, om effektiviteten af offentlige udgifter med regionale virkninger kunne øges, hvis de offentlige omfordelings- og ydelsessystemer blev forbedret.

3. POLITIKHENSTILLINGER

3.1. Sikre vækst- og stabilitetsorienterede makroøkonomiske politikker

De makroøkonomiske politikker spiller en afgørende rolle for at fremme vækst og beskæftigelse og bevare prisstabilitet. De skal støtte den økonomiske ekspansion og den fulde virkeliggørelse af det nuværende vækstpotentiale og bidrage til at etablere rammebetingelser, der sikrer et passende opsparings- og investeringsniveau, således at økonomien kommer ind i en holdbar, højere og ikke-inflationær vækst- og beskæftigelsesbane.

Medlemsstaterne bør opnå og bevare en sund budgetstilling som aftalt inden for rammerne af stabilitets- og vækstpakten. Alle medlemsstater bør sikre, at de konjunkturkorrigerede budgetstillinger i overensstemmelse med stabilitets- og vækstpakten går i retning af eller forbliver tæt på balance eller udviser overskud i de kommende år.

Primært overskud (1):

Forårsprognose sammenholdt med stabilitets- og konvergensprogrammer

	Forår 2002				Stabilitets- og konvergensprogrammer (forelagt mellem oktober 2001 og januar 2002)				
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2004
B	0,1	0,0	-0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,5	0,6
D	-1,3	-2,7	-2,8	-2,1	-1,3	-2,5	-2,5	-1,5	-1,0
EL	-0,8	-0,4	0,3	0,5	-1,1	0,1	0,8	1,0	1,2
E	-0,4	0,0	-0,2	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,1
F	-1,3	-1,5	-2,0	-1,8	-1,4	-1,4	-1,8	-1,5	-0,5
IRL	4,5	1,7	0,4	0,2	4,5	1,4	0,7	-0,5	-0,6
I	-1,7	-1,4	-1,3	-1,3	-1,5	-1,1	-0,5	0,0	0,0
L	5,8	5,0	2,0	2,5	6,2	4,1	2,8	3,1	3,4
NL	1,5	0,2	0,0	-0,4	1,5	0,7	0,4	0,2	0,5
A	-1,9	0,1	-0,1	0,3	-1,1	0,0	0,0	0,0	0,2
P	-1,9	-2,7	-2,6	-2,5	-1,5	-2,2	-1,8	-1,0	0,0
FIN	7,0	4,9	3,3	2,7	6,9	4,8	2,6	2,1	2,6
Euroområdet	-0,8	-1,3	-1,5	-1,2	-0,6	-0,9	-0,9	-0,5	-0,2
DK	2,5	2,9	2,1	2,4	2,5	1,9	1,9	2,1	2,1
S	3,7	4,8	1,7	1,9	4,1	4,6	2,1	2,2	2,3
UK	1,8	0,9	-0,2	-0,5	2,0	-0,2	-1,1	-1,3	-1,1
EU-15	-0,2	-0,7	-1,1	-0,9	-0,1	-0,7	-1,0	-0,7	-0,3

(1) Saldiene i 2000, 2001 og 2002 omfatter ikke one-off udbytte fra salget af UMTS-licenser.

UMTS-beløbene som % af BNP vil i henhold til forårsprognose for 2002 udgøre:

i 2000: D: 2,5 %, E: 0,1 %, I: 1,2 %, NL: 0,7 %, A: 0,4 %, P: 0,3 %, Euro-området: 1,1 %, UK: 2,4 % og EU-15 :1,2 %.

i 2001: B: 0,2 %, EL: 0,5 %, E: 0,0 %, F: 0,1 %, Euro-området: 0 %, DK: 0,2 % og EU-15: 0 %.

i 2002: E: 0,0 %, F: 0,1 %, IRL: 0,2 %, Euro-området: 0 % og EU-15: 0 %.

I Tysklands stabilitetsprogram blev målet for 2004 fastsat til - 1 % af BNP, men på Økofin-Rådet i februar forpligtede den tyske regering sig til et budget tæt på balance i 2004.

Tallene for Frankrig tager hensyn til de franske myndigheders tilpasninger til stabilitetsprogrammet 2001 i skrivelse til Kommissionen af 22. januar 2002.

For så vidt angår **euro-området** har ECB som hovedformål at fastholde prisstabilitet. Den understøtter den generelle økonomiske politik i Fællesskabet, uden at dette i øvrigt indskrænker ovennævnte målsætning.

Generelt bør medlemsstaterne i euro-området:

- i) føre og implementere deres budgetpolitikker med henblik på at opnå eller fastholde budgetstillinger, som over det økonomiske konjunkturforløb ligger tæt på balance eller udviser overskud; hvis dette ikke er tilfældet, bør de træffe alle nødvendige foranstaltninger — i forbindelse med implementeringen af budgetterne for 2002 og udarbejdelsen af budgetterne for 2003 — for at sikre, at disse mål på mellemlang sigt overholdes senest i 2004
- ii) sikre, at skattereformer finansieres hensigtsmæssigt med henblik på at respektere forpligtelsen til at fastholde sunde offentlige finanser; undgå procykliske finanspolitiske foranstaltninger og dermed bidrage til et hensigtsmæssigt makroøkonomisk policy-mix på nationalt plan og i euro-området; lade de automatiske stabilisatorer virke fuldt ud, efterhånden som opsvinget kommer i gang; sikre en streng implementering af deres budgetter for at undgå enhver udskridning i forhold til målene i stabilitetsprogrammet
- iii) yderligere styrke de offentlige finanser med henblik på at sikre deres langsigtede holdbarhed ved at udnytte de muligheder, der findes, inden de demografiske ændringer slår igennem.

For så vidt angår **medlemsstaterne uden for euro-området**, er pengepolitikken i Danmark indrettet efter fastkurspolitikken over for euroen inden for rammerne af ERM2, hvilket betragtes som vigtigt for at opnå prisstabilitet. I Sverige og Det Forenede Kongerige sigter pengepolitikken på prisstabilitet ved at fokusere på inflationsudviklingen. Hvis pengepolitikken opfylder sit formål, vil det bidrage til at skabe betingelserne for valutakursstabilitet.

Medlemsstaterne uden for euro-området bør også generelt fastholde sunde budgetstillinger i overensstemmelse med stabilitets- og vækstpakten. Generelt bør de:

- i) føre og implementer deres budgetpolitikker med henblik på at fastholde budgetstillinger, der over det økonomiske konjunkturforløb ligger tæt på balance eller udviser overskud
- ii) sikre, at skattereformer finansieres hensigtsmæssigt med henblik på at overholde forpligtelsen til at sikre sunde offentlige finanser; undgå procykliske finanspolitiske foranstaltninger og dermed bidrage til et hensigtsmæssigt makroøkonomisk policy-mix på nationalt plan; lade de automatiske stabilisatorer virke fuldt ud, efterhånden som opsvinget kommer i gang; sikre en streng implementering af deres budgetter med henblik på at undgå enhver udskridning i forhold til målene i konvergensprogrammet
- iii) yderligere styrke de offentlige finanser med henblik på at sikre deres langsigtede holdbarhed ved at udnytte de muligheder, der findes, inden de demografiske ændringer slår igennem.

Lønudviklingen i medlemsstaterne bør afspejle forskellige økonomiske situationer og beskæftigelsessituationer. Regeringerne bør fremme passende rammevilkår for lønforhandlingerne mellem arbejdsmarkedets parter. Hvis lønudviklingen skal bidrage til et beskæftigelsesvenligt policy-mix, bør arbejdsmarkedets parter fortsat følge en ansvarlig kurs og indgå lønftaler i medlemsstaterne i overensstemmelse med de generelle principper i de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker. Det er nødvendigt, at:

- i) de nominelle lønstigninger harmonerer med prisstabilitet
- ii) reallønsstigningen ikke overstiger væksten i arbejdsproduktiviteten, idet der tages hensyn til behovet for om nødvendigt at styrke og efterfølgende fastholde kapacitets- og beskæftigelsesfremmende investeringers rentabilitet
- iii) de nationale arbejdsmarkedsinstitutioner og systemer for kollektive lønforhandlinger tager hensyn til sammenhængen mellem den sektoriel og lokale lønudvikling og arbejdsmarkedsvilkårene — samtidig med at arbejdsparternes selvstændighed respekteres — og derved muliggør en lønudvikling i overensstemmelse med bl.a. produktivitet og kvalifikationsforskelle. Dette vil også bidrage til at garantere EU's konkurrenceevne og forbedre beskæftigelsen for alle arbejdstagere, uanset kvalifikationer og geografiske regioner.

3.2. *Forbedre de offentlige finansers kvalitet og holdbarhed*

For at maksimere de offentlige finansers bidrag til vækst og beskæftigelse og realisere de mål, der aftales i Lissabon og Stockholm, skal alle medlemsstater opnå og fastholde sunde budgetstillinger. Dette er særlig vigtigt i de lande, der endnu ikke har etableret budgetstillinger som fastsat i stabilitets- og vækstpagten. Der skal være en passende afbalancering mellem nedbringelsen af den offentlige gæld, skattesænkninger og finansiering af offentlige investeringer på nøgleområder. Lande, der har en stor offentlig gæld, og/eller som endnu ikke har nået det mellemfristede budgetmål i pagten, bør prioritere budgetkonsolidering højest: Det vil hjælpe landene til at forberede sig på de supplerende budgetomkostninger, der vil opstå i forbindelse med befolkningens aldring. Vurderingen af de offentlige finansers holdbarhed på grundlag af de opdaterede stabilitets- og konvergensprogrammer bekræfter, at der — hvis ikke der gennemføres en vidtgående reform — er en betydelig risiko for, at der vil opstå budgetuligevægte i mange medlemsstater i fremtiden på grund af befolkningens aldring.

I denne sammenhæng bør medlemsstaterne:

- i) videreføre bestræbelserne på at gøre skattesystemerne og indkomstoverførselsordningerne mere beskæftigelsesvenlige, herunder om nødvendigt ved at reducere den samlede skattebyrde, gennemføre målrettede reformer af skattesystemerne og indkomstoverførselsordningerne, specielt for lavtlønnede, inden for rammerne af fortsat finanspolitisk konsolidering, og ved at forbedre skattesystemernes effektivitet (jf. også afsnit 3.3)
- ii) fremme kvaliteten af de offentlige udgifter ved at omdirigere midler over mod fysisk og menneskelig kapitalakkumulation og forskning og udvikling
- iii) øge de offentlige udgifters effektivitet gennem institutionelle og strukturelle reformer; specielt indføre eller forbedre de mekanismer, der benyttes til at kontrollere udgifterne, herunder ligeledes budgetprocedurene
- iv) forbedre de offentlige finansers holdbarhed på lang sigt ved at følge den overordnede trestrengede strategi, som går ud på at øge beskæftigelsesfrekvensen, nedbringe den offentlige gæld og foretage en tilpasning af pensionssystemerne, som aftalt på Det Europæiske Råds møde i Stockholm. Dette indebærer en passende kombination af foranstaltninger, som medlemsstaterne skal fastsætte med henblik på at iværksætte en hurtig reduktion af den offentlige gæld, modernisere arbejdsmarkederne for at øge beskæftigelsesfrekvensen (specielt for kvinder og ældre arbejdstagere) og reformere pensions- og sundhedssystemerne for de ældre, således at de kommer til at hvile på et sundt økonomisk grundlag. Inden for disse rammer kunne offentlige pensionsreservefonde også bidrage til at forbedre de offentlige finansers holdbarhed, hvis de tilføres væsentlige bidrag. Medlemsstaterne bør styrke mulighederne for at vurdere deres offentlige finansers langsigtede holdbarhed og indarbejde sådanne analyser i deres mellemsigtede budgetplanlægningsprocesser. Dette ville hjælpe til at styrke gennemgangen inden for rammerne af den multilaterale overvågning i overensstemmelse med anmodningen fra Det Europæiske Råd i Barcelona
- v) reformere pensionspolitikken i retning af brede fælles mål som aftalt på Det Europæiske Råd i Göteborg og Laeken med henblik på at sikre finansiell holdbarhed på længere sigt, sikre bæredygtige pensioner og tilfredsstillende skiftende samfundsmæssige behov; udvikle en overordnet strategi, der tager hensyn til balancen mellem disse brede mål og udfordringerne i de enkelte lande; specielt indføre foranstaltninger, der sigter på at øge den effektive pensionsalder; det bør ligeledes overvejes i stigende grad at indføre opsparingsbaserede pensioner, og
- vi) fortsætte skattesamordningen yderligere for at undgå skadelig skattekonkurrence og effektivt implementere rådsaftalen fra november 2000 om skattepakken med henblik på at nå frem til en aftale i december 2002.

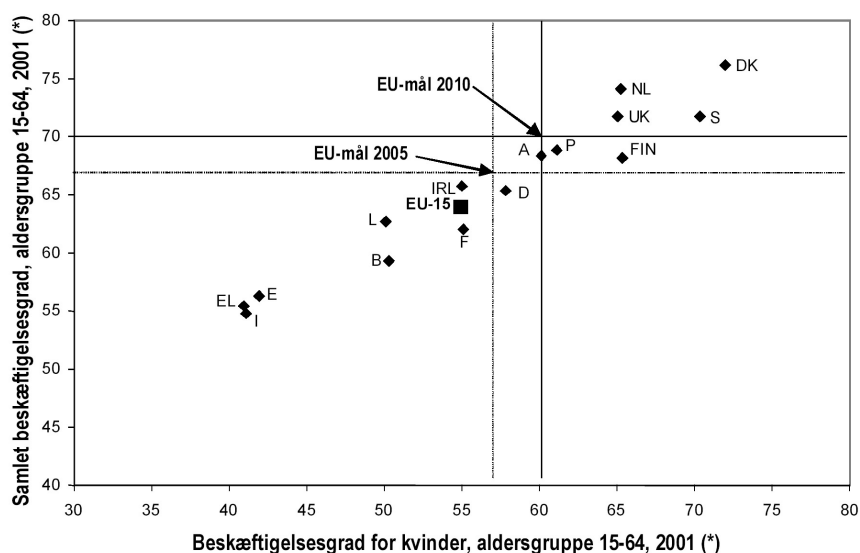
Fællesskabet bør ligesom medlemsstaterne udøve streng budgetdisciplin. Den skal omfatte samtlige udgiftsområder i de finansielle overslag, samtidig med at den interinstitutionelle aftale om budgetdisciplin og forbedring af budgetproceduren overholdes; der bør foretages en fleksibel allokering af fællesskabsressourcerne for at øge EU-budgettets økonomiske virkning.

3.3. Stramme arbejdsmarkederne op

Trods virkningen af konjunkturfatningen fortsatte arbejdsmarkedssituationen med at forbedres i 2001, selv om den meget positive udvikling i det foregående år ikke kunne gentages. Den gennemsnitlige arbejdsløshed på 7,6 % var 0,5 procentpoint lavere end gennemsnittet for 2000 (jf. figur om arbejdsløshed). Fremskridtene hen imod de beskæftigelsesmål, der blev opstillet af Det Europæiske Råd i Lissabon og Stockholm, fortsatte i 2001, men mere moderat end året før. Den samlede beskæftigelsesfrekvens ligger nu på 64 %, beskæftigelsesfrekvensen for kvinder på 55 % og for ældre arbejdstagere (55-64-årige) på 38 % (jf. figur om den samlede beskæftigelsesfrekvens og beskæftigelsesfrekvensen for kvinder og ældre arbejdstagere).

De fremskridt, der er gjort i de foregående år med strukturreformer på arbejdsmarkederne, også inden for rammerne af den europæiske beskæftigelsesstrategi, er blevet synlige i form af en mere beskæftigelsesintensiv vækst. Fortsat lønmoderation har betydet en betydelig vækst i beskæftigelsen og et fald i arbejdsløsheden, uden at det har givet sig udslag i en stigning i inflationen; en større udbredelse af vikararbejde og deltidsarbejde har bidraget til at gøre arbejdsmarkederne mere fleksible og mere tilgængelige for bredere kredse af arbejdstagere; skattemæssige tiltag til lavtlønnede har forbedret incitamenterne til at tage arbejde, og medlemsstaterne er begyndt at bruge aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger i stedet for passive. Desværre ser tempoet i arbejdsmarkedsreformerne ud til at være aftaget i 2001; det skal sættes op, hvis Lissabon-målene skal nås.

Samlet beskæftigelsesgrad og beskæftigelsesgrad for kvinder

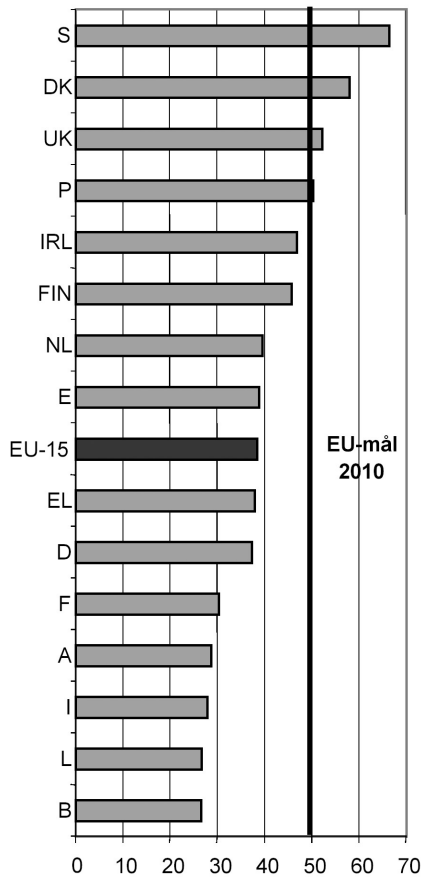

(*) Data for D, F og L er for 2000. D er et skøn.

Note: Data for beskæftigelsesgrad bygger på antal job besat af enkeltpersoner, uanset om der er tale om fuldtids- eller deltidsarbejde.

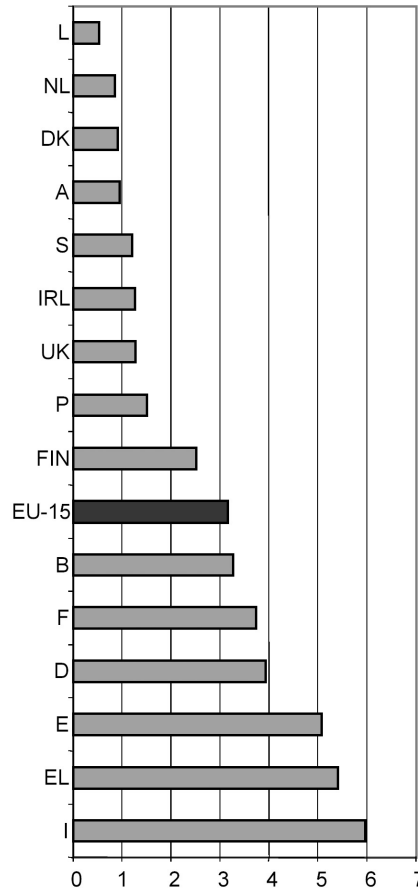
Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

**Beskæftigelsesgrad for ældre
arbejdstagere i 2001 (*) (%)**

(*) Data for D, F og L er for 2000. D er et skøn.

**Langtidsledighed
i 2001 (*) (%)**

(*) Data for D, F og L er for 2000. D er et skøn.

Der er fortsat vigtige problemer, som kræver yderligere reformer. På linje med diskussionen i afsnit 2.2, nr. ii) er der blandt andet følgende udfordringer:

- fremme flere og bedre job
- øge erhvervsfrekvensen yderligere, specielt for kvinder og ældre arbejdstagere, med henblik på at realisere beskæftigelsesmålene fra Lissabon og Stockholm og med henblik på at begynde at tage højde for konsekvenserne af befolkningens aldring
- reducere den høje arbejdsløshed
- reducere mismatchen mellem efterspørgsel efter og udbuddet af arbejdskraft på tværs af regioner og faggrupper
- fremme social inddragelse.

Disse udfordringer bør også ses i sammenhæng med andre udfordringer, der er direkte relevante for arbejdsmarkedet, f.eks. løndannelse, iværksætterkultur og uddannelse og videreuddannelse, der behandles i henholdsvis afsnit 3.1, 3.6 og 3.7. Den 18. februar 2002 vedtog Rådet detaljerede retningslinjer for beskæftigelsespolitikken for 2002 i overensstemmelse med prioriteterne i de overordnede økonomisk-politiske retningslinjer for 2001 og de medlemslandsspecifikke henstillinger deri. I forbindelse med videreførelsen af arbejdsmarkedetsreformerne bør medlemsstaterne beslutsomt implementere beskæftigelsesretningslinjerne og de henstillinger, der rettes til dem.

Medlemsstaterne bør specielt træffe følgende foranstaltninger:

- i) sikre, at skattesystemerne og indkomstoverførselsordningerne indrettes sådan, at det kan betale sig at arbejde. Reducere de høje marginale effektive skattesatser, specielt for lavtlønnede, og reducere arbejdsløshedsfælder. Være opmærksom på incitamentsvirkningerne i de sociale systemer (som f.eks. kriterier for modtagelse af sociale ydelser og ydelsernes varighed, kompensationsgrad, beskæftigelsesrelaterede ydelser og skattefradrag) med henblik på at gøre systemerne mere beskæftigelsesvenlige; herudover gennemgå de administrative systemer og kontrollere, om forvaltningen er tilstrækkelig stram. Reducere incitamenterne til førtidspensionering. Fremskynde indsatsen for at forbedre mulighederne for ældre arbejdstagere for at forblive på arbejdsmarkedet med henblik på at øge den effektive gennemsnitlige pensionsalder i EU med omkring fem år inden 2010, således at deres beskæftigelsesfrekvens øges
- ii) styrke de aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger ved at forbedre deres effektivitet, både vedrørende ressourceanvendelsen og deres virkninger med hensyn til at øge beskæftigelsen, herunder ved at modernisere arbejdsformidlingen. Dette indebærer bl.a., at de målrettes mod de grupper, der er mest udsatte for risikoen for langtidsarbejdsløshed, og at der sættes på de foranstaltninger, der har vist sig at være mest effektive, og som bedst tilgodeser behovet på arbejdsmarkedet. I den forbindelse er der også brug for en aktiv, forebyggende politik med foranstaltninger, der tilskynder udsatte eller forfordelte grupper og personer til at reintegrere sig på arbejdsmarkedet
- iii) fjerne hindringerne for mobilitet i og mellem medlemsstaterne. Sikre — i overensstemmelse med handlingsplanen om kvalifikationer og mobilitet — gensidig anerkendelse af kvalifikationer, fremme overførslen af socialsikringsrettigheder og pensionsrettigheder, forbedre oplysninger og gennemsigtighed om jobmuligheder og sikre, at skattesystemer og sociale systemer samt boligmarkedet ikke skaber hindringer for mobiliteten
- iv) opretholde arbejdstagernes beskæftigelsesegnethed gennem efteruddannelse og nye færdigheder og fremme faglig mobilitet ved at forbedre livslang læring i dialog med arbejdsmarkedets parter, hvilket også bidrager til at forbedre jobkvaliteten og øge produktiviteten
- v) fremme en mere fleksibel arbejdstilrettelæggelse i dialog med arbejdsmarkedets parter og gennemgå reglerne om ansættelsesvilkår og, hvor det er relevant, de hermed forbundne omkostninger med sigte på at fremme jobskabelse og finde en passende balance mellem fleksibilitet og sikkerhed. Sikre, at en eventuel reduktion af den samlede arbejdstid ikke fører til stigninger i enhedsarbejdsomkostningerne, og at der tages fuldstændigt hensyn til det fremtidige behov for udbuddet af arbejdskraft
- vi) fjerne eksisterende barrierer for kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet og i overensstemmelse med de nationale mønstre på børnepasningsområdet tilstræbe at tilbyde børnepasning for mindst 90 % af alle børn i aldersgruppen fra tre år til den skolepligtige alder og for mindst 33 % af alle børn under tre år inden udgangen af 2010. Undersøge de underliggende faktorer, der fører til lønforskelle mellem kønnene, og fremme en familieorienteret politik, så det bliver muligt at kombinere arbejde og familie.

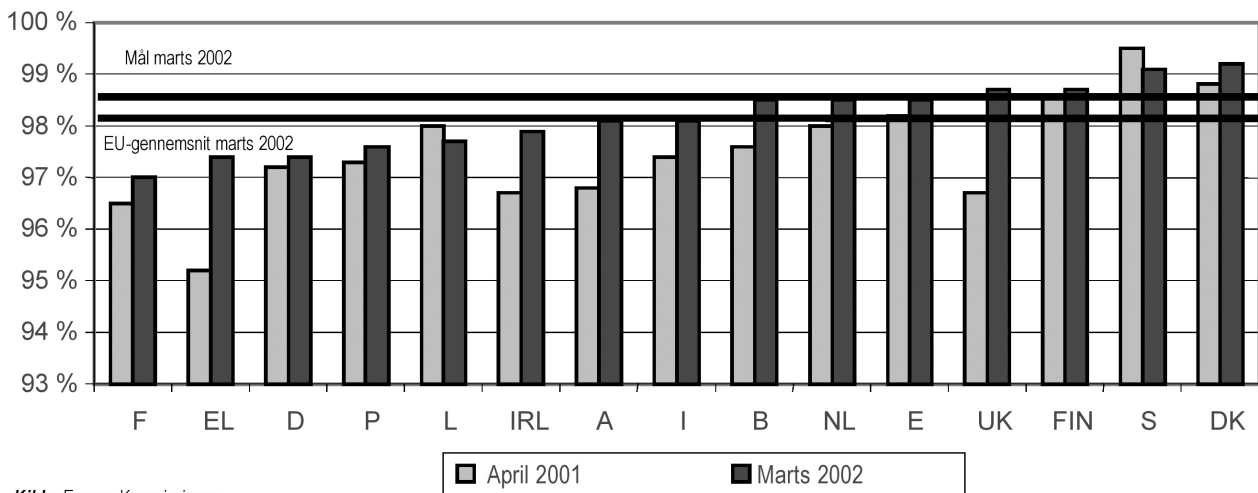
3.4. Ny dynamik i strukturreformerne på produktmarkederne

Gennemførelsen af Lissabon-strategiens økonomiske reformplan har foreløbig givet blandede resultater. Der er sket fremskridt med hensyn til gennemførelse af direktiverne om det indre marked i national lovgivning, liberalisering af markedet for offentlige indkøb, styrkelse af konkurrencemyndighedernes beføjelser og nedbringelse af statsstøtten. Liberaliseringen af markederne for telekommunikation og elektricitet er begyndt at medføre prisfald. Tilsvarende forventes den øgede adgang til jernbanegodstransportnettene at få positive virkninger. Udsigterne til yderligere prisfald vil dog sandsynligvis blive påvirket af flaskehalsproblemer, utilstrækkelige lovgivningsmæssige strukturer, langsom liberalisering af markederne og de eksisterende virksomheders store markedsandele inden for disse sektorer. Dette viser, at der for at skabe et fuldt integreret og effektivt indre marked er behov for yderligere reformer på produktmarkederne (varer og tjenester), især på områder, hvor udviklingen ikke er gået hurtigt nok. På trods af, at EU's produktmarkeder bliver stadig mere integrerede, lægger forskellene i standarder og regler fortsat hindringer i vejen for de grænseoverskridende aktiviteter. Desuden er etableringen af et indre marked for tjenesteydelser kun skredet langsomt frem. På denne baggrund bør medlemsstaterne:

i) gennemføre det indre marked fuldt ud:

- øge bestræbelserne på at nå op på en samlet gennemførelse af direktiverne om det indre marked på 98,5 %, gennemføre de direktiver, hvis omsætning til national lovgivning er mere end to år forsinket, inden Det Europæiske Råds møde i foråret 2003 og sikre en korrekt gennemførelse af lovgivningen om det indre marked
- gøre en mere ihærdig indsats for at fjerne de resterende tekniske handelshindringer ved at fremskynde udviklingen af nye produktstandarder og forbedre de nationale administrative myndigheders anvendelse af princippet gensidig anerkendelse
- skabe et effektivt fungerende indre marked for tjenesteydelser ved at fjerne hindringerne for den grænseoverskridende handel og for adgangen til markedet
- åbne markederne for offentlige indkøb yderligere og gøre dem mere gennemsigtige, blandt andet ved at gøre dem tilgængelige på internettet inden 2003 og ved at vedtage lovgivningspakken om offentlige indkøb så tidligt som muligt i 2002

Direktiver om det indre marked — Samlet gennemførelse

Kilde: Europa-Kommissionen.

ii) skabe effektiv konkurrence og dermed sikre forbrugerne reelle fordele:

- sikre, at konkurrence- og tilsynsmyndighederne er uafhængige og tilstrækkelig kompetente og effektive, befordre samarbejdet mellem konkurrence- og tilsynsmyndighederne og fremme Kommissionens og de nationale konkurrencemyndigheders ensartede anvendelse af konkurrencereglerne
- sikre mindre og bedre statsstøtte i forhold til BNP ved at omdirigere støtten til horisontale mål af fælles interesse og målrette den mod områder, hvor der er påvist markedssvigt; gøre statsstøttepolitikken mere gennemsigtig og vurdere dens effektivitet

iii) fremskynde reformerne inden for netindustrierne og samtidig understrege, hvor vigtigt det er for borgerne og for den territoriale og sociale samhørighed, at der er adgang til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse:

- fremme adgangen til markedet og forbedre forbrugernes valgmuligheder på de liberaliserede markeder, især ved fuldstændig gennemførelse af den nye kommunikationspakke inden juli 2003

- sikre et frit leverandørvalg inden for el og gas fra 2004 for alle erhvervs-kunder (hvilket svarer til mindst 60 % af det samlede marked) og etablere en national tilsynsin- stans. På elektricitets- området skal der i 2002 aftales en gennemsigtig, ikke-diskriminerende tariferingsordning for grænseoverskridende transaktioner. Sammenkoblingen mellem medlemsstaternes elnet skal svare til mindst 10 % af deres installerede produktionskapacitet inden 2005. Finansieringsbeho- vene skal hovedsagelig dækkes af de berørte virksomheder
- sikre en effektiv udnyttelse af den eksisterende infrastruktur og skabe incitamerter til at etablere ny infrastruktur, hvor det er nødvendigt, ved at træffe afgørelse inden udgangen af 2002 om revision af retningslinjerne og de ledsagende finansielle regler for de transeuropæiske energi- og transportnet
- træffe afgørelse inden udgangen af 2002 om forslag inden for transportsektoren om tildelingen af slots i lufthavne, havnetjenester og kontrakter om offentlige tjenester; aktivt overveje Fællesskabets tiltrædelse af Eurocontrol og oprette et fælles luftrum inden 2004; åbne det transeuropæiske jernbanegodstransportnet for konkurrence inden 15. marts 2003 og fortsætte arbejdet med anden jernbanepakke.

3.5. Fremme af effektiviteten og integrationen på EU's marked for finansielle tjenester

Reformerne bør frem for alt tage sigte på at fremskynde integrationen af de finansielle markeder og sikre det fulde udbytte af en effektiv udnyttelse af opsparingen ved at nedbringe omkostningerne i forbindelse med tilvejebringelse af kapital for at fremme investeringerne i EU. Det centrale element i denne indsats er handlingsplanen for finansielle tjenester, der skal være udmøntet inden 2005, idet alle berørte parter skal gøre alt, hvad de kan, for at tilvejebringe et integreret marked for værdipapirer inden udgangen af 2003. I den forbindelse er der også behov for at effektivisere de grænseoverskridende clearing- og afregningsordninger på EU-niveau.

Handlingsplanen for risikovillig kapital skal være udmøntet inden 2003. Den indeholder en række foranstaltninger (i mange tilfælde de samme som i handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser) vedrørende private investeringer (venture-kapital og buy out), der fremmer markedsintegrationen, indebærer strukturreformer på områder som regulering, skatte- og konkursret og fremmer en erhvervs-kultur.

Integration vil fremme den finansielle stabilitet i EU, så længe de institutionelle ordninger for samarbejde og samordning på tilsynsområdet er tilstrækkelige. Som følge af den fortsatte konsolidering i og på tværs af de finansielle sektorer har flere medlemsstater foretaget eller er i gang med at foretage en omlægning af deres tilsynsordninger. Det varierer fra den ene medlemsstat til den anden, hvilke ordninger der vælges, og dette vil sandsynligvis øge behovet for klare procedurer for grænseoverskridende samarbejde mellem de forskellige nationale tilsynsmyndigheder.

Behovet for bedre selskabsstyring er blevet understreget af nylige begivenheder, som har påvirket de finansielle markeder. EU har i forlængelse af opfordringen fra Det Europæiske Råd i Barcelona udvidet de allerede eksisterende arbejdsgruppers mandat og agter at træffe yderligere foranstaltninger for at forbedre de nuværende institutionelle rammer på dette område.

For at fremskynde den finansielle integration er det nødvendigt:

- i) at alle relevante parter — Rådet, Europa-Parlamentet, Kommissionen og medlemsstaterne — øger bestræbelserne på at gennemføre handlingsplanen for finansielle tjenester fuldt ud inden 2005 og lovgivningen om værdipapirmarkederne inden 2003. Som Det Europæiske Råd understregede på mødet i Barcelona, er det derfor nødvendigt, at Rådet og Europa-Parlamentet så tidligt som muligt i 2002 vedtager forslagene til direktiv om sikkerhedsstillelse, markedsmisbrug, forsikringsformidling, fjernsalg af finansielle tjenester, finansielle konglomerater, prospekter og pensioner samt forordningen om internationale regnskabsstandarder. Endvidere besluttede Rådet i Oviedo, at specifikke foranstaltninger skulle tilgodese integrations- og effektivitetsmålene; medlemsstaterne bør snarest muligt gennemføre de regler, som Rådet allerede har vedtaget

- ii) at øge bestræbelserne på at gennemføre handlingsplanen for risikovillig kapital inden 2003, omlægge konkursprocedurerne for at skabe bedre balance mellem iværksættervirksomhed og investorbeskyttelse samt udarbejde skatteregler, der gør investeringer og iværksættervirksomhed mere tillokkende
- iii) yderligere at forbedre ordninger på nationalt plan og på EU-plan, der kan skabe et effektivt grænseoverskridende/tværsektoralt samarbejde, samordning og informationsudveksling
- iv) kraftigt at tilskynde til fjernelse af hindringerne for en effektiv grænseoverskridende clearing og afregning og holde øje med fremskridtene på dette område.

3.6. Fremme af en iværksætterkultur

Der er behov for øgede og mere produktive erhvervsinvesteringer for at forbedre produktiviteten og øge den europæiske økonomis vækspotentiale. Indførelse af et konkurrencepræget erhvervsklima, der støttes af tilstrækkelige offentlige infrastrukturer og en moderne og effektiv offentlig administration, er af stor betydning for at fremme oprettelse af nye virksomheder og virksomhedseksponering. Dette erkendes af samtlige medlemsstater, som det også fremgår af de forskellige foranstaltninger, der er truffet for at nedbringe erhvervslivets administrative byrde, stimulere oprettelsen af nye virksomheder og lette små og mellemstore virksomheders finansieringsmuligheder. Det europæiske charter om små virksomheder, der blev vedtaget på Det Europæiske Råds møde i Feira (juni 2000), skulle også bidrage til at støtte de små virksomheder. Alligevel er der stadig store forskelle i erhvervslivets vilkår i de forskellige medlemsstater — især på beskatningsområdet. Dette giver vide muligheder for at lære af den bedste praksis. Medlemsstaterne bør:

- i) skabe et erhvervsvenligt klima:
  - forbedre og forenkle selskabsbeskatningen og reglerne for erhvervslivet. Reducere hindringerne for en iværksætterkultur til et absolut minimum, bl.a. ved at reducere den tid, det typisk tager at oprette en ny virksomhed, og de dermed forbundne omkostninger samt reducere de administrative byrder
  - gøre de offentlige tjenester mere effektive, blandt andet gennem øget anvendelse af offentlige udbud og benchmarking, og ved at øge den private sektors deltagelse og skærpe konkurrencen mellem offentlige serviceudbydere, idet det samtidig sikres, at de forskellige serviceudbydere konkurrerer på lige vilkår, og ved at gøre de offentlige tjenester tilgængelige online
  - reducere hindringerne for den grænseoverskridende økonomiske aktivitet, som bl.a. skyldes forskelle i medlemsstaternes regnskabsstandarder, regler om selskabsstyring («corporate governance»), erhvervsbeskatning og moms
- ii) omsætte de tilsagn, der er fastsat i det europæiske charter om små virksomheder, til praksis
- iii) fremme risikobetonede aktiviteter ved at forbedre adgangen til finansiering, især for små og mellemstore virksomheder i deres første levetid. For SMV er det især vigtigt at kunne skaffe kapital kombineret med ledelseskvalifikationer (jf. også afsnit 3.5).

3.7. Fremme af en videnbaseret økonomi

På trods af de seneste fremskridt halter EU fortsat bagefter USA, når det gælder udvikling og udbredelse af ny teknologi. Desuden er der store forskelle mellem medlemsstaterne med hensyn til såvel F & U-udgifter i procent af BNP som antallet af patentansøgninger pr. indbygger. For at styrke den europæiske konkurrenceevne er det nødvendigt, at især den private sektor øger og forbedrer investeringerne i menneskelige ressourcer, F & U og informations- og kommunikationsteknologi (IKT). EU's nyligt godkendte satellitnavigationssystem, Galileo, er bemærkelsesværdigt i denne henseende. Erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter og borgerne må ansøres til at udnytte de muligheder, som en videnbaseret økonomi frembyder. Uddannelsessystemerne må tilpasses bedre efter, hvad de typisk dårligt stillede på arbejdsmarkedet har behov for. Det betyder, at medlemsstaterne bør:

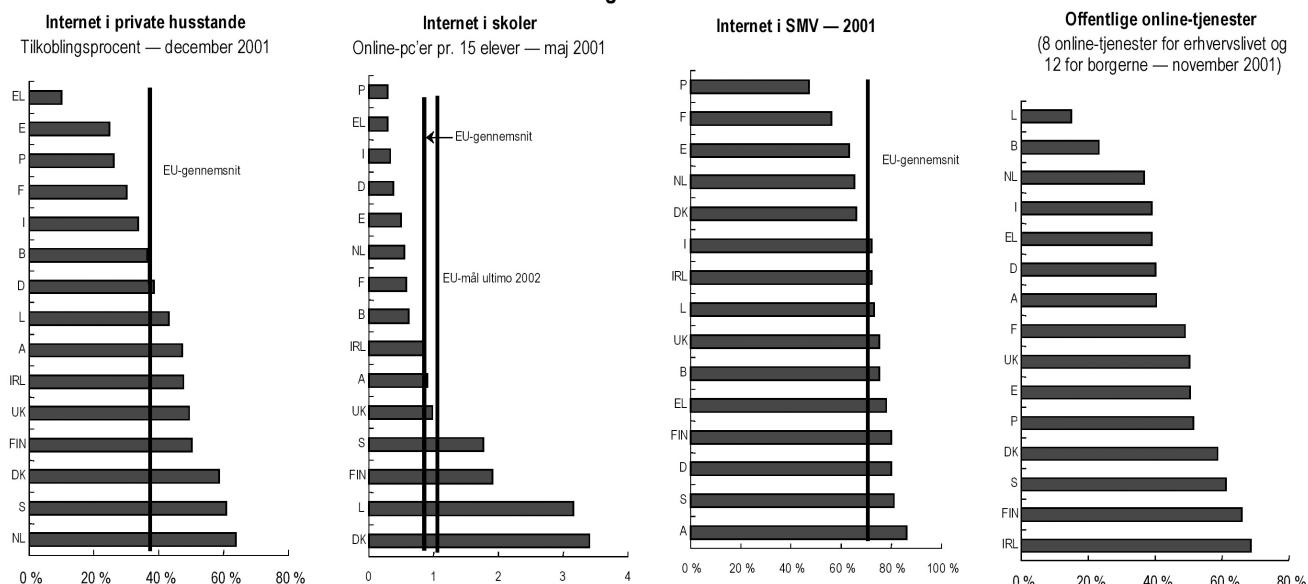
i) stimulere F & U og innovation, dvs.:

- udvikle rammebetingelser, der kan medvirke til at øge de samlede F & U-udgifter i EU med det sigte at nærme sig 3 % af BNP inden 2010 og gøre F & U mere effektiv. To tredjedele af disse investeringer bør foretages af den private sektor. Det betyder, at man må øge virksomhedernes incitamenter til at investere i F & U, dels gennem en integreret strategi, der tager sigte på at skærpe konkurrencen på produktmarkederne, skabe bedre adgang til risikovillig kapital og bedre beskyttelse af immaterialrettigheder (herunder indførelse af et billigt fællesskabspatent), samtidig med at der sikres en hurtigere udbredelse af ny teknologi, dels gennem effektive skattemæssige og andre finansielle incitamenter
- skabe bedre forbindelser mellem universiteterne og erhvervslivet med deraf følgende videnoverførsel og en bedre markedsføring af F & U-resultaterne og fastsætte klare og ensartede prioriteringer for den offentlige forskning
- fremme samarbejdet om forskning og innovation på tværs af Europa
- vedtage sjette forskningsrammeprogram

ii) fremme adgangen til og udnyttelsen af IKT:

- sikre effektiv konkurrence inden for lokale telekommunikationsnet for at fremskynde udviklingen af det europæiske bredbåndsnet
- stimulere anvendelsen af internettet på tværs af alle samfundslag (dvs. i private husstande, skoler, virksomheder og den offentlige administration) bl.a. gennem udarbejdelsen af en ny e-Europa-handlingsplan 2005 og især øge antallet af internettilkoblede pc'er i skolerne, så der findes en for hver 15 elever.

Brug af internet

Kilde: Kommissionens tjenestegrene, ENSR-undersøgelse 2001, Undersøgelse af europæiske SMV. Europa-Kommissionen (undersøgelse foretaget af Cap Gemini Ernst & Young).

iii) styrke uddannelsessystemerne:

- både i den private og den offentlige sektor for at øge udbuddet af uddannede forskere og antallet af højt kvalificerede beskæftigede inden for IKT og at forbedre befolkningens uddannelsesniveau generelt og sikre, at alle borgere har adgang til at opnå grundlæggende kvalifikationer

- at forbedre uddannelsessystemernes muligheder for at tilpasse sig efter ændringer i uddannelsesbehovene og især for at opfylde behovene for uddannelse hos typisk dårligt stillede grupper på arbejdsmarkedet, som f.eks. kvinder, ældre arbejdstagere eller personer med kort skolegang
- indføre instrumenter, der skal sikre gennemsigthed i eksamens- og kvalifikationsbeviser.

3.8. Fremme af miljømæssig bæredygtighed

Beskyttelse af miljøressourcerne, såsom ren luft, rent vand og ren jord, opretholdelse af biodiversiteten og nedbringelse af de miljømæssige trusler mod folkesundheden forudsætter en aktiv miljøpolitik for at sikre en ansvarlig udnyttelse af de knappe naturressourcer og en udvikling, der er økonomisk, miljømæssigt og socialt bæredygtig på lang sigt. Internationale forpligtelser — især i forbindelse med klimaændringer — kræver også politiske tiltag.

På Det Europæiske Råds møde i Stockholm blev der udtrykt ønske om, at fremme af en bæredygtig udvikling integreres i de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik. Som det igen blev understreget på Det Europæiske Råds møde i Göteborg, er en bæredygtig udvikling et begreb, der strækker sig ud over en rent økonomisk vurdering og tilstræber forbedringer i livskvaliteten gennem fremme af ensartede politiske tiltag baseret på en samlet vurdering af den økonomiske, sociale og miljømæssige dimension. Herved omfatter den både de nuværende og de kommende generationers velfærd på lang sigt. Der er derfor brug for en egentlig, dækkende analyse af de sociale, økonomiske og miljømæssige fordele og ulemper ved foranstaltningerne på de enkelte politikområder.

Der er fastlagt konkrete prioriterede tiltag på de forskellige politikområder. I dette afsnit fokuseres der på integrering af miljømæssige aspekter i den økonomiske politik, især anvendelse af markedsbaserede instrumenter, som middel til at fremme en bæredygtig udvikling.

Den offentlige indsats forsinkes ofte af betænkeligheder med hensyn til de miljøorienterede politikkers eventuelle kortfristede følger for den økonomiske vækst, beskæftigelsen og de enkelte virksomheders, sektorer og medlemsstaters konkurrenceevne. Klare og faste mål for bæredygtig udvikling kan indebære økonomiske fordele derved, at der skabes et potentiale for teknologisk innovation og investering samt vækst- og beskæftigelsesmuligheder. I denne forbindelse bør medlemsstaterne øge anvendelsen af økonomiske instrumenter. Disse instrumenter skaber fleksibilitet hos erhvervslivet med hensyn til at nedbringe forureningen på en rentabel måde, samtidig med at de fremmer den teknologiske innovation. Desuden er de ofte det mest effektive middel til at bekæmpe de eksterne negative virkninger, da de medfører indregning af de eksterne omkostninger i priserne. De er derfor en måde, hvorpå man kan gennemføre princippet, »forureneren betaler«, på en mere ensartet og rentabel måde. I denne forbindelse er det af stor betydning, at borgerne og de involverede virksomheder informeres bedre, og at der foretages en korrekt evaluering af instrumenterne.

Medlemsstaterne bør fastsætte klare mål og tidsplaner for deres politikker i lighed med dem, der blev fastsat på Det Europæiske Råds møde i Göteborg, og gennemføre dem konsekvent, så erhvervslivet og forbrugerne kan tilpasse sig uden problemer. Der er hvert år behov for en kontinuerlig indsats med henblik på en gradvis afkobling mellem økonomisk vækst og ressourceudnyttelsen, især mellem væksten i transporten og energiforbruget og i BNP: Samordnede og gradvise, men konstante og troværdige ændringer i beskatningsniveauet og -strukturen, indtil de eksterne omkostninger afspejles fuldt ud i priserne, vil reducere strukturtilpasningsproblemerne til et minimum og være til støtte for virksomhedernes tilpasnings- og innovationsløsninger. Denne indfaldsvinkel vil også reducere omkostningsineffektive fritagelser for de virksomheder eller brancher, der berøres mest. Sådanne fritagelser reducerer ofte foranstaltningens miljømæssige effektivitet, fordrejer beskatningsstrukturen og er vanskelige at fjerne på et senere tidspunkt. Fastsættelse af rammer for eller samordning af anvendelsen af økonomiske instrumenter på EU-plan kan gøre det lettere at undgå sådanne fordrejninger og kan underbygge det indre marked.

Som følge heraf,

- i) bør medlemsstaterne og Fællesskabet på deres respektive kompetenceområder tilstræbe at udarbejde konsekvensanalyser, der er centreret om de sociale og miljømæssige følger af de politiske foranstaltninger

- ii) bør konkurrencen øges gennem deregulering og ved at koble markederne sammen og sænke barriererne for markedsadgang for at gøre de markedsbaserede instrumenter mere effektive
- iii) bør medlemsstaterne indføre og styrke politikker, der er baseret på økonomiske instrumenter, såsom beskatning, bruger- og forureningsafgifter, forsikringsordninger, frivillige tilsagn og omsættelige emissionskvoter. En sådan politik er af stor betydning for transportsektoren, der med sine forskellige transportformer stadig mangler et tilstrækkeligt ensartet og integreret system for brugerbetaling og -afgifter for at kunne indregne de eksterne omkostninger i priserne, så de afspejler ressourceudnyttelsen
- iv) bør medlemsstaterne for at opfylde Kyoto-protokollens krav på en rentabel måde forberede indførelsen af handel med emissionskvoter på EU-plan ved at sikre, at de blandt andet er i besiddelse af velegnede procedurer for tilsyn, kontrol og indberetning af emissioner. Medlemsstater, der allerede har indført handelsordninger for emission af drivhusgasser, eller som overvejer at gøre det, bør sikre sig, at deres ordninger er forenelige med den EU-ordning, der for øjeblikket drøftes i Rådet. Medlemsstaterne bør overveje, hvordan de vil tildele emissionskvoter. Mere generelt bør medlemsstaterne udarbejde passende foranstaltninger og politikker for at indfri deres Kyoto-forpligtelser, især med sigte på en mere effektiv styring af energi- og transportefterspørgslen
- v) bør medlemsstaterne anspore virksomhederne til at medtage miljømæssige oplysninger i deres årsregnskaber i overensstemmelse med Kommissionens henstilling af 30. maj 2001
- vi) bør medlemsstaterne, hvor det er i overensstemmelse med målet om bæredygtig udvikling, nedbringe sektorstøtten og skattefravigelserne samt andre foranstaltninger, der har negativ indvirkning på miljøet
- vii) bør medlemsstaterne sideløbende med enigheden om åbning af energimarkederne inden december 2002 nå til enighed om passende rammer for energibeskatning på EU-plan
- viii) bør medlemsstaterne fortsat gennemføre foranstaltninger vedrørende energiudnyttelse, herunder transport, for at EU kan »gøre væsentlige fremskridt i retning af øget energieffektivitet inden 2010«, som Det Europæiske Råd udtrykte ønske om på mødet i Barcelona.

II. LANDESPECIFIKKE RETNINGSLINJER FOR DEN ØKONOMISKE POLITIK

1. BELGIEN

Den belgiske økonomi oplevede en betydelig afmatning i 2001, hvor BNP i faste priser kun steg med 1 % efter et exceptionelt godt år i 2000, hvor økonomien voksede med 4 %. Faldet i verdenshandelen og den deraf følgende svækkelse af optimismen inden for erhvervslivet var hovedårsagerne til denne udvikling. Den økonomiske aktivitet forventes nu gradvist at rette sig op i løbet af den første halvdel af 2002, hvorefter der i årets anden halvdel forventes en mere støt vækst i takt med en mere dynamisk udvikling i eksporten og importen. Den gennemsnitlige vækst i det reale BNP forventes imidlertid ikke at overgå resultatet i 2001. I 2003 forventes økonomien at ekspandere med lidt under 3 % takket være en mere livlig international handel og en mere robust indenlandsk efterspørgsel. Det skønnes, at inflationen målt ved det harmoniserede forbrugerprisindeks vil aftage fra 2,5 % i 2001 til et niveau, der ligger klart under 2 % i 2002, og at den også vil blive holdt nede i 2003. Beskæftigelsen forventes at stige i 2003, om end i et noget mere moderat tempo end i de seneste år. Ledigheden forventes at stige noget i 2002, men skulle igen begynde at falde i 2003. Der forventes efter alt at dømme kun moderate lønstigninger som led i de nye overenskomster for perioden 2003-2004, der vil blive indgået inden udgangen af 2002.

Om end den er faldende, er den offentlige gældskvote stadig meget høj i Belgien, og der er derfor behov for yderligere budgettilpasninger for at sikre, at de offentlige finanser forbliver holdbare i en situation, hvor ældrekvoten stiger. I denne forbindelse er det også nødvendigt at gå videre med den allerede indledte pensionsreform, navnlig for så vidt angår ordninger, der kan føre til førtidspensionering og tillægspension. Det er også nødvendigt at gøre noget ved den lave beskæftigelsesgrad, de store regionale forskelle i ledigheden, den utilstrækkelige konkurrence inden for bestemte tjenestesektorer, de administrative byrder for erhvervslivet og den manglende effektivitet inden for den offentlige forvaltning.

Budgetpolitik

Trods det skarpe fald i den økonomiske aktivitet i 2001 var der balance på de offentlige finanser (eller endda et overskud på 0,2 % af BNP, hvis UMTS-licensindtægterne medregnes). Afgørende for dette resultat var det store overskud på primærbalancen (6,6 % af BNP), der blev tilvejebragt gennem nedskæringer på de primære udgifter og stigende skatteindtægter. Andre mere specifikke faktorer, f.eks. salget af fast ejendom, bidrog med omkring 0,3 % af BNP til dette resultat. Ifølge 2001-opdateringen af stabilitetsprogrammet stiles der også efter balance på de offentlige finanser i 2001 og et overskud på 0,5 % af BNP i 2003. Fastholdelsen af store primære overskud i størrelsesordenen 6 % af BNP om året vil forblive et afgørende element i budgettilpasningsstrategien, når henses til den fortsat meget store offentlige gæld og de udfordringer, som den stigende ældrekvote vil føre med sig på længere sigt. For at nå dette mål vil det være hensigtsmæssigt at begrænse stigningen i de reale udgifter i Enhed I (forbundsregeringen og socialsikringen) til 1,5 % om året. Faldet i den offentlige gældskvote var beskedent i 2001, hovedsagelig som følge af en lav stigning i BNP i løbende priser og andre midlertidige faktorer. Den offentlige gældskvote forventes at falde til lige under 100 % af BNP ved udgangen af 2003. På den baggrund og i betragtning af at Belgien deltager i euro-området, bør budgetpolitikken fokusere på følgende:

- i) undgå en forværring af den offentlige saldo i 2002 sammenlignet med 2001, bl.a. ved at holde det offentlige løbende udgifter nede
- ii) genoptage budgetkonsolideringen i 2003 og tilvejebringe et overskud på de offentlige finanser på 0,5 % af BNP ved at fastholde den hidtidige grænse for stigningen i de reale udgifter i Enhed I på 1,5 % og ved at føre nøje tilsyn med budgetudviklingen inden for alle dele af det offentlige
- iii) styrke den nuværende strategi til imødegåelse af de budgetmæssige konsekvenser af befolkningens aldring, navnlig ved at nedbringe gælden yderligere og gå endnu videre med reformen af pensionssystemet, ved bedre at tackle den lave gennemsnitlige pensionsalder og tydeligere specificere de budgetmidler, der årligt skal afsættes til den såkaldte »aldringsfond«.

Arbejdsmarkedet

Det belgiske arbejdsmarked blev påvirket af den svagere økonomiske vækst i 2001. Det hurtige fald i arbejdsløsheden de forudgående to år gik gradvist i stå, og den forventes nu at stige en anelse i 2002. Skønt den samlede beskæftigelse steg støt i sidste halvdel af 1990'erne, nemlig fra 56,3 % i 1996 til omkring 61 % ved udgangen af 2000, ligger den stadig under EU-gennemsnittet, hovedsagelig på grund af den forholds-mæssigt lavere beskæftigelse blandt de unge (29 % for aldersgruppen 15-24 år), de ældre (kun 24 % for aldersgruppen 55-64) og kvinder (51,5 %). Inden for rammerne af projektet »den aktive velfærdsstat« fortsatte den gradvise overgang fra passive politikker til forebyggende og mere aktive foranstaltninger i 2001. Trods de allerede gennemførte foranstaltninger er afhængigheden af sociale overførselsindkomster fortsat forholdsvis høj inden for visse dele af arbejdsmarkedet, og der kunne tages andre skridt til at eliminere nogle af de tilbageværende »ledighedsfælder« og »aktivere« det fortsat store antal støttemodtagere i den arbejdsdygtige alder, navnlig ældre arbejdstagere, der ikke er i arbejde. Der er stadig bemærkelsesværdige forskelle mellem situationen i de forskellige regioner. Beskæftigelsesgraden i Flandern (ca. 64 % i 2000) var stadig 8-9 procentpoint højere end i Vallonien og Bruxelles-regionen. Dette afspejler en utilstrækkelig mobilitet på arbejdsmarkedet og en utilstrækkelig lønflexibilitet. De største hindringer for mobiliteten er sproglige barrierer, høje boligudgifter (grundet de fortsat høje afgifter), den stadig større trafiktæthed og et utilstrækkeligt offentligt transportnet. Som en yderligere dimension vil en bedre anvendelse af den gældende lovgivning, som tillader ansatte at deltage i deres virksomheds finansielle resultater, kunne bidrage til løndifferentiering. På den baggrund bør Belgien sørge for konsekvent at følge alle de beskæftigelseshenstillinger, som Rådet vedtog i februar 2002, og fokusere på følgende:

- i) konsolidere de seneste reformer af skattesystemet og de sociale ydelser for at sikre, at det kan betale sig at arbejde, navnlig ved at give de ældre den fornødne tilskyndelse til at forblive eller genindtræde på arbejdsmarkedet

- ii) træffe foranstaltninger til at øge mobiliteten på arbejdsmarkedet bl.a. ved at tilskynde arbejdsmarkedets parter til at acceptere, at de eksisterende løndannelsesmekanismer i højere grad afspejler lokale arbejdsmarkedsforhold og færdigheder, dog uden at sætte løntilbageholdenheden over styr
- iii) tilstræbe en bedre balance mellem fleksibilitet og sikkerhed og nøje overvåge udviklingen i udbuddet af arbejdskraft i kølvandet på de initiativer, der er blevet taget for at indføre mere fleksible arbejdstider, herunder især den nye ordning med nedsat arbejdstid uden tab af rettigheder
- iv) forstærke bestræbelserne på at forøge beskæftigelsesgraden blandt kvinder ved at løse de problemer, der afholder dem fra at indtræde eller genindtræde på arbejdsmarkedet.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Den åbne belgiske økonomi stimulerer konkurrencen på varemarkederne, hvilket har ført til høj arbejdskraftproduktivitet og et forbrugerprisniveau, der ligger på linje med EU-gennemsnittet. Med hensyn til gennemførelsen af de forskellige direktiver vedrørende det indre marked overholdt Belgien marts 2002-målet på 98,5 %. Trods manglende effektiv konkurrence på abonnentnetsiden skrider liberaliseringen godt frem inden for telekommunikationssektoren, og adgangen til bredbåndstjenester er under hastig udbredelse takket være de lave priser for adgang til nettet. Forbindelserne mellem de lokale offentlige myndigheder og private partnere er imidlertid stadig ikke tilstrækkeligt gennemskuelige, og liberaliseringen er nået mindre langt inden for andre tjenestesektorer såsom energisektoren. Navnlig gælder det, at forsinkelserne i forbindelse med etableringen af en selvstændig transmissionssystemoperatør for elektricitet og den manglende officielle godkendelse af transmissionsafgifter har hindret nye udbydere i at trænge ind på markedet. Det betyder, at konkurrencen stadig er begrænset inden for disse sektorer, hvilket fører til høje priser. Skønt de gennemsnitlige investeringer i forskning og udvikling og i informations- og kommunikationsteknologi svarer nogenlunde til EU-niveauet, er de koncentreret på nogle få sektorer og virksomheder. Der er blevet lanceret omfattende reformer, der skal mindske bureaukratiet og gøre de almenyttige tjenester mere effektive, og resultaterne heraf er begyndt at manifestere sig. De administrative byrder er imidlertid stadig store, og støtten til jernbanerne forbliver høj. På den baggrund bør Belgien fokusere på følgende:

- i) øge konkurrencen på el- og gasområdet ved officielt at udpege en uafhængig transmissionssystemoperatør uden nævneværdig indblanding fra de etablerede udbydere side (opsplitning af ejerskab) og tage skridt til at opmuntre nye udbydere til at trænge ind på detailmarkedet ved at sikre dem netadgang på rimelige vilkår
- ii) øge gennemsigtigheden i forbindelserne mellem den offentlige og den private sektor på lokalt plan og på provinsplan, særlig kommunernes og disses foreningers rolle i forskellige sektorer som f.eks. energi, for at undgå konkurrencefordrejninger og interessekonflikter
- iii) tage yderligere skridt til dels at mindske de administrative byrder for erhvervslivet, herunder den tid og de udgifter, der er forbundet med registrering af et nyt selskab, dels at udvikle den såkaldte e-forvaltning.

2. DANMARK

I 2001 aftog den økonomiske vækst til 0,9 %, hovedsagelig som følge af en markant nedgang i væksten i investeringerne og en forværring af væksten i den udenlandske efterspørgsel. BNP-væksten forventes at stige til omkring 1 ¼ % i år og accelerere til omkring 2 ½ % i 2003, primært drevet af den indenlandske efterspørgsel. I 2002 vil væksten blive understøttet af det private forbrug, der forventes at stige i takt med realindkomsterne, samt investeringerne, der ventes at vokse igen takket være de mere favorable udsigter. Den danske eksport forventes at vokse stort set i takt med den udenlandske efterspørgsel, og med en import, der udvikler sig i takt med den endelige efterspørgsel, forventes nettoeksportens bidrag til væksten igen i år at blive negativt. I 2003 skulle den indenlandske efterspørgsel blive styrket yderligere, mens nettoeksporten forventes at yde et forholdsvis neutralt bidrag til væksten. Inflationen (HICP) steg med 2,3 % i 2001 og forventes at forblive stort set uændret i indeværende år, da stigningen i priserne på beklædningsgenstande skulle opveje virkningerne af de noget lavere oliepriser og det skattestop, som den nye regering har indført. Inflationen forventes derefter at falde en anelse i 2003. Arbejdsmarkedet vil forblive stramt. Beskæftigelsen forventes at stige marginalt i indeværende år og med omkring ½ % i 2003. Trods afmatningen i økonomien er den registrerede arbejdsløshed forblevet meget lav, og der forventes et mindre fald i ledigheden i 2003, efterhånden som væksten tager fart.

Den danske økonomi, der i dag opererer på et niveau, der ligger tæt på det potentielle, har behov for at øge sit produktionspotentiale ved at fokusere på følgende nøgleområder: Bekæmpelse af flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet. Det vil også kunne bidrage til at holde igen på de stadigt store lønstigninger. Konkurrencen inden for en række vigtige erhvervssektorer er fortsat utilstrækkelig, og den offentlige sektors størrelse taget i betragtning er der behov for at forbedre effektiviteten inden for denne sektor yderligere. Desuden er der stadig behov for en effektiv begrænsning af det offentlige forbrug, ikke mindst efter indførelsen af skattestoppet, således at der fortsat kan tilvejebringes store overskud på de offentlige finanser, også på mellemlang sigt.

Budgetpolitik

I 2001 udgjorde det offentlige overskud 2,8 % af BNP, eksklusive UMTS-indtægter på 0,2 procentpoint. Overskuddet på budgettet forventes at falde til 2,1 % af BNP i indeværende år og derefter stige til 2,4 % af BNP i 2003. Det faldende overskud i 2002 skyldes først og fremmest, at virkningen af den påtænkte omlægning af Den Særlige Pensionsopsparing er blevet medregnet i tallene for prognoseperioden, hvorfor overskuddet af tekniske grunde er blevet mindsket med omkring ½ procentpoint af BNP ⁽¹⁾. I den seneste opdatering af det danske konvergensprogram har Danmark fastholdt strategien bestående i en langsom nedbringelse af de primære udgifters og skatternes andel af BNP. Som det ofte er sket tidligere, overskred stigningen i det offentlige forbrug i 2001 det mål, som den tidligere regering havde sat. Et nyt element er, at den nye regering, der overtog regeringsmagten i november 2001, har forpligtet sig til ikke at hæve nogen direkte eller indirekte skattesats. Desuden er der blevet indført et loft over den nominelle ejendomsværdiskat. Der er ikke fastsat nogen dato for ophævelsen af skattestoppet. De langfristede fremskrivninger i det opdaterede program indikerer, at de offentlige finanser vil skulle udvise årlige overskud på 1 ½-2 ½ % af BNP frem til år 2010 for at kunne tackle de finansielle konsekvenser af befolkningens aldring. På den baggrund bør budgetpolitikken fokusere på følgende:

- i) sikre, at regeringens mål om at begrænse den reale stigning i det offentlige forbrug til i gennemsnit 1 % om året opfyldes, hvilket kræver, at stigningen i 2003 helst ikke må overskride myndighedernes skøn på 0,7 %, hvis det skal lykkes at opveje den stigning på 1,3 %, der er budgetteret med i 2002
- ii) sikre, at skattestoppet gennemføres på alle myndighedsniveauer, eventuelt gennem bindende tilsagn fra amternes og kommunernes side i aftalerne vedrørende budgettet for 2003.

Arbejdsmarkedet

På beskæftigelsesfronten er Danmark et af de stærkeste lande i EU med en beskæftigelsesgrad i 2001 på 76 % samlet set og på 72 % for kvinder og 56 % for ældre arbejdstagere. Ledigheden faldt også en anelse i 2001, nemlig til 4,3 %, og arbejdsmarkedet er fortsat stramt. Der blev ikke taget skridt til nye reformer i 2001. Takket være de hidtidige reformer falder antallet af personer, der vælger at gå på efterløn og førtidspension, imidlertid til stadighed, og marginalsatten forventes at blive sænket i 2002 i overensstemmelse med pinsepakken fra 1999. Den nye regering har for nylig bebudet et skattestop. Trods tidligere reformer har der været en klar tendens til indgåelse af aftaler om nedsat arbejdstid, og antallet af arbejdstagere, der forlader arbejdsmarkedet, er forholdsvis højt. Andelen af personer i den arbejdsdygtige alder, der modtager sociale ydelser (inklusive arbejdsløshedsunderstøttelse) og deltager i aktive arbejdsmarkedsprogrammer, ligger på 21 %, hvilket bidrager til den konstante mangel på udbud af arbejdskraft. Forøgelsen af udbuddet af arbejdskraft, der er nødvendig i lyset af den aldrende befolkning, kunne hjælpes på vej via reformer af skattesystemet og de sociale ydelser, således at det underliggende samspil mellem beskatning og sociale ydelser bliver mere beskæftigelsesfremmende. På den baggrund bør Danmark sørge for konsekvent at følge alle de beskæftigelsesstillinger, som Rådet vedtog i februar 2002, og fokusere på følgende:

⁽¹⁾ Den nye regering har foreslået, at Den Særlige Pensionsopsparing (SP) omlægges fra en ordning, der bygger på et omfordelingsprincip, til en obligatorisk, individuel pensionsordning med virkning fra 2001. Forslaget støttes af det fornødne flertal i Folketinget. Denne ændring vil medføre et fald i det offentlige overskud på omkring ½ procentpoint af BNP fra og med 2002, eftersom disse pensionsopsparinger, efter ændringen, vil blive betragtet som en privat fremfor en offentlig opsparing i nationalregnskabet. Dette er i overensstemmelse med den danske indberetning af offentlig gæld og offentlig saldo af 28. februar 2002.

- i) sikre, at det kan betale sig at arbejde ved at fortsætte omlægningerne af overførselsindkomssystemerne og ved at sænke den samlede beskatning af arbejdskraft yderligere, navnlig beskatningen af lav- og mellemindkomster.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Den danske økonomi er mindre åben (målt ved forholdet mellem landets udenrigshandel og BNP) end de fleste andre mindre medlemsstaters økonomier og er kendetegnet ved et forholdsvist højt prisniveau, hvilket i nogen grad skyldes manglende konkurrence inden for en række sektorer. Staten yder kun i ringe omfang ad hoc-støtte og sektorspecifik støtte, og landet er nået særdeles langt med gennemførelsen af direktiverne vedrørende det indre marked. Der er blevet gjort fremskridt med liberaliseringen af telekommunikationsmarkederne og elektricitetsmarkederne og med åbningen af markedet for offentlige indkøb. Danmark har haft mindre succes med indførelse af konkurrence på gasmarkedet. Penetrationsgraden på det informations- og kommunikationsteknologiske område er høj, og udgifterne til forskning og udvikling ligger over EU-gennemsnittet. På F & U-området kan Danmark imidlertid ikke helt måle sig med de øvrige nordiske medlemsstater, delvis på grund af lavere F & U-investeringer inden for erhvervslivet og ringere resultater med kommercialiseringen af F & U-resultater. Desuden viser en OECD-undersøgelse, at skoleresultaterne i Danmark ikke helt står mål med de store offentlige udgifter til undervisningssektoren. På den baggrund bør Danmark fokusere på følgende:

- i) gøre en større indsats for at øge konkurrencen inden for de sektorer, hvor konkurrencen har vist sig at være utilstrækkelig
- ii) styrke konkurrencen inden for levering af public service-tjenester på lokalt plan via større inddragelse af den private sektor og konkurrence mellem public service-udbydere
- iii) tilvejebringe en fuldstændig liberalisering af elektricitets- og gasmarkederne og sikre fair netadgang.

3. TYSKLAND

I 2001 voksede det tyske BNP med 0,6 %. Sænkningen af indkomstbeskatningen i januar 2001 begrænsede det fald i vækstraten for det private forbrug, der indtraf som følge af stigende oliepriser og forværringen af det internationale klima med dets negative indvirkning på ledigheden, der begyndte at stige let i løbet af året. Til gengæld indtraf der et kraftigt fald i investeringerne foranlediget af forventningerne om lavere vækst. En anden bremse på den økonomiske vækst var den omfattende tømning af lagre. Som følge heraf fladede den indenlandske efterspørgsel ud i 2001. Væksten stammede derfor hovedsagelig fra udviklingen i nettoeksporten. For 2002's vedkommende peger de vigtigste indikatorer i retning af, at der vil indtræffe et nyt opsving cirka midt på året. Stigende investeringer vil efter alt at dømme blive den drivende kraft, mens forbruget forventes at forblive slapt som følge af stigende arbejdsløshed. Trods det forventede kraftige opsving vil den årlige gennemsnitlige BNP-vækst i 2002 forblive under 1 % på grund af det stærkt negative statistiske overhæng ved begyndelsen af året. Grundet højere priser på olie og fødevarer end forventet androg den gennemsnitlige stigning i forbrugerpriserne i 2001 2,4 %. Denne tendens forventes at vende, og dermed skulle presset på priserne blive svækket, og inflationen målt ved forbrugerprisindekset skulle forblive under 2 %, der er blandt de laveste inflationsrater i euro-området. Beskæftigelsen begyndte at falde i 2001 og vil, trods forventningerne om et økonomisk opsving, i gennemsnit blive lavere i 2002. Som konsekvens heraf forventes den gennemsnitlige arbejdsløshed at blive en anelse højere i 2002 end i 2001.

Som følge af skattereformen og den økonomiske afmatning voksede det offentlige underskud i Tyskland til 2,7 % af BNP i 2001. En af de største udfordringer for Tyskland består derfor i at sætte skub i konsolideringen af de offentlige finanser og sikre, at stabilitetsprogrammet gennemføres til punkt og prikke, navnlig med henblik på at sikre, at det offentlige underskud i 2002 forbliver under traktatens referenceværdi på 3 % af BNP. Mens den aktuelle konjunkturedgang først og fremmest kan tilskrives eksterne forhold, holdes den tyske økonomis vækstpotentiale nede på grund af eftervirkningerne af genforeningen, herunder krisen inden for byggesektoren, og den langsommelige gennemførelse af strukturreformer. Højeste prioritet bør

derfor være at øge vækstpotentialet og udnytte det fuldt ud. Med en vækst- og stabilitetsorienteret makroøkonomisk baggrund skal reformerne tage sigte på at mindske den vedvarende høje arbejdsløshed og de regionale forskelle mellem arbejdsløshedstallene, dels at forbedre resultaterne af de aktive arbejdsmarkedspolitikker. Denne indsats bør understøttes af en politik, der kan sætte skub i beskæftigelsen, bl.a. ved at ændre dagpengesystemet, således at det kan betale sig at arbejde, og ved at løse de problemer, der får især kvinder til at holde sig væk fra arbejdsmarkedet. Med den tyske skatte- og pensionsreform er der for nylig sket fremskridt i denne henseende. Selv om den nylige pensionsreform er et vigtigt skridt i den rigtige retning, vil der kunne være behov for yderligere reformer i fremtiden. En forbedring af det generelle erhvervsklima gennem især nye produkt-, kapital- og arbejdsmarkedsreformer forventes også at bidrage til en styrkelse af Tysklands økonomiske vækstpotentiale.

Budgetpolitik

Ifølge de seneste beregninger fra Statistische Bundesamt udgjorde det offentlige underskud i 2001 2,7 % af BNP. Denne forværring sammenlignet med resultatet i 2000 (-1,3 % af BNP eksklusive UMTS-indtægter) og fremskrivningerne i oktober 2000-opdateringen af det tyske stabilitetsprogram (et forventet underskud i 2001 på 1 ½ % af BNP) skyldes hovedsagelig en kraftigere svækkelse af væksten end forventet og nogle statistiske revisioner. Udgiftsmålene blev dog overskredet inden for sundhedssektoren som helhed og også i bestemte delstaters budgetter. I indeværende år skønnes den lave BNP-vækst og forhøjelsen af visse sociale ydelser at ville medføre, at underskuddet ikke vil falde sammenlignet med sidste år trods forøgelsen af visse skatter.

På mødet i Økofin-Rådet den 12. februar 2002 forpligtede den tyske regering sig til at overholde underskudsreferenceværdien på 3 % af BNP i 2002, og den bekræftede sit tilsagn om at tilvejebringe en budgetsaldo tæt på balance i 2004. Dette blev bekræftet på ny i aftalen indgået mellem forbundsregeringen og delstaterne på det særlige møde i Finanzplanungsrat den 21. marts 2002. På den baggrund og i betragtning af at Tyskland deltager i euro-området, bør budgetpolitikken fokusere på følgende:

- i) sikre, at referenceværdien for det offentlige underskud på 3 % af BNP ikke overskrides. Enhver potentiel vækstdividende bør benyttes til at mindske underskuddet i 2002 til under 2 ½ % af BNP, jf. målsætningen i den seneste opdatering af stabilitetsprogrammet
- ii) tilstræbe et tilstrækkeligt fald i underskuddet i 2003, der er tilstrækkeligt til at kunne sikre, at budgetsaldoen kommer tæt på balance i 2004. Med henblik herpå er det nødvendigt fortsat at holde udgifterne i ave og sikre, at ethvert budgetmæssigt spillerum benyttes til at mindske underskuddet
- iii) gennemføre de fornødne reformer inden for sundhedssektoren for at mindske udgiftspresset og bidrage til en forbedring af de offentlige finansers kvalitet og holdbarhed ved at øge kvaliteten og rentabiliteten inden for sundhedsplejen
- iv) vedtage, i løbet af indeværende parlamentssamling, de aftalte ændringer af Haushaltsgrundsatzgesetz og sikre en effektiv kontrol af overholdelsen af de aftaler, der blev indgået på det særlige møde i Finanzplanungsrat den 21. marts 2002.

Arbejdsmarkedet

Det tyske arbejdsmarked blev hårdt ramt af den økonomiske nedgang i 2001, hvor væksten i beskæftigelsen gik i stå og arbejdsløsheden begyndte at stige igen. Den samlede beskæftigelse, der var på 65 % i 2000, ligger over EU-gennemsnittet. Ungdomsarbejdsløsheden er forholdsvis lav. Arbejdsløsheden, der for halvdelens vedkommende er langtidsarbejdsløshed, er imidlertid fortsat høj, idet den udgør 7,9 %, hvilket er en anelse over EU-gennemsnittet. Der er fortsat store variationer mellem arbejdsløsheden i de forskellige regioner. Skønt lønforhandlingerne er blevet gjort mere fleksible på det seneste, er løndifferentiering og mobilitet ikke tilstrækkelig til virkelig at tilvejebringe en markant indsnævring af de regionale forskelle. Der er blevet taget positive skridt som f.eks. »Job-AQTIV-loven« og den såkaldte Mainz-model med tilskud til lavtlønnede job gennem ny lovgivning, der skal bidrage til at rationalisere de aktive arbejdsmarkedspolitikker, men det er nødvendigt at gøre de store aktive programmer i områder med stor arbejdsløshed endnu mere effektive. Desuden er erhvervsfrekvensen blandt lavtuddannede arbejdstagere meget lav, og deres risiko for at blive arbejdsløse er 60 % højere end for den gennemsnitlige arbejdstager. For at hæve beskæftigelsesgraden yderligere vil det først og fremmest være nødvendigt at overvinde de fortsat negative incitamenter og hindringer for de lavtuddannede, ældre og kvindelige arbejdstagers indtrængen på arbejdsmarkedet. På den baggrund bør Tyskland sørge for konsekvent at følge alle de beskæftigelsesstillinger, som Rådet vedtog i februar 2002, og fokusere på følgende:

- i) forstærke bestræbelserne på at gøre det værd at arbejde via en reform af skatte- og bistandssystemet, navnlig for kvinder og ældre arbejdstagere. Relevante emner for en reform af bistandssystemet: kriterier for modtagelse af bistand, bistandens varighed og kompensationsgrad samt indstilling af bistand ved genoptagelse af arbejde. Socialsikringsbidragene bør sænkes, navnlig i den nedre del af lønskalaen, dog under hensyntagen til behovet for at sikre sunde offentlige finanser
- ii) effektivisere de aktive arbejdsmarkedspolitiske tiltag, navnlig når de benyttes i stor målestok, og videreudvikle og effektivisere den hjælp, der ydes til de jobsøgende. De aktive arbejdsmarkedspolitiske tiltag bør i højere grad målrettes de grupper, der løber den største risiko for langtidsledighed, og tage hensyn til de reelle behov på arbejdsmarkedet
- iii) oprettelse af arbejdsmarkedsinstitutioner og indførelse af kollektive overenskomstforhandlings-systemer, der tager hensyn til arbejdsmarkedets parter selvstændighed og forholdet mellem lønudvikling og arbejdsmarkedsvilkår, således at lønudviklingen tager højde for produktivitetsudviklingen og forskelle mellem arbejdstagernes faglige kvalifikationer med det formål at forbedre beskæftigelsen på tværs af faggrupper og geografiske områder, alt imens den stabilitets- og beskæftigelsesorienterede lønudvikling bevares
- iv) fremme en mere fleksibel arbejdstilrettelæggelse og nyvurdere reglerne for ansættelseskontrakter med det formål at skabe flere job og finde den rette balance mellem fleksibilitet og jobsikkerhed
- v) fjerne hindringer for kvinders indtrængen på arbejdsmarkedet, bl.a. ved at oprette flere børneinstitutioner.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Af en stor økonomi at være (målt ved forholdet mellem landets samlede udenrigshandel og BNP) er den tyske økonomi forholdsvis åben, og forbrugerpriserne ligger tæt på EU-gennemsnittet. Der ydes gradvis mindre statsstøtte. Den tid og de udgifter, der er forbundet med oprettelsen af et aktieselskab, svarer nogenlunde til EU-gennemsnittet og er minimale for enkeltmandsfirmaer. Tyskland indtager en stærk position i den videnbaserede økonomi målt ved erhvervslivets F & U-udgifter, antallet af patentansøgninger og den andel af arbejdsstyrken, der mindst har taget studentereksamen. Tyskland har gjort begrænset fremskridt på visse områder med relation til det indre marked (gennemførelse af direktiverne om det indre marked, åbning af markedet for offentlige indkøb). Delvis som følge af nationale foranstaltninger med et miljømæssigt sigte ligger priserne på elektricitet (husholdninger) og gas fortsat et godt stykke over EU-gennemsnittet, og de tidligere regionale monopolselskaber indtager stadig en stærk position på forsyningsiden. Endelig ligger skoleresultaterne blandt de 15-årige og andelen af studenter, der læser videre på universitetet, under EU-gennemsnittet. Totredjedele af den pågældende aldersgruppe påbegynder en todelt erhvervsuddannelse, hvilket har en positiv indvirkning på beskæftigelsen blandt unge og holder arbejdsløsheden i denne aldersgruppe på et forholdsvis lavt niveau sammenlignet med andre medlemsstater. På den baggrund bør Tyskland fokusere på følgende:

- i) sikre effektiv konkurrence på elektricitets- og gasmarkederne med det formål at mindske størrelsen af og de regionale forskelle mellem priserne for anvendelse af energidistributionsnet. Der bør oprettes en særskilt regulerende myndighed på energiområdet for at sikre en effektiv kontrol med, hvordan priserne beregnes
- ii) gøre den fornødne indsats for at forbedre elevernes skoleresultater generelt og i særdeleshed forøge den andel af de unge, der efter afsluttet skolegang læser videre på universitetet
- iii) sikre gennemførelse af mindst 98,5 % af direktiverne vedrørende det indre marked og hæve værdien af de offentlige udbud, der offentliggøres i EFT.

4. GRÆKENLAND

Efter forværringen i den globale økonomi svækkedes den økonomiske aktivitet en smule i 2001, men blev understøttet af indenlandske faktorer. Betydelig lavere rentesatser efter medlemskabet af euro-området fra 2001 og stigende tilstrømning af finansielle ressourcer fra EU's strukturfonde bidrog sammen med forberedelserne af De Olympiske Lege i 2004 til at fastholde investeringerne. En stærk udvidelse af forbrugerkredit og et opsving i den disponible realindkomst satte samtidig gang i forbruget. Udenrigshandelen havde ikke desto mindre en negativ indvirkning på væksten i det reale BNP, hvilket afspejler både det høje importindhold i den indenlandske efterspørgsel og den begrænsede forbedring af konkurrenceevnen. Et sådant mønster i væksten forventes fortsat at bestå i 2002, mens der forventes en forbedring i 2003 som resultat af et fornyet opsving i den eksterne efterspørgsel. Situationen på arbejdsmarkedet forbedredes langsomt i det seneste år med en forholdsvis lav stigning i beskæftigelsen i hele økonomien til trods for stor jobskabelse i service- og byggesektoren. Inflationspresset i begyndelsen af 2001, der er et resultat af eftervirkningerne af olieprisstigningen i 2000, begyndte at tage af i anden halvdel af 2001. Overenskomstforhandlingerne i den private sektor er blevet afsluttet. Overenskomsten omfatter en nominal lønforhøjelse på 5,4 % i 2002 og på 3,9 % i 2003.

Til trods for de fremskridt, der er sket i de seneste år, forudsætter udfordringerne på mellemlang sigt, at der sker en yderligere forbedring i den måde, den græske økonomi fungerer på. Der er rettet op på de finanspolitiske skævheder i de seneste år, men den offentlige gældskvote er fortsat meget høj og kræver en yderligere robust budgettilpasning, hvor der især tages hensyn til den alvorlige risiko for, at der fremover kan opstå budgetmæssige skævheder som følge af befolkningens aldring. Den nuværende fase i væksten i det reale BNP giver mulighed for at fremskynde strukturreform, der tager sigte på at øge den fortsat lave produktivitet, forbedre arbejds- og produktmarkedernes effektivitet og skabe et bedre erhvervs-klima. Endelig består en af de centrale udfordringer fortsat i at løse den høje strukturarbejdsledshed og forbedre beskæftigelsen.

Budgetpolitik

I 2001 var statens regnskaber i underskud med 0,4 % af BNP og i balance, når der medregnes ikke-budgetterede UMTS-indtægter. I 2001-ajourføringen af stabilitetsprogrammet forudses der et offentligt overskud på 0,8 % af BNP i 2002 og 1 % af BNP i 2003; disse budgetforudsigelser er baseret på en høj vækst i det reale BNP i perioden på omkring 4 % om året. Budgetstrategien er fortsat centreret om opnåelse af høje offentlige primære overskud, som ikke desto mindre forventes at falde over perioden; forbedringen i de offentlige balancer er nemlig fuldt ud et resultat af et støt fald i rentebetalingerne, mens der til gengæld kun forventes et lille fald i de nuværende primære udgifter. Den offentlige gældskvote forventes at falde fra 99,6 % af BNP i 2001 til 94,4 % af BNP i 2003, et fald, der begrænses af selvstændige faktorer, nemlig store finansielle transaktioner. På den baggrund og i betragtning af at Grækenland deltager i euro-området, bør budgetpolitikken tage sigte på at:

- i) sikre, at budgetstillingen i 2002 og 2003 ikke bidrager til inflationspres, idet der også tages hensyn til resultatet af den kommende nationale lønoverenskomst i den private sektor for år 2002
- ii) overholde de retningslinjer, der allerede er udstedt i de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik for år 2000, hvori der ønskes en anvendelse af klart definerede og bindende normer for en stigning i de løbende udgifter i faste priser
- iii) sikre, at der sker et fald i forholdet mellem den offentlige gæld og BNP i overensstemmelse med det forventede fald i det offentlige underskud samt stigningen i det nominelle BNP, og begrænse anvendelsen af finansielle transaktioner, der indvirker negativt på størrelsen af den offentlige gæld
- iv) fremskynde reformen af socialsikringssystemet og især gå videre med reformen af pensionssystemet fra 2002 med det formål at undgå alvorlige budgetmæssige skævheder, der kan opstå fremover som følge af befolkningens aldring.

Arbejdsmarkedet

De seneste års økonomiske opsving i Grækenland har været ledsaget af en vækst i beskæftigelsen (om end på et niveau, der ligger under gennemsnittet i euro-området). Mens denne jobskabelse oprindeligt blev overhalet af stigninger i udbuddet af arbejdskraft, har jobvæksten i de sidste par år medført et mindre fald i arbejdsløsheden, især i 2000. Ikke desto mindre er det græske arbejdsmarked stadig karakteriseret ved en lav beskæftigelsesgrad (55,7 % i 2000) og en høj strukturarbejdsløshed. Arbejdsmarkedet er endvidere stærkt segmenteret med høj arbejdsløshed blandt unge og kvinder og med et stort antal langtidsledige. De arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger i 2001 fokuserede på gennemførelsen af arbejdsmarkedsreformpakken fra december 2000 og de igangværende reformer i arbejdsformidlingen og undervisnings- og erhvervsuddannelsessystemet. Til trods for de seneste foranstaltninger er der stadig en række problemer på arbejdsmarkedet, herunder: omfattende regulering af arbejdsmarkedet, utilstrækkelig løndifferentiering og forstyrrelser i incitamenterne til at arbejde i den officielle sektor, som er indbygget i pensionsydelse og i skattesystemet. Sidstnævnte omfatter en høj grad af progressivitet i de personlige indkomstskatte og et højt skattetryk på ikke-selvstændige i forhold til de selvstændige, om end den gennemsnitlige skattebyrde er lav. Endvidere bør undervisnings- og erhvervsuddannelsessystemet styrkes yderligere for bedre at opfylde arbejdsmarkedets krav. På den baggrund, og samtidig med at der sker en aktiv gennemførelse af de beskæftigelsesindsatser, som Rådet vedtog i februar 2002, bør Grækenland fokusere på følgende:

- i) hurtigt gennemføre en reform af pensionsydelse for at tilskynde ældre arbejdstagere til at tage arbejde og forblive i arbejde
- ii) fortsat forbedre undervisnings- og erhvervsuddannelsessystemerne for at forbedre arbejdsstyrkens kvalifikationer og opfylde arbejdsmarkedets behov
- iii) fortsætte fremskridtene med hensyn til at fjerne de vigtigste forstyrrelser i arbejdsincitamenterne som følge af samspillet mellem de sociale sikringsbidrag og den manglende fleksibilitet på arbejdsmarkedet
- iv) fremskynde ændringer i løndannelsessystemet for at sikre, at lønningerne i højere grad afspejler forskelle i produktivetsniveauer og lokale arbejdsmarkedsforhold. Især bør de såkaldte opt-outs, der er indeholdt i de territoriale beskæftigelsespagter, gøres til en reel mulighed
- v) fuldt ud gennemføre arbejdsmarkedsreformpakkerne og overvåge deres indvirkning på arbejdsmarkedet for at sikre, at de positive virkninger maksimeres. Især bør der bygges videre på disse bestræbelser ved at lempe den restriktive lovgivning om sikkerhed i beskæftigelsen med henblik på at sikre en rimelig balance mellem fleksibilitet og sikkerhed og ved at fremskynde omstruktureringen af arbejdsformidlingssystemet.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Delvis som følge af den geografiske beliggenhed er den græske økonomi mindre åben end nogen anden medlemsstats økonomi (målt ved det samlede forhold mellem handel og BNP). En effektiv håndhævelse af konkurrencereglerne er derfor meget vigtig, når det drejer sig om at sikre en omfattende konkurrence på de indenlandske produktmarkeder og stimulere produktivetsgevinster. Arbejdskraftens produktivitet er nemlig fortsat den næstlaveste i EU, om end den har været stærkt stigende i de seneste år. Den manglende gennemførelse af det indre marked blev mere end halveret, men gennemførelsesgraden ligger fortsat under målet på 98,5 % for marts 2002. Mens der er bestræbelser i gang for at forbedre erhvervs klimaet og øge produktiviteten i den offentlige administration, er omkostningerne i forbindelse med oprettelse af et nyt selskab fortsat høje, og selskabsbeskatningssystemet er ret indviklet og virker muligvis hæmmende på virksomhedernes incitament til at vokse. Eftersom der først for nylig er sket en liberalisering, indtager de etablerede operatører desuden fortsat en stærk markedsstilling i netværksindustriene. Befolkningens lave gennemsnitlige uddannelsesniveau giver fortsat grund til bekymring og er blandt de faktorer, der er ansvarlige for den som helhed stadig lave — om end voksende — IKT-udbredelse i Grækenland (bredbånd-udbredelsen er den laveste i EU) og de meget svage F & U- og innovationsresultater. På den baggrund bør Grækenland fokusere på følgende:

- i) fremskynde bestræbelserne på at øge udbuddet af faglært humankapital, fremme virksomhedernes deltagelse i F & U og innovation samt fortsat forbedre IKT-udbredelsen

- ii) fortsat strømline de administrative regler og procedurer, øge effektiviteten i den offentlige administration og gøre selskabsbeskatningssystemet neutralt for så vidt angår virksomhedsorganiseringens form
- iii) styrke den effektive konkurrence i liberaliserede netværksindustrier, navnlig med hensyn til ydelse af tjenester inden for elektricitet og søtransport
- iv) fastholde de fremskridt, der er sket med hensyn til at øge gennemførelsen af lovgivningen om det indre marked med henblik på at nå målet på 98,5 % af direktiverne om det indre marked.

5. SPANIEN

Efter at være vokset med omkring 4 % i 1999 og 2000 faldt væksten i produktionen betydeligt i 2001 som følge af en mere moderat indenlandsk efterspørgsel, især et stærkt fald i investeringerne i udstyr, og en gradvis nedgang i eksporten i årets løb. Under stærk påvirkning af den afmatning, der er konstateret i anden halvdel af det foregående år, forventes BNP i 2002 at falde yderligere i gennemsnit, men med et opsving, der tager til i styrke i løbet af året. Dette opsving kan tilskrives både en gradvis forbedring i komponenterne i den indenlandske efterspørgsel og en fornyet dynamik i eksporten. I forbindelse med de bedre internationale udsigter og understøttet af et opsving i de indenlandske udgifter skulle BNP i 2003 kunne vokse i overensstemmelse med det anslåede potentiale. På grundlag af dette makroøkonomiske scenario skulle væksten i beskæftigelsen falde i 2002 og tage til i styrke næste år, hvilket indebærer et fald i arbejdsløsheden til omkring 12 % i 2003. Inflationen forventes at falde til omkring 2,5 % i gennemsnit i 2002 i forhold til 3,6 % i det foregående år. Dette svækkede inflationspres vil blive understøttet af den nationale lønoverenskomst, der blev indgået sidste år med det formål at fastholde løntilbageholdenhed, og af moderate importpriser. I 2003 kan inflationen falde yderligere til tæt på 2,0 % i gennemsnit. Selv om Spanien gjorde fremskridt med hensyn til gennemførelsen af henstillingerne i de overordnede retningslinjer for 2001, og udsigterne for den spanske økonomi er positive, er der stadig en række uløste problemer. Der skal især tages fat på den langsigtede holdbarhed af de offentlige finanser gennem en omfattende reform af pensionssystemet, idet aftalen fra april 2001 mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter ikke betød et væsentligt skridt hen imod en løsning af de underliggende skævheder.

For det andet er arbejdsløsheden, selv om den ligger mere end 10 procentpoint under toppunktet i 1994, og selv om den er aftagende, fortsat høj i forhold til de øvrige EU-lande, og der er fortsat store forskelle mellem regioner og en lav beskæftigelsesgrad, især for kvinder. Endelig skal det nævnes, at til trods for det svækkede inflationspres er der fortsat en forholdsvis høj vækst i den underliggende inflation, mens den synlige vækst i arbejdsstyrkens produktivitet fortsat er træg. Dette kunne tyde på en utilstrækkelig grad af konkurrence i visse sektorer og en forsinkelse i udviklingen af den videnbaserede økonomi.

Budgetpolitik

Til trods for en faldende vækst fortsatte den finanspolitiske konsolideringsproces i 2001, hvor den offentlige sektor for første gang i 25 år var i balance i forhold til et underskud på 0,3 % i 2000. Ifølge det ajourførte stabilitetsprogram for 2002-2005 forventes den offentlige sektor at fastholde et balanceret budget i 2003 og nå et mindre overskud på 0,2 % af BNP i 2005. Den finanspolitiske strategi, der er beskrevet i ajourføringen, forbliver uændret i forhold til de tidligere programmer. Den er baseret på en begrænsning i de primære løbende udgifter, understøttet af faldende rentebetalinger, hvilket muliggør en stigning i kapitaludgifterne. Programmet forudsiger til gengæld en ny reform af de personlige indkomstskatter med virkning fra 2003 sammen med fastholdelsen af finanspolitisk konsolidering. Programmet inkorporerer det nye finansielle system for territoriale regeringer, hvilket har indebåret en decentralisering af skatte- og udgiftsbeføjelserne. Parallelt med starten på dette nye system godkendtes loven om budgetstabilitet, som tager sigte på at sikre, at alle offentlige undersektorer forpligter sig til at overholde målsætningen om et budget tæt på balance. Dette vil medvirke til at forbedre holdbarheden i de offentlige finanser i Spanien.

Det opdaterede stabilitetsprogram for 2002-2005 indeholder ingen detaljerede oplysninger om foranstaltninger vedrørende den aldrende befolkning, og den bebudede reform af pensionssystemet mangler en detaljeret tidsplan. Dette kan ifølge Eurostat give anledning til bekymring på baggrund af Spaniens særlig ugunstige demografiske prognoser. De vigtigste foranstaltninger, der på det seneste er vedtaget til løsning af aldringsproblemet, er for det første socialsikringsfonden, der blev oprettet i 2000 til finansiering af fremtidige forpligtelser, og hvis aktiver efter planen skulle nå op på 1 % af BNP i 2004 ifølge det seneste stabilitetsprogram. (I begyndelsen af april meddelte de spanske myndigheder, at dette mål ville blive nået i 2002). Der er desuden indført tilskyndelser til at hæve den reelle pensionsalder. Som helhed og i betragtning af, at Spanien deltager i euro-området, bør Spaniens budgetpolitik tage sigte på at:

- i) sikre tilbageholdenhed i de primære løbende udgifter som planlagt, således at den balancerede budgetstilling kan fastholdes i overensstemmelse med det ajourførte stabilitetsprogram
- ii) sikre, at reformen af de personlige indkomstskatter, som skal fastsættes ved lov i 2002, forbedrer incitamenterne til at arbejde og spare op og ikke bringer de mellemfristede stabilitetsmålsætninger i fare
- iii) revidere det offentlige pensionssystem på en omfattende måde, således at dets bæredygtighed på lang sigt styrkes. Prioritere indførelsen af tilskyndelser til at hæve den reelle pensionsalder og anvendelsen af de registrerede overskud i undersektoren vedrørende socialsikring til en yderligere forhøjelse af pensionsreservefonden.

Arbejdsmarkedet

En markant forbedring i arbejdsmarkedets funktion i de seneste år betyder, at Spanien hurtigt er ved at indhente de øvrige EU-lande med hensyn til beskæftigelsesgrader. Den samlede beskæftigelsesgrad steg fra 52,3 % i 1999 til 54,7 % i 2000. Beskæftigelsesgraden for kvinder steg med 3 procentpoint til 40,3 %. Arbejdsløsheden er fortsat faldet, til 13 %, og arbejdsløsheden blandt kvinder er fortsat dobbelt så høj som arbejdsløsheden for mænd. Der er fortsat store regionale forskelle i arbejdsløsheden, idet arbejdsløsheden på fastlandet svinger fra 6,3 % til 22,3 % (4. kvartal 2001). De centrale strukturelle problemer omfatter bl.a. en manglende tilpasning af arbejdsomkostningerne til produktiviteten og de lokale arbejdsmarkedsforhold samt en lav arbejdskraftsmobilitet, delvis som følge af et stift boligmarked og den måde, hvorpå visse regionale dagpengeordninger fungerer. Reformerne i marts 2001 ser ud til at tage fat på stivhederne vedrørende ansættelseskontrakter. Der er stadig plads til at øge de samlede investeringer i uddannelse og til foranstaltninger, der skal sikre effektiviteten af aktive arbejdsmarkedspolitikker. Det vil være nødvendigt med en yderligere indsats for at fremme en øget deltagelse på arbejdsmarkedet, hvis det skal lykkes at fastholde de imponerende resultater fra de seneste år. På den baggrund, og samtidig med at der sker en aktiv gennemførelse af de beskæftigelseshenstillinger, som Rådet vedtog i februar 2002, bør Spanien fokusere på følgende:

- i) træffe yderligere foranstaltninger med henblik på en reform af løndannelsen, således at lønningerne i højere grad afspejler de regionale forskelle og udvikler sig i overensstemmelse med udviklingen i produktiviteten og forskellene i kvalifikationer
- ii) mindske hindringerne for arbejdskraftens mobilitet, bl.a. gennem forbedringer i boligmarkedets funktion og en reform af de regionale dagpengeordninger, samt fremme betingelser, der bidrager til jobskabelse i regioner, som er bagud
- iii) sikre, at de aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger er effektive, og at de er skræddersyet til dem, der er mest udsatte for langtidsledighed, eller dem med de laveste erhvervsfrekvenser (især kvinder) og er tilpasset til kravene på arbejdsmarkedet
- iv) træffe yderligere foranstaltninger til at tilskynde til større deltagelse i arbejdsstyrken, især blandt kvinder, og vedtage målsætninger for et tilstrækkeligt udbud af pleje- og børnepasningsfaciliteter
- v) sikre en rimelig balance mellem fleksibilitet og sikkerhed gennem en nøje overvågning af virkningerne af de seneste reformer af arbejdskontrakterne og ved om nødvendigt at træffe yderligere foranstaltninger for at opnå hurtige fremskridt med hensyn til mindre brug af tidsbegrænsede kontrakter og større brug af deltidskontrakter.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Den spanske økonomi er blevet mere og mere åben i de seneste år. Spanien har opnået et af de bedste resultater i EU med hensyn til gennemførelse af lovgivningen om det indre marked. Den faldende vækst i produktiviteten opfattes imidlertid som et problem for den spanske økonomi, der forsøger at indhente de andre lande. Gennemførelsen af den ambitiøse liberaliseringsplan, der blev iværksat af regeringen i juni 2000, fortsatte i 2001, men de etablerede operatørers markedsandel inden for fast telekommunikation og gas er fortsat høj, og engrosmarkedet for elektricitet dækkes af et begrænset antal private operatører. Desuden har visse ikke-markedsbestemte sektorer såsom hypermarkeder stadig sektorspecifikke regler med restriktive virkninger for konkurrencen. Regeringen har taget initiativ til at øge antallet af IKT-brugere og fremme F & U, og der forventes at foreligge resultater inden længe. Det offentlige og erhvervslivets lave udgifter til F & U er sammen med de forholdsvis få patentansøgninger fortsat en stor svaghed i forhold til de øvrige medlemsstater. De offentlige udgifter til uddannelse ligger under EU-gennemsnittet, og uddannelsesniveaulet er lavt. Endelig er de lovgivningsmæssige rammer for SMV stadig forholdsvis komplekse, hvilket kan bidrage til, at det tager lang tid og er forbundet med store omkostninger at oprette et nyt selskab. På den baggrund bør Spanien fokusere på følgende:

- i) videreføre en politik, der tager sigte på at sikre ensartede regler for operatører i telekommunikations- og energisektoren, reducere de etablerede operatørers markedsandele for at øge den effektive konkurrence i disse sektorer og tilskynde nye virksomheder til at komme ind på engrosmarkedet for elektricitet
- ii) fortsætte med at træffe foranstaltninger til at håndhæve den effektive konkurrence inden for detaildistribution
- iii) udvide bestræbelserne på at øge udbuddet af faglært humankapital, virksomhedernes deltagelse i F & U og innovation samt udbredelsen af IKT
- iv) videreføre strategien for reduktion af de administrative byrder for virksomhederne, herunder den tid og de omkostninger, der er nødvendige for at registrere et nyt selskab.

6. FRANKRIG

Efter tre år med solid vækst, som har ført til omfattende jobskabelse, faldt den økonomiske aktivitet markant fra begyndelsen af 2001, hvilket afspejler forværringen i den globale økonomi. Det voldsomme fald i eksporten medførte en tilpasning af lagrene, og investeringsprojekter blev udskudt. Privatforbruget som nød godt af en solid vækst i de disponible indkomster og et fleksibelt arbejdsmarked, forblev derimod dynamisk, således at økonomien undgik en mere alvorlig afmatning. Udsigterne for 2002 og 2003 er mere gunstige; da økonomien ikke lider under nogen voldsom uligevægt, skulle den større tillid og væksten i den eksterne efterspørgsel kunne føre til et opsving i væksten i BNP i løbet af 2002. Den mindre forværring i situationen på arbejdsmarkedet, der er konstateret siden maj 2001, skulle være slut i løbet af 2002, og arbejdsløsheden forventes igen at udvise en nedadgående tendens. Dette skulle ikke kunne medføre nogen væsentlig ændring i udviklingen i lønningerne, som forventes at stige moderat. Endelig skulle inflationen kunne fortsætte med at ligge klart under 2 % i de næste to år, et af de laveste niveauer i euro-området. Sammenlignet med andre lande i euro-området udviste den franske økonomi en forholdsvis stor fleksibilitet over for de seneste rystelser i den eksterne efterspørgsel. Dette kan til dels tilskrives det stærke arbejdsmarked og en lavere inflation sammen med de positive virkninger af tidligere planlagte skattesænkninger. Der skal imidlertid stadig gøres yderligere fremskridt. På arbejdsmarkedet er en større deltagelse i arbejdsmarkedet og en reduktion af den høje strukturarbejdsløshed fortsat blandt de centrale udfordringer. Endvidere skal problemerne med sundheds- og pensionsreformen tackles med henblik på at sikre bæredygtighed i de offentlige finanser. Der bør ske bestræbelser på at sikre kontrol med de offentlige udgifter, især i sundhedssektoren. Endelig bør strukturreformerne, herunder liberaliseringen af netværksindustrierne, fremskyndes med henblik på at forbedre økonomiens resultater på mellemlang sigt.

Budgetpolitik

I 2001 anslås det offentlige underskud at være steget til 1,5 % af BNP (1,4 % inklusive UMTS-indtægter) i forhold til 1,3 % i 2000. Den manglende opnåelse af det mål for underskuddet, der er fastsat i finansloven for 2001, nemlig 1 % af BNP, skyldes delvis konjunktursvingninger, som reducerede skatteindtægterne, og delvis en stigning i de nominelle udgifter, der var højere end planlagt. Under de makroøkonomiske antagelser i det ajourførte stabilitetsprogram for 2001 og under hensyntagen til gennemførelsen af skattesænkninger og den planlagte stigning i de reale udgifter skulle det offentlige underskud nå 1,9 % af BNP i 2002, før det falder en smule i 2003. Den nye regering har netop iværksat en revision af de offentlige finanser. Videreførelsen af konsolideringsbestrebelse i overensstemmelse med det ajourførte stabilitetsprogram for 2001 er et nødvendigt skridt i betragtning af de mellemfristede udfordringer for de offentlige finanser som følge af befolkningens aldring. Det er også vigtigt at lette det samlede skattetryk for at forbedre vækstpotentialet uden at bringe den fiskale konsolidering i fare. På den baggrund, og i betragtning af at Frankrig deltager i euro-området, bør budgetpolitikken tage sigte på:

- i) at sikre, at referenceværdien på 3 % af BNP for de offentlige underskud ikke overskrides i 2002; med henblik herpå må regeringen nøje overvåge budgetudviklingen og sikre, at eventuelle fremtidige skattesænkninger er underskudsneutrale
- ii) at opnå en tilstrækkelig reduktion af underskuddet i 2003 for at sikre, at der kan opnås en stilling tæt på balance i 2004
- iii) omgående at føre en bred politik med strukturelle reformer med henblik på at fremme vækstpotentialet og på mellemlang sigt reducere de offentlige udgifter; især omgående at definere en omfattende reform af pensionssystemet, der gør det muligt at sikre dets bæredygtighed på baggrund af befolkningens aldring.

Arbejdsmarkedet

Efter en række imponerende år faldt væksten i beskæftigelsen parallelt med en afmatning i den økonomiske aktivitet, og tendensen til et gradvist fald i arbejdsløsheden standsede. Til trods for de gode resultater i år er beskæftigelsesgraden i Frankrig fortsat forholdsvis lav (62,0 % i 2000), og meget lav blandt ældre arbejdstagere. Arbejdsløsheden er stadig høj med stor ungdomsarbejdsløshed til trods for storstillede offentlige jobkabelsesordninger for de unge. De politiske foranstaltninger i 2001 omfattede: en fortsat gennemførelse af lovgivningen om 35-timers arbejdsuge, især i forbindelse med overgangsperioden for små og mellemstore virksomheder (SMV), indførelse af en ny støtteordning, der skal hjælpe de arbejdsløse med at søge job (PARE), en fortsat gradvis indførelse af skattefradraget for personlig indkomst og endelig vedtagelse af en ny lov om social modernisering, som styrkede lovgivningen om sikkerhed i beskæftigelsen. Derudover har offentligt støttede jobkabelsesordninger udgjort en væsentlig del af nettojobkabelsen i de seneste år. Til trods for de seneste foranstaltninger er der imidlertid fortsat problemer med manglende incitament som følge af skatte- og dagpengesystemet, især for lavtlønnede og ældre arbejdstagere. Overgangen til en kortere arbejdsuge kunne også vise sig at være mere problematisk i SMV til trods for foranstaltninger, der skal give mulighed for en mere lempelig gennemførelse i disse virksomheder. Den langvarige gradvise gennemførelse af den kortere arbejdsuge har desuden resulteret i en lang række mindstelønninger, hvoraf nogle er steget hurtigt som følge af vekselvirkningen mellem indekseringsmekanismen for mindstetimelønningerne og de automatiske stigninger i timelønningerne. Endelig er det uklart, hvilken virkning den seneste yderligere styrkelse af lovgivningen om sikkerhed i beskæftigelsen vil få for dynamikken på arbejdsmarkedet. På den baggrund og samtidig med, at der sker en aktiv gennemførelse af alle de beskæftigelseshenstillinger, som Rådet vedtog i februar 2002, bør Frankrig fokusere på følgende:

- i) konsolidere de seneste reformer af skatte- og dagpengesystemet for at forbedre incitamenterne til at tage og forblive i arbejde, samt tilskynde til jobsøgning. For det første bør incitamenterne for ældre arbejdstagere til at forblive i arbejde styrkes, især ved at reducere mulighederne for førtidspensionering og ved at reformere det samlede pensionssystem. For det andet bør der fokuseres på lavtlønnede arbejdstagere, manglende incitament til at tage deltidsarbejde og mindsteindkomstgarantiordninger

- ii) nøje overvåge gennemførelsen af 35-timers ugen og træffe de nødvendige foranstaltninger til at rette op på eventuelle negative mellemfristede virkninger for lønomkostningerne og udbuddet af arbejdskraft samtidig med, at der tilskyndes til, at mulighederne for en mere fleksibel arbejdstilrettelæggelse udnyttes fuldt ud
- iii) reformere lovgivningen om sikkerhed i beskæftigelsen med henblik på at opnå en rimelig balance mellem større fleksibilitet og sikkerhed for at lette adgangen til beskæftigelse. Undgå at de seneste ændringer i beskæftigelsesreglerne indvirker negativt på arbejdsmarkedsdynamikken.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Den franske økonomi er åben for international konkurrence og er godt integreret i de europæiske markeder. Arbejdskraftens produktivitet er forholdsvis høj, og prisniveauet er faldet i retning mod det europæiske gennemsnit. Der er sket fremskridt med hensyn til gennemførelsen af direktiverne om det indre marked i de sidste to år, og der er sket et markant fald i ad hoc-statsstøtten. Gas- og elektricitetsmarkederne liberaliseres imidlertid langsomt, og Frankrigs gennemførelse af direktiverne om det indre marked ligger stadig langt under målet på 98,5 % for marts 2002. Til trods for en række forbedringer er den administrative byrde for virksomhederne endvidere stadig blandt de højeste i EU. Endelig må det konstateres, at selv om der er truffet foranstaltninger til at fremme udviklingen af et videnbaseret samfund, er Frankrig stadig bagud i forhold til de fleste andre medlemsstater, især med hensyn til brugen af internet. På den baggrund bør Frankrig fokusere på følgende:

- i) fremskynde liberaliseringen af gas- og elsektorerne ved omgående at gennemføre det nuværende gasdirektiv, ved at åbne markederne for ikke-husholdningsforbrugere for konkurrence og tilskynde til etablering på markedet med det formål at sætte gang i konkurrencen
- ii) øge gennemførelsen af direktiverne om det indre marked med henblik på at nå målet på 98,5 % af direktiverne om det indre marked
- iii) fortsætte de igangværende bestræbelser på at reducere de administrative byrder for virksomhederne, især ved at reducere den tid, der er nødvendig for registrering af et nyt aktieselskab
- iv) træffe foranstaltninger til at gøre det endnu lettere for husholdninger, mindre virksomheder og skoler at få adgang til internettet.

7. IRLAND

Efter en gennemsnitlig vækst på 9,9 % i perioden 1996-2000 oplevede den irske økonomi en voldsom afmatning i løbet af 2001. Den svækkede aktivitet skyldtes vekselvirkningen mellem kapacitetsbegrænsninger, forholdsregler i forbindelse med mund- og klovesygen og nedgangen i den internationale økonomi som helhed og IKT-sektoren i særdeleshed, som Irland er mere udsat for end andre EU-lande. Tillidsindikatorerne og indekset for indkøbschefernes forventninger tyder på, at konjunkturerne igen er på vej op fra lavpunktet i slutningen af 2001, med et forventet stærkt opsving fra omkring midten af 2002. I 2003 skulle økonomien vende tilbage til en vækstrate, der er holdbar på mellemlang sigt, på ca. 5-6 %. Mens arbejdsmarkedet viste sig at være bemærkelsesværdigt fleksibelt i 2001, synes det uundgåeligt, at der sker en yderligere stigning i arbejdsløsheden i 2002 til ca. 4 ½ %. Arbejdsmarkedet forventes dog fortsat at være ret stramt. Som følge heraf må der forventes en vis lønglidning over lønningsbestemmelserne i den nationale overenskomst, og det er usandsynligt, at den indenlandske genererede inflationspres bringes til ophør. På grund af forskellige stigninger i de indirekte skatter vil den gennemsnitlige inflation i 2002 formentlig ligge højere end de 4,0 %, der blev noteret i 2001, om end den generelle tendens fra første kvartal i 2002 er faldende.

Et partnerskab mellem arbejdsmarkedets parter har været en hovedhjørneste i Irlands økonomiske politik siden 1987. Den nuværende treårige overenskomst, der udløber i slutningen af 2002, gav mulighed for stigninger i indtægten efter skat på 25 % eller mere, som skulle nås gennem en kombination af nominelle lønstigninger og lempelser i den direkte skat. En af de centrale udfordringer er at tilpasse den nuværende lønfastsættelsesproces og skatte- og udgiftsforpligtelserne i de nationale overenskomster til det nye miljø, der er karakteriseret ved forhold, som nærmer sig fuld beskæftigelse, og ved mere begrænsede budgetressourcer. Væksten i de penge, der er til egen rådighed, har ligget på et tocifret tal i de seneste år, hvilket ikke

er holdbart i forbindelse med en langsommere økonomisk vækst på mellemlang sigt, selv om der dog skal lægges mærke til den nuværende lave udgiftskvote i Irland. Udvikling af den nødvendige politik til at styre de offentlige udgifter i overensstemmelse med ressourcerne på mellemlang sigt og forbedre udgiftskontrollen (samtidig med, at man tilgodeser nøgleinfrastrukturen og andre prioriteter for en holdbar økonomisk vækst) bør ses som endnu en central udfordring. Mens Irland har truffet foranstaltninger til at øge konkurrencen på visse markeder, er der stadig en utilstrækkelig grad af konkurrence i visse sektorer. Inden for de liberale serviceerhverv, detaildistributionen og netværksindustrierne er der f.eks. mulighed for at styrke konkurrencen.

Budgetpolitik

I 2001 resulterede et stort skatteunderskud i et offentligt overskud på 1,7 % af BNP, ca. 2½ procentpoint under målet. Dette er det laveste overskud siden 1997. I stabilitetsprogrammet for 2002-2004 er målet et lille overskud for 2002, og der forventes igen et (lille) underskud i 2003-2004. Hvis de store hensættelser til sikkerhed mod uforudsete hændelser, som er indbygget i målene for 2003-2004, ikke anvendes, vil der imidlertid blive noteret et lille overskud hvert år, og kravet i stabilitets- og vækstpacten om et budget tæt på balance vil stort set være overholdt. For så vidt angår gældsudviklingen forudses der i stabilitetsprogrammet en næsten stabil lav gældskvote på 34 % af BNP. På den baggrund, og i betragtning af at Irland deltager i euro-området, bør budgetpolitikken tage sigte på at:

- i) sikre, at budgetstillingen for 2002 stort set er neutral
- ii) sikre, at stabilitets- og vækstpactens krav om et budget tæt på balance fortsat overholdes efter 2002
- iii) forbedre udgiftskontrollen ved at fastsætte normer og i budgettet for 2003 og fremefter sikre, at udgiftsprioriteterne og ressourcetilvejebringelsen tager sigte på et holdbart budgetmæssigt og økonomisk resultat.

Arbejdsmarkedet

Væksten i beskæftigelsen varede stort set ved i 2001 til trods for den økonomiske afmatning med beskæftigelsesgevinster, som var moderate, men som i gennemsnit stadig lå på ca. 3 % på årsbasis. Den samlede beskæftigelsesgrad ligger over EU-gennemsnittet, og væksten i beskæftigelsen blandt kvinder ligger fortsat over væksten for mænd, men der er stadig plads til yderligere stigninger i beskæftigelsesgraden for kvinder. Arbejdsløsheden steg en smule i anden halvdel af 2001, men lå stadig tæt på 4 % ved årets udgang. Mens dette tal sandsynligvis vil stige en smule i 2002, forventes situationen med næsten fuld beskæftigelse at fortsætte. De foreliggende tal viser, at væksten i indtjeningen fortsat er ret høj og overstiger lønstigningen på 7½ % for 2001 i henhold til den nationale overenskomst. Udfordringerne ved et stramt arbejdsmarked fortsætter i relation til mobiliseringen af arbejdskraften og de fremtidige lønfastsættelsesprocesser. På den baggrund, og samtidig med at der sker en aktiv gennemførelse af alle de beskæftigelsesanstaltninger, som Rådet vedtog i februar 2002, bør Irland fokusere på følgende:

- i) fremme lønfastsættelse i overensstemmelse med udviklingen i produktiviteten og forskellene i kvalifikationer samt i overensstemmelse med fastholdelse af konkurrenceevne og prisstabilitet
- ii) fortsat målrette foranstaltningerne mod at øge kvinders deltagelse i arbejdsmarkedet.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Irland er stærkt udsat for international konkurrence, og arbejdsmarkedets produktivitet ligger et stykke over EU-gennemsnittet. Irlands prisniveau lå 5 % over EU-gennemsnittet i 2000 og har været stigende i forhold til EU-gennemsnittet i de seneste år. Liberaliseringen af netværksindustrierne fortsætter, om end de etablerede statsejede operatører stadig har høje markedsandele i disse sektorer. Selv om reguleringerne påvirker konkurrenceniveauet i visse sektorer, såsom liberale erhverv og detaildistribution, er der som helhed tale om en lav lovgivningsmæssig byrde for erhvervslivet. I marts 2002 lå gennemførelsen af direktiverne om det indre marked (97,9 %) fortsat under målet på 98,5 %. Sektorstøtten og ad hoc-støtten er lav, selv om den samlede statsstøtte (som procent af BNP) ligger i den øverste ende i EU. Irlands IKT-produktion (i procent af den samlede produktion) er den højeste i EU, delvis som følge af tilstedeværelsen af et stort antal udenlandsk ejede højteknologiske virksomheder. F & U-udgifterne ligger imidlertid under EU-gennemsnittet, især offentlig F & U, hvilket der er taget fat på gennem en række nylige foranstaltninger. På den baggrund bør Irland fokusere på følgende:

- i) gennemføre foranstaltninger med det formål at øge den effektive konkurrence inden for især lokal telekommunikation, elektricitet, gas og transport for at løse problemet med de høje markedsandele, der besiddes af statsejede eller private etablerede operatører
- ii) tage fat på statslige bestemmelser, der kan svække konkurrencen i visse markedssektorer som f.eks. de liberale erhverv og detaildistribution
- iii) øge gennemførelsen af lovgivningen om det indre marked med henblik på at nå målet på 98,5 % af direktiverne om det indre marked.

8. ITALIEN

I 2001 faldt væksten i det reale BNP til 1,8 % som følge af et faldende eksternt bidrag og derefter en svækkelse af den indenlandske efterspørgsel. Efter at have passeret lavpunktet i november forventes den økonomiske aktivitet gradvis at komme i gang igen i begyndelsen af 2002 på grund af de bedre globale udsigter og den styrkede tillid. Opsvinget vil sandsynligvis blive stærkere midt på året. Investeringsudgifterne forventes især at opleve et opsving som følge af en midlertidig skattebegunstigelsesordning, der udløber ved årets udgang. Som følge af det lave udgangspunkt, der går tilbage til 2001, vil væksten i det reale BNP fortsat ligge et godt stykke under 2 % i 2002 og forventes at stige til omkring 2 ¼ % i 2003. Væksten i beskæftigelsen vil sandsynligvis blive svækket i 2002 på grund af forsinkelsen med hensyn til produktionen. Arbejdsmarkedets resultater forventes igen at blive forbedret i 2003, idet arbejdsløsheden sandsynligvis vil falde til under 9 %. Uden noget betydeligt pres fra importpriserne og lønningerne og med et stadig negativt produktionsgab indtil årets udgang forventes inflationen at tage af i 2002. Som følge af det stigende inflationspres i de fire første måneder af 2002, der skyldes midlertidige virkninger, forventes den årlige gennemsnitlige inflation at holde sig over 2 %. I 2003 forventes inflationen at aftage noget for året som helhed, men forventes dog at blive liggende på 2 % som følge af et stigende efterspørgselspres affødt af det økonomiske opsving.

I de kommende år tager finanspolitikken sigte på, at der skal opnås en betydelig reduktion i skattebyrden, samtidig med at den mellemløstede målsætning om et budget i balance eller i overskud skal overholdes. En styrkelse af kontrollen med og kvaliteten af de offentlige udgifter er derfor fortsat af allerstørste betydning. Selv om der skete en vis indsnævring i 2001, er det brede arbejdsløshedsgab mellem nord og syd fortsat det overordnede spørgsmål i regional- og arbejdsmarkedspolitikken. Den restriktive lovgivning om sikkerhed i beskæftigelsen og det underudviklede arbejdsløshedssikkerhedsnet skal ses i tilknytning hertil. For at støtte målet om at øge den underliggende hastighedsgrænse i økonomien til omkring 3 % om året må den økonomiske politik tage fat på de lave beskæftigelsesgrader samt fremskynde den hidtil langsomme overgang til det videnbaserede samfund for så vidt angår uddannelsesniveau, faglærte menneskelige ressourcer og F & U-resultater. I samme politiske kontekst er det nødvendigt at forbedre erhvervmiljøet og øge konkurrencen på produktmarkederne.

Budgetpolitik

Forholdet mellem det offentlige underskud og BNP i år 2000, som tidligere blev anslået til 1,5 % af BNP (0,3 % af BNP inklusive indtægter fra salget af UMTS-licenser), blev revideret til 1,7 % af BNP (0,5 % inkl. UMTS-indtægter). Hovedsagelig som følge af denne revision udviste det offentlige resultat i 2001 et underskud på 1,4 % af BNP i forhold til regeringens forventninger om 1,1 % af BNP. I 2001 havde de offentlige regnskaber fordel af engangsoperationer, der beløb sig til ca. 0,6 % af BNP (salg af offentlig fast ejendom på 0,4 % af BNP, hovedsagelig gennem en kapitalfremskaffelsesproces, og 0,2 % af BNP gennem kapitalisering af fremtidige nettoindtægter fra statslotteriet). De primære løbende udgifter lå stort set stabilt på 37,5 % af BNP efter at være faldet med 0,3 % af BNP mellem 1999 og 2000. Ifølge Kommissionens beregninger forbedredes det konjunkturjusterede underskud en smule i forhold til 2000, men den underliggende budgetstilling bliver ikke bedre, hvis engangsoperationerne udlignes i begge år. Gældskvoten faldt med 1,2 procentpoints af BNP til 109,4 %, en markant opbremsning i den vedvarende reduktion. Markedsrelaterede vanskeligheder med hensyn til at nå privatiseringsmålene og en lavere end forventet vækst bidrog hovedsagelig til dette fald.

Ajourføringen af stabilitetsprogrammet fra november 2001 tager sigte på en omfattende reduktion af underskuddet til 0,5 % af BNP i 2002 og et budget i balance i 2003, mens gældskvoten skal falde til under 100 % af BNP i 2004. De italienske myndigheder står over for udfordringen med at sikre yderligere og vedvarende reduktioner i forholdet mellem primære udgifter og BNP, forbedre kvaliteten af udgifterne og reducere skattebyrden, samtidig med at stabilitets- og vækstpagtens målsætning om et budget tæt på balance skal opfyldes og fastholdes. På den baggrund, og i betragtning af at Italien deltager i euro-området, bør budgetpolitikken tage sigte på at:

- i) sikre, at der i 2002 og 2003 sker en støt reduktion af underskuddet med henblik på at nå målsætningen om et budget tæt på balance i 2003 ved at sikre primære overskud på de høje niveauer, der forudses i det ajourførte stabilitetsprogram, især takket være bedre kontrol med udgifterne
- ii) sikre, at tidsplanen og omfanget af skattereformen, som er nærmere beskrevet i den gennemførelseslov, der er forelagt for Parlamentet, og som tager sigte på at reducere skattebyrden, forenkle beskatningen og indsnævre skattebasen, er forenelig med opnåelse og fastholdelse af en budgetstilling, der er tæt på balance eller i overskud
- iii) sikre, at ændringerne i socialsikringsystemet, som regeringen har anmodet Parlamentet om at få beføjelser til at gennemføre, tager fat på de kritiske aspekter af den nuværende pensionsordning; og gennemføre de foranstaltninger, der tager sigte på at fremme privatfinansierede tillægspensionsordninger, samtidig med at de eventuelle tilhørende budgetomkostninger specificeres.

Arbejdsmarkedet

Situationen på det italienske arbejdsmarked fortsatte forbedringen i 2001 med et fald i arbejdsløsheden fra 10,4 % til et stadig højt niveau på 9,5 % og en stigning i kvindernes deltagelse i arbejdsstyrken. Beskæftigelsen steg med næsten 2,1 % i gennemsnit til anslået 54,6 %, og den samlede erhvervsfrekvens steg til 60,4 % (fra 59,5 % i 2000). Foruden løntilbageholdenhed skyldes den højere beskæftigelsesintensitet i væksten i de seneste år også arbejdsmarkedets større marginale fleksibilitet, som muliggør større brug af nye og mere fleksible kontrakter (deltids, midlertidige job, tidsbestemte kontrakter, nye lærekontrakter). De foranstaltninger, der er beregnet til at reducere arbejdsomkostningerne for fastansatte, havde fortsat stor indvirkning på væksten i beskæftigelsen i løbet af 2001. Det italienske arbejdsmarked er imidlertid stadig præget af mange svagheder, især en konstant lav beskæftigelsesgrad, især for kvinder (ca. 40 %) og ældre arbejdstagere (kun 28 % for de 55-64-årige). Store regionale forskelle i resultaterne på arbejdsmarkedet er stadig en væsentlig kilde til ineffektivitet. Arbejdsløsheden i Syditalien ligger på 19,3 % i forhold til 7,4 % i Midtitalien og kun 3,8 % i Norditalien. Arbejdsmarkedets parter bør enes om et mere decentralt lønforhandlingssystem, således at der bliver mulighed for større løndifferentiering. Som følge af en strengere

beskyttelse af arbejdstagere i faste job i mellemstore og store virksomheder og den stadig forholdsvis lave beskyttelsesgrad for ikke-beskæftigede og »atypiske arbejdstagere«, er arbejdsmarkedet fortsat præget af en markant dobbelthed. Dagpengesystemet er fortsat begrænset og ulige med forskellige ordninger og forskelle i ydelsesbetingelser (niveau, varighed og berettigelseskræfter). Selv om skattebeløbet på arbejdsomkostninger er blevet reduceret i de seneste år, især på lavtlønnede arbejdstagere, er den stadig forholdsvis høj. På den baggrund, og samtidig med at der sker en aktiv gennemførelse af alle de beskæftigelsesinitiativer, som Rådet vedtog i februar 2002, bør Italien fokusere på følgende:

- i) tilskynde arbejdsmarkedets parter til at tillade lønfastsættelsesmekanismer, så det bliver muligt at tage bedre højde for produktivitet og lokale arbejdsmarkedsforhold, samtidig med at der fastholdes løntilbageholdenhed
- ii) sikre fuld gennemførelse af den seneste reformpakke på arbejdsmarkedet for at øge arbejdsmarkedets fleksibilitet, begrænse todelingen af markedet og fremme en større tilpasningsevne på arbejdspladsen, udvide dækningen og effektiviteten af arbejdsløshedsunderstøttelsesordningen og styrke aktive arbejdsmarkeds politikker
- iii) træffe foranstaltninger til en yderligere tilskyndelse til større deltagelse i arbejdsstyrken, især blandt kvinder, herunder fastsættelse af mål, som skal sikre et tilstrækkeligt udbud af børneoplysnings- og plejefaciliteter; for så vidt angår de ældre arbejdstagere bør der ske en styrkelse af incitamenterne til at udsætte tilbagetrækningen fra arbejdsstyrken
- iv) fortsætte bestræbelserne på at reducere skattebyrden på arbejdskraft, især på lavtlønnede, således at målsætningerne om retfærdighed bevares og incitamenterne til at tage arbejde øges, inden for rammerne af en fortsat finanspolitisk konsolidering.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Den italienske økonomi er forholdsvis mindre åben (målt ved det samlede forhold mellem handel og BNP) end andre EU-økonomier af tilsvarende størrelse. Arbejdskraftens produktivitet ligger over EU-gennemsnittet, men er relativt set faldet en smule på det seneste. Gennemførelsen af direktiverne om det indre marked er på linje med EU-gennemsnittet, men ligger fortsat under målet for marts 2002 på 98,5 %, og antallet af overtrædelsessager for brud på reglerne om det indre marked er blandt de højeste i EU. Bestræbelserne på at forbedre erhvervmiljøet er begyndt at bære frugt, men de administrative procedurer er fortsat forholdsvis komplekse, og konkurrencen i servicesektoren er forholdsvis længe om at få fodfæste. De seneste foranstaltninger skulle bidrage til at øge konkurrencen i energisektoren, hvor de etablerede operatører fastholder en meget stærk markedsstilling, og priserne fortsat er blandt de højeste i EU, hvilket til dels kan forklares ved en brændstofblanding, der i høj grad er baseret på olieprodukter. Italiens overgang til den videnbaserede samfund hæmmes formentlig af befolkningens forholdsvis lave uddannelsesniveau og økonomiens svage grundlag inden for F & U og innovation. Udbredelsen af internet i husholdninger og skoler ligger under EU-gennemsnittet, selv om husholdningerne hurtigt er ved at indhente det forsømte. Udviklingen i e-handel er forholdsvis langsom. På den baggrund bør Italien fokusere på følgende:

- i) fortsætte styrkelsen af befolkningens generelle uddannelses- og kvalifikationsgrundlag, øge den private sektors deltagelse i F & U og innovation samt fremme større udbredelse af IKT
- ii) øge den effektive konkurrence i servicesektorerne, især de liberale erhverv, og gennemføre alle reformer med henblik på at åbne markedet yderligere og styrke konkurrencen i energisektoren for at give mulighed for at videregive fordelene ved liberaliseringen til slutbrugerne, herunder husholdninger og mindre virksomheder
- iii) fastholde de bestræbelser, der er truffet til at reducere de administrative byrder for virksomhederne, herunder den nødvendige tid og de nødvendige omkostninger i forbindelse med registrering af et nyt selskab
- iv) fortsætte med at øge gennemførelsen af lovgivningen om det indre marked med henblik på at nå målet på 98,5 % af direktiverne om det indre marked, samt reducere antallet af overtrædelsesprocedurer.

9. LUXEMBOURG

Realvæksten i BNP faldt i løbet af 2001, men nåede alligevel et årligt gennemsnit på 3,5 % ifølge de første nationale statistikker vedrørende perioden. Den indenlandske efterspørgsel var fortsat solid: det private forbrug blev understøttet af de skattnedsættelser, der blev gennemført i begyndelsen af året, det offentlige forbrug steg fortsat forholdsvis hurtigt, og investeringerne udviste dynamik. Eksporten steg med mere end 2,5 % i løbet af året, mens importen voksede lige så hurtigt. Vareimporten udviste en høj grad af dynamik i lighed med den indenlandske efterspørgsel. Beskæftigelsen steg fortsat med over 5 %, hvilket kun er marginalt lavere end i 2000, selv om stigningstakten faldt i løbet af året, samtidig med at ledigheden begyndte at stige mod udgangen af året. Lønningerne steg yderligere i 2001, hvor stigningstakten var omkring 5 ½ % mod 4,6 % i 2000. Derimod steg priserne langsommere i 2001, hvor HICP kun øgedes med 2,4 % sammenlignet med 3,8 % i 2000. Den underliggende inflation steg imidlertid fortsat og nåede 3,3 % i andet halvår 2001.

En af de væsentligste udfordringer er fortsat at øge den lave nationale erhvervs- og beskæftigelsesfrekvens, især for ældre arbejdstagere. Udviklingen i lønninger og arbejdsomkostninger kræver desuden opmærksomhed og skal holdes i overensstemmelse med resten af eurozonen i de kommende år. Hvis dette mål skal nås, skal løndannelsen justeres. Endelig bør der gøres en indsats for at få gennemført reformen af konkurrencelovgivningen hurtigere og bemyndige konkurrencemyndigheden til at anvende fællesskabsretten.

Budgetpolitik

I 2001 faldt overskuddet på statsfinanserne til under 4 % af BNP, hvilket til dels skyldtes et faldende aktivitetsniveau og de skattnedsættelser, der blev gennemført som led i skattereformen den 1. januar 2001, men den væsentligste årsag til nedgangen var en større stigning i de offentlige udgifter på 1,7 % af BNP. Et yderligere fald i overskuddet forventes i 2002 som følge af strukturelle faktorer og anden fase af skattereformen. Derudover forventes de offentlige udgifter at stige kraftigt, og de offentlige investeringer, især i infrastruktur, forventes at udgøre 4,6 % af BNP i 2002, hvilket er den højeste procentandel i hele EU. I 2003 forventes aktivitetsniveauet at stige igen, hvilket skulle føre til en ny, men moderat stigning i overskuddet på statens finanser. Imidlertid vil de nuværende offentlige udgifter fortsat stige kraftigt. På den baggrund og i betragtning af, at Luxembourg er medlem af eurozonen, bør budgetpolitikken fokusere på følgende:

- i) begrænse de løbende offentlige udgifter i 2003, således at stigningen ikke overstiger stigningen i de samlede budgetudgifter og med dette formål for øje at bekæmpe stivheder i særlige former for løbende udgifter.

Arbejdsmarkedet

Generelt klarede Luxembourgs arbejdsmarked sig godt i 2001. Ledigheden lå fortsat meget lavt, og der var fortsat en pæn vækst i beskæftigelsen, hvilket overvejende skyldtes, at der var god adgang til grænseoverskridende arbejdskraft. Dog er den nationale beskæftigelsesrate fortsat lav, og arbejdsmarkedet viser tegn på stramninger, som giver sig udtryk i kraftige nominale lønstigninger. Dette understreger behovet for en bedre udnyttelse af landets eget arbejdskraftpotentiale, som kan ses af den lave nationale beskæftigelsesrate for ældre arbejdstagere (27 %) og kvinder (50 %). I 2001 gjorde regeringen en indsats for at begrænse mulighederne for at benytte invalidepensionsordningen og skabe incitament til at arbejde længere ved at øge optjeningen af alderspensionsrettigheder for de år, hvor der arbejdes efter det 55. år. Derudover blev der opfordret til større deltagelse af kvinder i arbejdsstyrken og fleksibilitet i arbejdet ved, at der blev givet mulighed for, at fuldtidsarbejdende kunne gå over til deltidsarbejde. På trods af disse reformer kan incitamentet til at forblive på arbejdsmarkedet styrkes ved at gennemføre yderligere reformer af ordningerne for tidlige pensionering, førtidspensionering og invalidepension. På den baggrund bør Luxembourg konsekvent gennemføre de beskæftigelsesshenstillinger, som blev vedtaget af Rådet i februar 2002, og fokusere på følgende:

- i) styrke indsatsen for at øge den nationale beskæftigelsesrate, især for ældre arbejdstagere, ved at mindske incitamenterne til tidlig pensionering og øge incitamentet i førtids- og invalidepensionsordningerne til at blive på arbejdsmarkedet. For kvindernes vedkommende bør barriererne for deres adgang til arbejdsmarkedet fjernes (bl.a. ved at øge mulighederne for børnepasning).

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Den høje grad af åbenhed i Luxembourgs økonomi stimulerer konkurrencen på produktmarkederne, hvilket fører til høj produktivitet og priser, der ligger under gennemsnittet i EU. Netværksindustrierne er godt i gang med at blive liberaliseret, og det går godt med udbredelsen af it. Visse elementer på konkurrenceområdet, som f.eks. forældet prislovgivning, kan imidlertid begrænse konkurrencen på produktmarkederne. Desuden gør konkurrencemyndighedens manglende bemyndigelser det svært at sikre en effektiv håndhævelse af Fællesskabets konkurrenceregler. I marts 2002 lå gennemførelsesraten for direktiverne om det indre marked (97,7 %) under målet på 98,5 %. På den baggrund bør Luxembourg fokusere på følgende:

- i) gennemføre den bebudede reform af konkurrencelovgivningen, herunder ophævelsen af faste og overvågede priser, at give konkurrencemyndigheden beføjelse til at anvende Fællesskabets konkurrenceret og reformere lovgivningen om offentlige indkøb
- ii) tage initiativer til at mindske erhvervslivets administrative byrder, herunder tiden og udgifterne til at indregistrere nye virksomheder, at udvide e-forvaltning, og
- iii) øge gennemførelsesraten for lovgivningen om det indre marked, så målet om at gennemføre 98,5 % af direktiverne om det indre marked nås.

10. NEDERLANDENE

Den reale BNP-vækst faldt i begyndelsen af 2001, og gennemsnittet for hele året var kun 1,1 % mod 3,5 % i 2000. Både importen og eksporten faldt væsentligt i takt med faldet i den internationale handel. Den indenlandske efterspørgsel var ligeledes svag, idet de private investeringer faldt fra anden halvdel af 2000, og der var en uventet konsekvens for forbruget, da den disponible husstandsindkomst steg kraftigt, hvilket blev understøttet af store lønstigninger og virkningerne af skattereformen ved årets begyndelse. Den reale BNP-vækst forventes at stige igen i løbet af 2002, da privatforbruget forventes at accelerere, og eksporten forventes at følge med opsvinget i den internationale handel. Stigningen kan blive omkring 1 ½ % i 2002 og ca. 2 ¾ % i 2003. Beskæftigelsen steg fortsat hurtigt i 2001, selv om stigningstakten faldt i andet halvår. Som følge af en betragtelig uudnyttet arbejdskraft faldt arbejdsproduktiviteten, og ledigheden forblev stabil indtil udgangen af 2001. Stigningstakten i beskæftigelsen forventes at falde betydeligt i 2002 med en vis genopretning i 2003, hvilket i begge år vil betyde en væsentlig stigning i arbejdsløsheden, som dog forventes at ligge på et væsentlig lavere niveau end i nabolandene. Derudover må der fortsat forventes et temmelig stramt arbejdsmarked. Det nuværende pres på lønningerne i opadgående retning vil derfor næppe forsvinde uden videre. Inflationen, som i 2000 var steget mærkbart til omkring 3 % ved årets udgang, hvilket til dels skyldtes højere oliepriser, steg til 5 % i 2001 som følge af en stigning i de indirekte skatter, der var en del af skattereformen, og derudover som følge af stadigt hastigt stigende lønninger. Prisstigningstakten forventes kun at falde gradvis i de kommende år.

Det er fortsat en hovedudfordring at øge deltagelsen på arbejdsmarkedet ved at inddrage folk, som nu er inaktive. På grund af de seneste års kraftige stigning i lønningerne er en del af de væsentlige forbedringer af konkurrenceevnen, som er opnået over næsten 15 år, desuden gået tabt. Dette kan mindske fordelene for den nederlandske økonomi ved det globale opsving og lægge en dæmper på den fremtidige vækst. Der ligger derfor en anden stor udfordring i hurtigst muligt at sikre, at der på ny vises løntilbageholdenhed, og løse problemet med den forholdsvis langsomme produktivitetsvækst, så man bibeholder konkurrenceevnen i økonomien.

Budgetpolitik

Overskuddet på de offentlige finanser faldt fra 1,5 % af BNP i 2000 til 0,2 % af BNP i 2001 (eksklusive UMTS-indtægter), hvilket overvejende skyldtes et væsentligt fald i budgetindtægterne. Den omfattende skattereform, som trådte i kraft den 1. januar 2001, betød et fald i statens indtægter fra indkomstskat og sociale bidrag, hvilket kun delvis blev opvejet af højere indirekte skatter (især stigningen i moms fra 17,5 % til 19 %). Denne virkning blev forøget ved årets udgang, da skatteindtægterne blev ramt af den cykliske forværring af økonomien. Desuden blev ØMU-balancen forværret med 0,3 procentpoint som følge

af en engangsudgift, der skyldtes, at DSM overtog en andel i EBN. Denne overtagelse skal ses som led i liberaliseringen af det nederlandske gasmarked. Selv om en del forbrug blev omlagt i foråret 2001 til prioriteter inden for sundheds-, uddannelses- og sikkerhedsområdet, blev forbrugslofterne overholdt på grund af, at udgifterne til rentebetaling og socialområdet var lavere end forventet. Hvis der ikke tages særlige foranstaltninger, og de automatiske stabilisatorer får frit spil, forventes det offentlige budget nu stort set at udvise balance i 2002 og et moderat underskud i 2003, som kan blive 0,4 % af BNP ifølge Kommissionens økonomiske udsigter for foråret. I lyset af ovenstående og i betragtning af, at Nederlandene er medlem af eurozonen, bør målet med budgetpolitikken være at:

- i) sikre, at budgetpositionen i 2002 ikke øger det inflationspres, som fortsat kan eksistere, især som følge af for store lønstigninger
- ii) at undgå en forværring af statsfinanserne i 2003 og med dette formål for øje at begrænse statens løbende udgifter inden for klart fastsatte reale rammer.

Arbejdsmarkedet

Det nederlandske arbejdsmarked ser fortsat godt ud, ledigheden er den laveste i Den Europæiske Union, og beskæftigelsesraten ligger allerede over Lissabon-målene for EU som helhed. På trods af lavkonjunktur og en fortsat kraftig vækst i beskæftigelsen i 2001 var knapheden på arbejdsmarkedet fortsat en væsentlig faktor i de store lønstigninger. En yderligere stigning i beskæftigelsesraten kræver fortsat vækst i kvinders deltagelse og øget aktivering af ældre mennesker og minoriteter. Der er derudover en væsentlig ubrugt reserve af arbejdskraft blandt modtagere af overførselsindkomster. For eksempel modtager 7 % af arbejdsstyrken arbejdsledshedsunderstøttelse og sociale ydelser, og 11 % modtager invalidepension (selv om nogle mennesker med nedsat erhvervsevne er i arbejde). Der blev indført en række nye bestemmelser, og visse eksisterende bestemmelser blev justeret for at styrke arbejdsincitamentet for folk på overførselsindkomst, ældre arbejdstagere og lavtlønnede. Diskussionen om en reform af invalidepensionsordningen har imidlertid endnu ikke ført til konkrete resultater, og den samlede virkning af overførselsindkomster, herunder lokale tilskud, skaber fortsat inaktivitet. I lyset af ovenstående bør Nederlandene konsekvent gennemføre de beskæftigelsesshenstillinger, som blev vedtaget af Rådet i februar 2002, og fokusere på følgende:

- i) gøre det lukrativt at arbejde ved at reformere adgangen til understøttelse, betingelser og regler for optjening af rettigheder. At gennemføre en reform af invalidepensionsordningen og derved — i betragtning af antallet af modtagere — være opmærksom på både tilgangen og aktivering af de personer, der allerede modtager disse ydelser.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Den nederlandske økonomi er meget åben (målt i handel i forhold til BNP). Dermed sikrer man en høj grad af konkurrence og et forholdsvis lavt prisniveau i sektorerne for handelsvarer og tjenesteydelser. Markedsliberaliseringen har medvirket til forholdsvis lave priser på telefonsamtaler og elektricitet. Gennemførelsen af direktiverne om det indre marked har nået målet i marts 2002 på 98,5 %. Der er taget initiativer til at udbrede brugen af it og mindske manglen på it-eksperter. Imidlertid er arbejdsproduktiviteten vokset forholdsvis langsomt, hvilket blandt andet skyldes den hurtige beskæftigelsesvækst inden for tjenesteydelser, den ringe konkurrence inden for visse mere beskyttede tjenesteydelser (f.eks. notarer, børnepasning, hyrevognskørsel og bredbåndsinternet) og manglende investeringer fra erhvervslivets side, især i F & U. På trods af bestræbelserne på at fremme forskning og udvikling er erhvervslivets omkostninger til F & U i forhold til BNP lavere end gennemsnittet i EU, hvilket kan skyldes, at arbejdsstyrken ikke er orienteret imod videnskab og teknologi. Den tid og de omkostninger, der kræves for at oprette et aktieselskab, ligger over gennemsnittet i EU. På den baggrund bør Nederlandene fokusere på følgende:

- i) skabe betingelserne for, at erhvervslivet investerer mere i F & U ved, at der tages initiativ til at øge antallet af færdiguddannede inden for videnskab og teknologi, som slutter sig til arbejdsstyrken, og ved at fremme en mere teknologiorienteret uddannelse
- ii) løse op for markedsregler, som kan hæmme konkurrencen inden for visse servicefag, herunder notarer, børnepasning, hyrevogne og bredbåndsinternet
- iii) at gennemføre yderligere foranstaltninger for at udvikle e-forvaltning og mindske de administrative byrder for erhvervslivet, herunder den tid og de omkostninger, der kræves for at oprette nye virksomheder.

11. ØSTRIG

Væksten i produktionen faldt i 2001 til omkring 1 % efter heftig økonomisk aktivitet i perioden 1998-2000. Svag efterspørgsel, faldende tillid i erhvervslivet og overkapacitet førte til et fald i anlægsinvesteringerne på et tidspunkt, hvor byggeinvesteringerne faldt drastisk. Den indenlandske efterspørgsel blev derudover dæmpet på grund af budgetkonsolidering. Selv om eksporten faldt i takt med, at de væsentligste handelspartners økonomiske aktivitet kølnedes, bidrog nettoeksporten klart positivt til væksten på grund af en klar nedgang i importvæksten. I 2002 forventes den indenlandske efterspørgsel at udvise noget mere dynamik, hvilket vil kunne opveje en yderligere nedgang i eksportvæksten. Derfor forventes den gennemsnitlige BNP-vækst at ligge nogenlunde stabilt. I 2003 forventes den prognosticerede forbedring i både eksternt og indenlandsk efterspørgsel at hjælpe produktionsudvidelsen op i nærheden af maksimum, dvs. omkring 2 ½ %. Udviklingen i olieprisen og stigende afgifter drev priserne i vejret indtil maj 2001. Højere boligudgifter skabte ligeledes pristryk. I 2002 skulle det forventede fald i importpriserne derimod påvirke prisudviklingen. I 2003 forventes stigningen i det harmoniserede forbrugerprisindeks at ligge på samme niveau som i 2002. Stigningen i den samlede beskæftigelse forsvandt i 2001. Beskæftigelsen forventes at falde en anelse i 2002, men antallet af arbejdspladser skulle begynde at stige igen i 2003. Ledigheden begyndte at stige i 2001 og forventes fortsat at stige i 2002 til omkring 4,0 % af arbejdsstyrken, før den igen begynder at falde i 2003.

Selv om budgetsituationen blev kraftigt forbedret i 2001, er det nødvendigt at gøre en indsats for, at den bliver mere holdbar på længere sigt på grund af det kraftige udgiftspres, der forventes som følge af den aldrende befolkning. Det, der især lægger pres på de offentlige pensionsudgifter, er en lav reel pensionsalder og et højt niveau for pensionsattserne. Selv om der i de seneste år er blevet gennemført pensionsreformer, og satserne kun er steget moderat, hvilket til en vis grad har mindsket problemerne, skal der stadig gøres en stor indsats for at gøre pensionssystemet bæredygtigt. Produktionsvæksten i Østrig har i høj grad været baseret på faktorekspansion, mens væksten i den samlede faktorproduktivitet har været forholdsvis moderat. Desuden forhindrer den svage teknologiske basis en hurtig overgang til en videnbaseret økonomi. Selv om der er taget flere initiativer på dette område, som f.eks. øgede investeringer i F & U og styrkede forbindelser mellem erhvervslivet og de højere læreanstalter, står det stadig ikke klart, om disse initiativer er nok til, at Østrig kan nå de mere avancerede EU-lande, når det drejer sig om at skabe en videnbaseret økonomi.

Budgetpolitik

Budgetkonsolideringen i 2001 var imponerende. Statsfinanserne blev forbedret fra året før, hvor de udviste et underskud på 1,9 % af BNP (inklusive UMTS-indtægter), til nogenlunde at være i balance. Da dette blev opnået på baggrund af væsentlig lavere produktionsvækst end normalt, var forbedringen af den cykliske produktion endnu større. Udgiftsvæksten blev holdt nede på grund af de igangværende reformer af pensionssystemet og den offentlige administration. Det gunstige resultat i 2001 skyldes dog overvejende en kraftig stigning i skatteindtægterne. Således nåede skattebyrden et nyt højdepunkt. Ifølge prognosen i stabilitetsprogrammet forventes også balance på budgettet i 2002 og 2003. For at nå målene i programmet er der behov for strukturelle besparelsesforanstaltninger i delstaterne, som har forpligtet sig til at opnå betydelige overskud som led i en national stabilitetspagt. På trods af de strukturreformer, der for nylig er gennemført, er pensionssystemets bæredygtighed ikke garanteret set i lyset af den stigende andel af ældre i de kommende årtier. På denne baggrund og i betragtning af, at Østrig er medlem af eurozonen, bør budgetpolitikken fokusere på følgende:

- i) indføre foranstaltninger, der fører til besparelser på de strukturelle udgifter, især på lavere regeringsniveau, så der opnås balance på budgettet i 2002 og 2003, som er fastsat i det opdaterede stabilitetsprogram fra december 2001
- ii) sikre, at den planlagte reduktion af det høje skattetryk øger incitamentet til at arbejde og spare op og ikke modarbejder målsætningen om at opretholde budgetbalancen. Dette kræver yderligere besparelser på alle regeringsniveauer
- iii) justere det offentlige pensionssystem, så de offentlige finansers bæredygtighed sikres, især hvad angår den gennemsnitlige effektive pensionsalder, som er lav, samt ved at mindske incitamenterne til tidlig pensionering.

Arbejdsmarkedet

Den generelle udvikling på det østrigske arbejdsmarked var meget tilfredsstillende i 2001. Selv om lavkonjunktoren er begyndt at sætte sine spor, og arbejdsløsheden er begyndt at stige, er ledigheden med 3,6 % stadig blandt de laveste i Den Europæiske Union. Flaskehalsproblemer inden for it, fremstillingsvirksomhed og tjenesteydelser bliver formentlig mildnet af den nuværende lavkonjunktur. Mens den samlede beskæftigelse i 2000 udgjorde 68 %, hvilket er over gennemsnittet, lader beskæftigelsen for ældre arbejdstagere til at ligge meget lavt på 29 %. Dette er problematisk set i lyset af den store byrde, der kommer af en aldrende befolkning. Oven på pensionsreformen i 2000 virker den mindre tilstrømning af pensionister i 2001 opmuntrende, men det er stadig for tidligt at konstatere den fulde virkning på den faktiske gennemsnitlige pensionsalder. I 2001 er en række aktive foranstaltninger, som tidligere har vist sig effektive, blevet styrket eller tilpasset. Der er imidlertid stadig negative incitamenter til at arbejde over minimumsalderen for tidlig pension, og den længere pensionsperiode for ældre arbejdstagere kan forventes at få en negativ virkning, således at den svækker betydningen af reformen af den tidlige pensionering, som den står i forbindelse med. På denne baggrund bør Østrig konsekvent gennemføre de beskæftigelsesenhedlinger, som Rådet vedtog i februar 2002, og fokusere på følgende:

- i) øge tempoet i skatte- og pensionsreformen, så det bliver mere lukrativt for ældre arbejdstagere at forblive på arbejdsmarkedet.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Selv om Østrig er mindre udsat for international konkurrence end andre mindre medlemsstater, ligger arbejdsproduktiviteten og prisniveauet på linje med gennemsnittet i EU. Der er ved at blive taget afgørende initiativer til hurtigt at liberalisere netværksindustrierne og udpege sektortilsyn. Yderligere forbedringer af tilsynssystemet vil skabe konkurrence og øge presset på virksomhederne for at innovere. I marts 2002 var gennemførelsesprocenten for direktiver om det indre marked på 98,1, hvilket er under målet på 98,5. Østrig sakker bagud i erhvervsmæssig F & U og i højteknologiske patenter, hvilket også bidrager til en forholdsvis svag teknologibase, og dette kan risikere at forsinke overgangen til den videnbaserede økonomi. Den tid og de udgifter, som typisk kræves for at oprette et aktieselskab, er forholdsvis omfattende. På den baggrund bør Østrig fokusere på følgende:

- i) fortsætte gennemførelsen af foranstaltninger til at fremme og udbrede it og F & U i erhvervslivet for at øge erhvervslivets investeringer i F & U som en procentdel af BNP
- ii) forbedre Østrigs integration i det indre marked ved at øge gennemførelsen af direktiverne om det indre marked, så man når målet om at gennemføre 98,5 % af direktiverne om det indre marked og ved at sikre, at alle Fællesskabets regler om offentlige indkøb bliver anvendt af de offentlige myndigheder på alle niveauer
- iii) forbedre tilsynssystemet ved at give telekomtilsynet effektive beføjelser
- iv) fortsætte gennemførelsen af initiativer til at mindske erhvervslivets administrative byrder, herunder tids- og kapitalkrav i forbindelse med oprettelse af nye aktieselskaber.

12. PORTUGAL

Den økonomiske vækst aftog til omkring 1 ¼ % i 2001, idet et klart fald i den indenlandske efterspørgsel kun delvis blev opvejet af en forbedring i nettoeksporten. Dermed sluttede en længere vækstperiode, der var drevet af den indenlandske efterspørgsel. Den private sektors bestræbelser på at genoprette deres balancer i kølvandet på de seneste års kraftige stigning i gældsniveauet forventes at begrænse væksten i den indenlandske efterspørgsel igen i 2002-03, hvor den forventes at udgøre omkring 1 ¼ % i gennemsnit. Med en forventet svag udenlandsk efterspørgsel i første halvår af 2002 vil produktionsvæksten også være lav, men den forventes at stige igen i takt med fremgangen i den globale efterspørgsel senere på året. I lyset af den negative statistiske overførsel i begyndelsen af 2002 forventes den årlige vækst i BNP kun at ligge på

omkring 1 ½ % i 2002, og den skulle derefter stige til ca. 2 ¼ % i 2003. Efter en stigning i inflationen i 2000 og 2001, hvilket til dels skyldtes midlertidige faktorer, har inflationspresset været aftagende siden andet halvår af 2001. Inflationen målt i HICP forventes fortsat at falde på kort sigt til omkring 2 ½ % årligt i 2003. Opløsningen af den stramme tilstand på arbejdsmarkedet og de prognosticerede lave lønstigninger i den offentlige sektor kan forventes at lægge en dæmper på lønudviklingen og derigennem på prisinflationen. Væksten i beskæftigelsen forventes at falde væsentligt i 2002-03 efter en stigning på 1,6 % i 2001, mens ledigheden forventes at stige noget. Der forventes en ledighed på omkring 5 % i gennemsnit i 2003.

En ny regering blev taget i ed den 6. april 2002. Konsolideringen af de offentlige finanser bliver en hovedopgave i regeringens politik. Skattekonsolideringen gik ikke som forventet i 2001, hvilket til dels skyldtes væsentlig lavere indtægter. Set på længere sigt er det imidlertid den stærke dynamik i statens forbrug, som lader til at ligge til grund for den vanskelige budgetkonsolideringsproces. At få vendt den stærkt opadgående tendens i de offentlige udgifter er derfor en prioritet på vejen til en bedre offentlig økonomi. Den portugisiske økonomi har mistet konkurrencedygtighed i de seneste år, hvilket også kan ses af det store handelsunderskud. En række faktorer har medvirket til at skabe denne situation, især den lave vækst i arbejdsproduktiviteten sammen med de store lønstigninger. Den utilfredsstillende grad af og vækst i arbejdsproduktiviteten hænger bl.a. sammen med arbejdsstyrkens lave uddannelsesniveau, som fortsat er et af de mest alvorlige strukturelle problemer. Muligheden for at opnå højere produktivitet begrænses tillige af den utilstrækkelige konkurrence på produktmarkederne. Portugal er et af de EU-lande, der er mest udsat for de budgetære konsekvenser af en aldrende befolkning. Med en række nylige reformer har man taget fat på problemet. Selv om disse reformer på længere sigt vil forbedre den finansielle balance, lader der til at være behov for yderligere tiltag for at sikre de offentlige finansers bæredygtighed. Desuden viser den stærke dynamik i udgifterne på sundhedsområdet, at der formentlig er behov for konsekvent at gå videre med den nuværende reform af kontrol og effektivitet, hvad angår udgifterne til sundhedssektoren.

Budgetpolitik

Skattekonsolideringen gik mindre godt i 2001, hvor det offentlige underskud anslås at være steget til 2 ¼ % af BNP (2 ¼ % i 2000, eksklusive UMTS-indtægter) sammenlignet med et oprindeligt mål på 1,1 %. Dette er væsentlig højere end forventet i december 2001, hvor myndighederne forelagde deres opdaterede stabilitetsprogram. En lavere end forventet økonomisk vækst er en væsentlig faktor bag budgetresultatet for 2001, som er væsentlig ringere end forventet. Der er imidlertid også andre faktorer med i billedet, især undervurderede indtægtstab, hvilket antydes af reformen af de direkte skatter, som blev gennemført i 2001, og lavere effektivitetsgevinster end forventet inden for skatteopkrævning og -administration. På trods af en restriktiv løsning, der blev vedtaget i juni, oversteg de løbende primære udgifter målet.

Endelig blev den kraftige opjustering fra december 2001 til april 2002 forårsaget af underskud, der var væsentlig højere end forventet, på lokalt regeringsplan og en statistisk nyklassificering af visse kapitaltransaktioner mellem regeringen og de offentlige virksomheder. I opdateringen af stabilitetsprogrammet fra december 2001 bibeholdes målet om at bringe de offentlige finanser i balance senest i 2004. På Økofin-Rådets møde den 12. februar 2002 forpligtede den portugisiske regering sig til at overholde referenceværdien på 3 % af BNP for det offentlige underskud i indeværende år og bekræftede, at den ville stræbe mod en position, der er i balance i 2004. I lyset af det kraftigt stigende underskud i 2001 forudsætter dette en væsentlig mere ambitiøs skattekonsolideringspolitik i 2002-04. På baggrund af det budgetmæssige resultat i 2001, som var langt dårligere end forventet, og den mangelfulde gennemførelse af budgetforslaget for 2002, har den nye regering den 15. maj 2002 vedtaget et ændringsbudget, der indeholder korrigerende foranstaltninger til et beløb svarende til 0,6 % af BNP. På den baggrund og i betragtning af, at Portugal er medlem af eurozonen, bør budgetpolitikken fokusere på følgende:

- i) sikre, at referenceværdien på 3 % af BNP for så vidt angår budgetunderskuddet ikke bliver overskredet i 2002 og med henblik herpå at foretage en stram gennemførelse af ændringsbudgettet, der tager sigte på et underskud på 2,8 % af BNP, samt at udnytte alle muligheder for at opnå et bedre budgetmæssigt resultat end planlagt, og styrke budgetovervågningen på alle regeringsniveauer
- ii) opnå et budget, der er tæt på balance senest i 2004. Dette forudsætter, at der tages initiativer ud over det opdaterede stabilitetsprogram for 2001
- iii) gennemføre de foranstaltninger, der bekendtgøres i ændringsbudgettet for 2002, til konsekvent at begrænse udgifterne for at reducere dynamikken i regeringens udgiftspolitik

- iv) fortsætte med reformen af pensionssystemet ved at gennemføre foranstaltninger, der går videre end reformen fra 2001 lagde op til, så pensionssystemets bæredygtighed sikres på mellemlang og længere sigt, og indføre effektive foranstaltninger til at mindske den uholdbare stigningstakt på sundhedsområdet, især inden for medicinforbruget.

Arbejdsmarkedet

Situationen på arbejdsmarkedet i Portugal var fortsat gunstig i 2001 på trods af den klare nedgang i den økonomiske aktivitet. Ledigheden forblev blandt de laveste i Den Europæiske Union, lidt over 4 %. Beskæftigelsen steg med 1,5 %, og beskæftigelsesgraden ligger (både generelt, blandt kvinder og ældre arbejdstagere) pænt over gennemsnittet i EU. Lønniveauet og arbejdsudgifterne er stadig blandt de laveste i EU, men det stramme arbejdsmarked i visse sektorer og kraftige lønstigninger i det offentlige har udløst nominelle lønstigninger på over 6 % i 2000-01. Sammen med den beskeden stigning i arbejdsproduktiviteten er de reale enhedslønomkostninger steget med omkring 1,3 % i 2000-01, hvilket skal ses på baggrund af, at niveauet stort set er uforandret for EU som helhed. Derudover er arbejdsproduktiviteten lav i Portugal, hvilket til dels kan forklares af det lave uddannelsesniveau (også for yngre aldersgrupper). I gennemsnit havde kun 21 % af befolkningen gennemført en uddannelse på gymnasieniveau i 1999 (mod gennemsnitligt 59 % i EU).

Selv om Portugal har øget udgifterne til uddannelse væsentligt i de seneste år, er der fortsat et stort frafald og et klart behov for at strømline og forenkle de mange initiativer, hvilket antyder, at ressourcerne ikke bliver anvendt tilstrækkelig effektivt. Andelen af midlertidigt ansatte er næsten fordoblet i de seneste fem år til dels på grund af øget lovgivningsmæssig beskyttelse af arbejdstagere med almindelig kontraktansættelse. På den baggrund bør Portugal konsekvent gennemføre alle de beskæftigelseshenstillinger, som Rådet vedtog i februar 2002, og fokusere på følgende:

- i) forbedre uddannelses- og træningssystemerne inden for en mere velformuleret strategi for livslang uddannelse, så arbejdsstyrken bliver lettere at beskæftige og tilpasse samt øge arbejdsproduktiviteten
- ii) fremme en lønudvikling, der er i overensstemmelse med konkurrenceevnen og prisstabiliteten, så reallønningerne ikke bliver højere end arbejdsproduktiviteten, og
- iii) modernisere institutionerne på arbejdsmarkedet, bl.a. ved at justere bestemmelserne om arbejdskontrakter, mens der tages hensyn til balancen mellem fleksibilitet og sikkerhed.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Blandt andet på grund af landets geografiske beliggenhed er Portugals økonomi mindre åben (målt ved handel i forhold til BNP) end andre medlemsstater af samme størrelse. Arbejdsproduktiviteten er den laveste i EU og vokser kun langsomt. Blandt årsagerne til den lave produktivitet og generelle konkurrenceevne i økonomien er arbejdsstyrkens lave uddannelsesniveau og erhvervslivets ringe engagement i F & U og innovation. Der er taget adskillige initiativer til at udbrede brugen af it, forøge F & U-aktiviteten og mindske erhvervslivets administrative byrder. Det går fremad med liberaliseringen af netværksindustrierne, men konkurrencen kan stadig styrkes, da de allerede eksisterende virksomheder har beholdt deres stærke markedspositioner, og priserne fortsat er temmelig høje. Portugal har ikke nået målet om at gennemføre 98,5 % af direktiverne om det indre marked inden marts 2002. Konkurrencen på de generelle produktmarkeder vil nyde godt af gennemførelsen af den bebudede styrkelse af de institutionelle rammer for håndhævelsen af konkurrencepolitikken og kontrol af den sektorbestemte statsstøtte og ad hoc-statsstøtte, som er den næsthøjeste i EU og kun langsomt er på vej ned. På den baggrund bør Portugal fokusere på følgende:

- i) fortsætte med at styrke befolkningens uddannelses- og træningsniveau og fremme erhvervslivets engagement i F & U og innovation samt at øge udbredelsen af it

- ii) styrke den effektive konkurrence på liberaliserede forsyningsområder, især inden for energisektoren, for at sænke forbrugerpriserne
- iii) føre tilsyn med omkostningseffektiviteten i sektorbestemte statsstøtteordninger med henblik på eventuelt at reducere dem
- iv) fortsætte med at gennemføre direktiverne om det indre marked med det formål at nå målet på 98,5 %.

13. FINLAND

På grund af en skarp nedgang i eksportvæksten sammen med et mærkbart fald i varelagrene oplevede den finske økonomi i 2001 en tydelig afmatning, med en anslået vækst i BNP på 0,7 % efter 5,6 % året før. Et gradvist opsving i det eksterne vækstbidrag forventes at indvirke positivt på den økonomiske aktivitet i 2002-03. Desuden forventes en stigning i privatforbruget på grund af fortsatte indkomstskattelettelser, lavere inflation og fortsat gunstige monetære betingelser. På baggrund af lav kapacitetsudnyttelse i fremstillingssektoren og et forventet fald i efterspørgslen efter yderligere boliger og erhvervslokaler må investeringerne imidlertid forventes at ligge på et lavt niveau. Inflationen (HICP) faldt en anelse til 2,7 % i 2001, da konsekvenserne af højere brændstof- og fødevarerpriser begyndte at forsvinde mod årets udgang. Imidlertid steg prisen på tjenesteydelser temmelig kraftigt, og denne faktor forventes ligeledes at sætte en nedre grænse for prisinflationen i 2002-03. Beskæftigelsen steg fortsat i 2001, om end i et klart lavere tempo. I 2002 forventes beskæftigelsen at falde i lyset af fortsat lav vækst i den eksportorienterede fremstillingssektor, og der forventes kun en begrænset stigning i servicesektoren. Derfor forventes ledigheden at stige i 2002, og den forventes først at falde i 2003.

Ledigheden, som udgjorde 9,1 % af arbejdsstyrken i 2001, lå klart over gennemsnittet for eurozonen. Størstedelen af arbejdsløsheden lader til at være strukturel. Selv om der er gjort en indsats for at målrette og skræddersy aktive arbejdsmarkedsprogrammer (ALMP) samt hjælpe de ledige, som er sværest at beskæftige, ind på arbejdsmarkedet, og betingelserne for at få understøttelse samtidig blev strammet, virker andre foranstaltninger som stigningen i arbejdsløshedsunderstøttelsen mod hensigten om at øge incitamentet til at arbejde. Finland er blandt de medlemsstater, der er mest udsat for følgerne af en aldrende befolkning. Regeringen har forpligtet sig til at gennemføre en pensionsreform med det formål at gøre de offentlige finanser bæredygtige i det lange løb. En række af reformtiltagene peger i den rigtige retning, men for mange af foranstaltningerne virker gennemførelsesperioden overdrevent lang. Finland er fortsat et af de lande, der har det højeste prisniveau i EU. Dette skyldes til dels utilstrækkelig konkurrence inden for visse sektorer, så på dette område er der behov for yderligere indsats.

Budgetpolitik

Centralregeringens finanser forventes at blive svækket fra et overskud på 1,9 % af BNP i 2001 til 1 % i 2002. Regeringens mål om at opnå et strukturelt overskud på centralbudgettet i størrelsesordenen 1 ½-2 % af BNP på mellemlang sigt ser nu ud til at blive meget vanskeligt at nå, især fordi regeringen for at øge jobskabelsen kan vælge at nedsætte indkomstskatten yderligere. Set på baggrund af regeringens planer om at forberede det kommende aldersrelaterede udgiftspres skal skattelettelser ledsages af mådehold med udgifterne. I de seneste år har centralregeringens udgifter gentagne gange været højere end de mellemlange retningslinjer for udgifterne. Ud over centralregeringens svagere finanser har lokaladministrationens finanser udvist underskud siden 1997, bortset fra 2000, hvor selskabsskatterne var specielt indbringende. Centralregeringens budgetdisciplin kan blive styrket på grund af den nyligt vedtagne lovgivning, der pålægger lokaladministrationen at opnå budgetbalance på mellemlang sigt fra 2002 og derefter. Da der mangler en håndhævelsesmekanisme i lovgivningen, er det imidlertid usikkert, om denne bestemmelse vil give det ønskede resultat. På den baggrund og i betragtning af, at Finland er medlem af eurozonen, bør budgetpolitikken fokusere på følgende:

- i) undgå at afvige væsentligt fra retningslinjerne for udgifterne på mellemlang sigt, således at statens reale udgifter forbliver på samme niveau som i 1999. Derfor skal budgettets udgiftsmål for 2002 konsekvent holdes, og de nødvendige besparelser indgå i budgettet for 2003

- ii) at forbedre budgetdisciplinen inden for lokaladministrationen ved at indføre en stærk tilsynsmekanisme for den nyligt vedtagne bestemmelse om, at de lokale administrationer skal stræbe mod et balanceret budget på mellemlang sigt
- iii) at fortsætte helhjertet med pensionsreformen, især gennem en tidlig vedtagelse og gennemførelse af de planlagte ændringer i pensionsmodellen ved, at der tages hensyn til øget levealder, og ved, at perioden for beregning af pensionsberettiget indkomst udvides til at omfatte hele karriereforløbet.

Arbejdsmarkedet

Udviklingen på det finske arbejdsmarked var blandet i 2001. Mens beskæftigelsen fortsat voksede, og ledigheden blev ved med at falde, steg de reale enhedslønsmkostninger, og arbejdsproduktiviteten faldt som følge af en skarp nedgang i den økonomiske vækst. Derfor forventes stigningen i beskæftigelsen at stoppe i 2002. Ledigheden er fortsat høj, 9,1 % i 2001, og forventes at stige i 2002. Arbejdsledigheden er overvejende strukturelt betinget med store regionale udsving. Regeringens reaktion på arbejdsmarkedsproblemer har især været at mindske den generelle skat på arbejde mellem 1997 og 2002. Disse nedsættelser har imidlertid stort set været proportionale, så de har ikke haft megen virkning på de lavtlønnedes relative stilling, især hvad angår høje effektive marginalsatser. I 2001 indførte regeringen foranstaltninger for at forbedre effektiviteten af de aktive arbejdsmarkedsprogrammer (ALMP) med det formål at undgå, at de ledige, der var svære at beskæftige, blev udelukket fra arbejdsmarkedet, og for at reformere pensionsordningerne med det formål at gøre pensionsalderen mere fleksibel og øge incitamentet til at blive længere i arbejdsstyrken. Antallet af folk i den arbejdsdygtige alder på overførselsindkomst og i ALMP er dog fortsat højt, og den sene gennemførelse af de sidstnævnte reformer svækker deres virkning på de store årgange og risikerer at forsinke regeringens mål om hæve den effektive pensionsalder. Derudover er de allerede vedtagne foranstaltninger til at øge arbejdsløshedsunderstøttelsen i 2002 i strid med målet om at øge incitamentet til at arbejde, og de underminerer virkningerne af skattenedsættelserne og ALMP. På den baggrund bør Finland konsekvent gennemføre alle de beskæftigelsesforanstaltninger, som Rådet vedtog i februar 2002, og fokusere på følgende:

- i) gøre det attraktivt at arbejde, så den høje strukturelle ledighed mindskes. Reformene bør omfatte understøttelsesordningerne, herunder ordninger for førtidspension med henblik på at sænke de forholdsvis høje marginalsatser for især lavtlønnede. Betingelserne for at få understøttelse og jobsikringslovgivningen bør også revideres
- ii) fortsætte med at øge effektiviteten i de aktive arbejdsmarkedsprogrammer og tilpasse dem til den del af befolkningen, der er mest udsat for langtidsledighed.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

På grund af landets perifere beliggenhed i Den Europæiske Union er Finlands økonomi potentielt mindre udsat for international konkurrence end de fleste andre medlemsstater. Forbrugerpriserne ligger blandt de højeste i Den Europæiske Union, hvilket til dels skyldes den forholdsvis høje markedsconcentration i visse sektorer, f.eks. medier og detailhandel. I Finland er gennemførelsesgraden for direktiverne om det indre marked blandt de højeste i EU, og telekommunikations- og elektricitetsmarkedet er fuldt ud liberaliseret. Selv om konkurrencemyndighedernes ressourcer og beføjelser er blevet styrket, er Finland en af de få medlemsstater, der ikke har bemyndiget den nationale konkurrencemyndighed til at anvende Fællesskabets konkurrencelovgivning direkte. Selv om der er sket forbedringer i den seneste tid, er værdien af de offentlige indkøb, der udbydes offentligt, desuden stadig under det europæiske gennemsnit, og den private sektor deltager kun i begrænset omfang i leveringen af offentlige tjenesteydelser, især på lokalt plan. Der er taget initiativer til at fremme iværksættervirksomhed, men tiden i forbindelse med oprettelsen af et privat selskab er blandt de længste i EU. Endelig er Finland et af de lande i Den Europæiske Union, der er nået længst med overgangen til en videnbaseret økonomi. På den baggrund bør Finland fokusere på følgende:

- i) styrke konkurrencen i udbuddet af offentlige tjenesteydelser på lokalt plan ved, at den private sektor deltager mere og ved at skabe konkurrence mellem offentlige leverandører
- ii) lette oprettelsen af virksomheder ved at mindske den tid, det tager at indregistrere et nyt selskab

iii) bemyndige den finske konkurrencemyndighed til at anvende artikel 81 og 82 i EF-traktaten.

14. SVERIGE

Sverige oplevede en kraftig afmatning i 2001, og realvæksten i BNP faldt fra 3,6 % i 2000 til 1,2 % under kraftig indflydelse af den globale afmatning og ikke mindst nedturen i it-sektoren. Det forventede gradvise opsving i verdensøkonomien i 2002 og 2003 skulle dog føre til en stærkere ekstern efterspørgsel. De forholdsvis gunstige fundamentale økonomiske forhold i Sverige skulle samtidig medvirke til et opsving i den indenlandske efterspørgsel i 2002 og 2003. Samlet forventes realvæksten i BNP at blive på ca. 1,7 % i 2002 og ca. 2,8 % i 2003. Det harmoniserede forbrugerprisindeks steg kraftigt i 2001 med et gennemsnit på 2,7 %, delvis på grund af midlertidige faktorer. Alt tyder imidlertid på, at inflationstrykket vil falde fra og med andet kvartal af 2002 og ligge tæt på 2 % i 2003. Væksten i beskæftigelsen har været støt i de senere år og var stadig på 2 % i 2001, hvilket har været medvirkende til et kraftigt fald i arbejdsløsheden til 5,2 % i 2001. Der forventes dog visse eftervirkninger af afmatningen i den økonomiske aktivitet i 2001, mens arbejdsløsheden ventes at stige en smule i 2002. Denne udvikling skulle vende, når økonomien får ny kraft i 2003.

En af de afgørende udfordringer er at øge det økonomiske vækstpotentiale, da produktiviteten pr. capita er faldet i de senere år i forhold til gennemsnittet i EU-15. Man bør prioritere en politik, der tager sigte på at styrke iværksættervirksomhed og vækst i virksomhederne samt bestræbelser for at øge incitamenterne til at arbejde. Sverige ligger højt med hensyn til beskæftigelsesraten, men på mellemlang sigt er øget deltagelse i arbejdsmarkedet og oprettelse af arbejdspladser imidlertid stadig en vigtig udfordring for at løse problemet med den aldrende befolkning. Udbuddet af arbejdskraft vil kunne forøges yderligere gennem reformer med henblik på at gøre samspillet mellem beskatning og sociale ydelser mere beskæftigelsesfremmende. Desuden bør man holde et vågent øje med effektiviteten af arbejdsmarkedsprogrammerne. Foranstaltninger til styrkelse af konkurrencen i nogle sektorer og til forbedring af effektiviteten i den offentlige sektor er vigtige opgaver på grund af det høje prisleje og den lave produktivitet.

Budgetpolitik

I 2001 steg overskuddet på statsfinanserne markant med 1 procentpoint til 4,8 % af BNP. I henhold til finanslovsforslaget fra foråret 2002 forventer man fortsat et overskud på 1,8 % af BNP i såvel 2002 som 2003. Den svenske mellemfristede budgetpolitik består af tre elementer, nemlig i) nominelle lofter for de offentlige udgifter, som er fastsat for hvert af de kommende tre år, ii) et krav på mellemlang sigt om budgettilbageholdenhed hos de lokale myndigheder, og iii) et gennemsnitligt overskud på 2 % af BNP i konjunkturforløbet som mål for statsfinanserne. Den margin, der er opstået som følge af de større overskud end forventet, er blevet anvendt dels til skattelettelser, dels til nedbringelse af gælden. Bruttogælden faldt til under 60 % af BNP i 2000 og forventes fortsat at falde til 48,3 % af BNP i 2004, i henhold til finanslovsforslaget fra foråret 2002. Denne nedbringelse af gælden udgør sammen med pensionsreformen en vigtig del af Sveriges strategi for at løse problemerne med den aldrende befolkning. På den baggrund bør budgetpolitikken fokusere på følgende:

- i) videreføre strategien med at sænke skatterne for lønmodtagere med lave og mellemhøje indkomster i 2002 og samtidig sikre, at man ikke overskrider regeringens udgiftsloft, og
- ii) at man i 2003 opnår et overskud på statsfinanserne i overensstemmelse med regeringens mellemfristede mål på 2 % af BNP i konjunkturforløbet, mens man fastholder den stramme udgiftskontrol.

Arbejdsmarkedet

Det svenske arbejdsmarked blev forbedret igen i 2001 på trods af den markante afmatning i den økonomiske vækst. Arbejdsløsheden faldt til omkring 5 % af arbejdsstyrken, mens beskæftigelsen voksede med næsten 2 %, hvilket øgede den allerede høje beskæftigelsesrate. Især beskæftigelsesraten for ældre arbejdstagere (55-64 år) på næsten 65 % i 2000 er markant højere end i andre medlemsstater. Den resterende »arbejdskraftreserve« til en yderligere forøgelse af udbuddet af arbejdskraft på mellemlang sigt er dermed begrænset. Faktisk tyder forholdsvis høje nominelle lønstigninger i 2001 (i forhold til den beskudne produktivitet) i f.eks. bygge-, anlægs og servicesektoren, på en vis mangel på arbejdskraft og flaskehalsproblemer allerede nu. Dette udlignes delvis af, at man i Sverige lægger stor vægt på uddannelse, idet næsten

5 % af arbejdsstyrken enten deltager i forskellige arbejdsmarkedsprogrammer eller det særlige midlertidige uddannelsesprogram, som hver især bidrager til at gøre arbejdsstyrken mere fleksibel. Nye evalueringer af visse typer arbejdsmarkedsprogrammer tyder dog på noget blandede resultater (med hensyn til nettogevinster for beskæftigelsen), hvilket understreger vigtigheden af fortsat at gøre dem mere effektive. På trods af den senere tids foranstaltninger er skattetrykket for arbejdstagere, især lavtlønnede, et af de højeste i EU. Forholdsvis rundhændede sociale ordninger bidrager til en høj nettokompensationsgrad, men forholdsvis strenge regler (sammen med den aktive beskæftigelsespolitik) begrænser risikoen for langtidsledighed i Sverige. På baggrund af ovenstående bør Sverige nøje efterleve alle de henstillinger om beskæftigelse, som Rådet vedtog i februar 2002, og sætte sig følgende prioriteter:

- i) fortsætte reformerne af skatte- og bistandssystemerne for at øge incitamentet til at arbejde, og
- ii) fortsætte forbedringen af effektiviteten af de aktive arbejdsmarkedsprogrammer og fortsat rette dem mod personer, som er mest udsat for langtidsledighed, samt at dække behovene på arbejdsmarkedet.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Sveriges åbenhed (målt som handelens samlede andel af BNP) er højere end i de andre nordiske lande og steg markant i 1990'erne, men prisniveauet er fortsat højt, og produktiviteten ligger under EU-gennemsnittet. Gennemførelsen af direktiverne om det indre marked er glimrende, statsstøtten er blandt de laveste i EU, og reformen af netværksindustriene er langt fremskreden. Imidlertid er konkurrencen om udbud af offentlige tjenesteydelser stadig utilstrækkelig på lokalt plan. Konkurrencen er også utilstrækkelig i sektorer som detailmarkedet for lægemidler, der er et statsejet monopol, og handelen med levnedsmidler. Sverige har de største udgifter til forskning og udvikling i EU, selv om de i høj grad er koncentreret i nogle få videnintensive sektorer. Udbredelsen af it blandt befolkningen stiger hurtigt, og it-industriens andel af den samlede produktion er stor sammenlignet med andre medlemsstater. På den baggrund bør Sverige fokusere på følgende:

- i) skærpe konkurrence om udbud af offentlige serviceydelser på lokalt plan, og
- ii) styrke bestræbelserne på at indføre konkurrence i sektorer, hvor den er utilstrækkelig, som f.eks. detailmarkedet for lægemidler og levnedsmidler.

15. DET FORENEDE KONGERIGE

Det økonomiske aktivitetsniveau i Det Forenede Kongerige var set under ét fortsat højt i 2001. Et fald i nettoeksporten som følge af den svagere globale økonomi blev udlignet af en usædvanlig kraftig vækst i det private forbrug. BNP steg med 2,2 % i årets løb. Væksten forventes i 2002 at blive lidt lavere, nemlig omkring 2 %, som følge af den globale afmatning. Dog menes væksten i løbet af 2002 at ville rette sig i takt med opsvinget i den globale økonomi, og fordi økonomien fortsat bæres oppe af væksten i den indenlandske efterspørgsel, blandt andet som følge af den mindre stramme pengepolitik i 2001 og planlagte stigninger i statens løbende udgifter og kapitaludgifter. Væksten ventes i 2003 at ligge lidt over trenden, da der er tale om pæn vækst på de britiske eksportmarkeder. Inflationen ventes fortsat at være afdæmpet i 2002 og 2003, da produktionen ligger tæt på det maksimale. Mere specifikt forventer man ikke noget øget løntryk, selv om arbejdsløsheden stadig er så lav som 5,5 %. Det harmoniserede forbrugerprisindeks forventes at ligge på et gennemsnit på under 2 % i 2002 og 2003.

Den forholdsvis lave produktivitet er fortsat en af de store udfordringer. Produktiviteten pr. capita er lavere end EU-gennemsnittet, selv om gabet er mindsket siden 1995. På arbejdsmarkedet er den høje koncentration af arbejdsløshed og inaktivitet i visse områder en væsentlig udfordring. Selv om arbejdsløsheden er faldet i alle regioner og landsdele i Det Forenede Kongerige, er der fortsat lokale områder med høje arbejdsløshedsprocenter. Den tredje store udfordring er at forbedre kvaliteten af de offentlige serviceydelser i Det Forenede Kongerige, især i transportsektoren.

Budgetpolitik

Overskuddet på statsfinanserne var på 0,9 % af BNP i 2001. Prognoserne i konvergensprogrammet siger, at de offentlige finanser vil udvise et lille underskud på 0,2 % af BNP i finansåret 2001-2002, der stiger til et underskud på 1,1 % af BNP i 2002-2003 og fortsat vil ligge på omtrent samme niveau i resten af programmets løbetid frem til 2006-2007. Der viser sig nu et underskud på ca. 1 % af BNP et år tidligere end i forrige oversigt, hovedsagelig som følge af midlertidige økonomiske faktorer (f.eks. lavere BNP end tidligere forudsagt og lavere fortjenester i finanssektoren). Dette underskud på 1 % af BNP optræder fortsat i prognoserne, både ukorrigeret og korrigeret for konjunkturudsving, på grund af en meget forsigtig formodning om en årlig væksttendens på 2,25 % som følge af de meget beskedne offentlige investeringer — som det blev anført i de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker i 2001. Bruttogælden udgjorde i 2001 39 % af BNP. Ifølge konvergensprogrammet skulle den falde til 36,3 % i 2006-2007. Med en lav og faldende gældskvote står Det Forenede Kongerige godt rustet til at klare problemerne med den aldrende befolkning, og de offentlige finanser er bæredygtige med den nuværende politik. På baggrund heraf, herunder forsigtige vækstprognoser, og af kravene om »tæt på balance eller i overskud på mellemlang sigt« i stabilitets- og vækstpakten bør budgetpolitikken:

- i) tillade, at de offentlige investeringer rensset for afskrivninger stiger fra 2001 til 2002, som anslået i konvergensprogrammet og i de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker for 2001
- ii) være opmærksom på enhver forringelse af de offentlige finanser, der kan bringe dem ud af kurs i forhold til stabilitets- og vækstpakten, og om nødvendigt træffe forebyggende foranstaltninger.

Arbejdsmarkedet

Det britiske arbejdsmarked udviser stadig nogle af de bedste resultater i EU. I 2000 opfyldte Det Forenede Kongerige alle beskæftigelsesmålene fra Lissabon/Stockholm med en samlet beskæftigelsesrate på 71,5 %, en beskæftigelsesrate for kvinder på 64,8 % og en beskæftigelsesrate for ældre arbejdstagere på 50,8 %. Arbejdsløsheden er steget en smule i de senere måneder (til 5,1 % sæsonkorrigeret i december 2001), men er stadig tæt på det laveste niveau i to årtier, hvilket også gælder langtidsarbejdsløsheden, hvis andel af den samlede arbejdsløshed fortsat falder. Den række foranstaltninger, der skal bekæmpe langtidsarbejdsløshed og inaktivitet, er blevet forbedret, mens den senere tids reformer af bistandsadministrationen vil føre til en mere arbejdsorienteret holdning hos de modtagere af sygedagpenge og invaliditetsydelse, som er i stand til at arbejde. Dog steg antallet af personer i den arbejdsdygtige alder, som modtog sygedagpenge eller invaliditetsydelse uden at arbejde, til næsten 2,6 millioner i maj 2001, hvilket er en stigning på 2,6 % i forhold til året før. Mere end 2 millioner af disse mennesker har modtaget ydelserne i et år eller mere. Selv om arbejdsløsheden er faldet i alle regioner og landsdele i Det Forenede Kongerige, er der fortsat lokale områder med høje arbejdsløshedsprocenter. De relative regionale forskelle i arbejdsløsheden øges stadig, selv om forskellene inden for regionerne stadig er større end forskellene fra region til region. Lokale koncentrationer af arbejdsløshed og inaktivitet i flere områder i hele landet er fortsat foruroligende. På baggrund af ovenstående bør Det Forenede Kongerige konsekvent gennemføre alle beskæftigelsesinitiativerne, som Rådet vedtog i februar 2002, og fokusere på følgende:

- i) styrke de aktive foranstaltninger, der er rettet mod de områder og enkeltpersoner, som er mest udsatte for koncentreret arbejdsløshed eller langtidsledighed og inaktivitet, og
- ii) reformere ordningerne for sygedagpenge og invaliditetsydelse for at give personer, som er i stand til at arbejde, muligheder for og incitamenter til at gøre det.

Produktmarkeder, iværksættervirksomhed og den videnbaserede økonomi

Det økonomiske miljø i Det Forenede Kongerige er gunstigt for iværksættervirksomhed på grund af den ringe regulering og forholdsvis lave virksomhedsbeskatning. Statsstøtten er blandt de laveste i EU, og liberaliseringen af netværksindustrierne er langt fremskreden. Imidlertid er produktiviteten i Det Forenede Kongerige stadig relativt lav, hvilket især skyldes faktorer som svag konkurrence i visse sektorer (f.eks. detailbankvirksomhed, posttjenester og de liberale erhverv), mangel på uddannet arbejdskraft og underinvestering i økonomien, herunder i offentlige serviceydelser som jernbaner. Den britiske regering har meddelt, at man vil øge investeringerne i transportsektoren væsentligt gennem en ti-årig transportplan. I forlængelse

af den uafhængige Wanless-rapport om den langsigtede finansiering af sundhedssystemet har regeringen også bebudet betydelige ekstra investeringer i det offentlige sundhedssystem. Det vil medføre, at Det Forenede Kongeriges sundhedsudgifter vil stige fra 7,7 % af BNP i år til omkring 9,4 % af BNP i 2007-08. Det Forenede Kongerige havde i 2001 gennemført 98,7 % af direktiverne om det indre marked, hvilket er lidt mere end målet på 98,5 %. Hvad angår den videnbaserede økonomi, ligger it-udgifterne (i % af BNP) og udbredelsen af internetadgang begge over EU-gennemsnittet, selv om udbredelsen af bredbåndsadgang til internettet i Det Forenede Kongerige er forholdsvis beskeden. På den baggrund bør Det Forenede Kongerige fokusere på følgende:

- i) fortsat at styrke konkurrencen på grundlag af eksisterende politiske foranstaltninger i sektorer som detailbankvirksomhed, posttjenester og de liberale erhverv, og
- ii) gennemføre de bekendtgjorte infrastrukturinvesteringer i jernbanerne, oprette et nyt selskab til forvaltning af jernbaneinfrastrukturen og forbedre reguleringen af jernbanesektoren.

Udfærdiget i Sevilla, den 21. juni 2002.

På Rådets vegne

R. DE RATO Y FIGAREDO

Formand
